

WÓJT GMINY SIDRA



**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY SIDRA**

Spis treści

1.	Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	3
1.1.	Podstawa prawna opracowania.....	3
1.2.	Przedmiot i zakres opracowania.....	3
1.3.	Metoda opracowania.....	4
1.2.	Powiązania opracowywanego dokumentu z innymi dokumentami i opracowaniami.....	4
1.3.	Ustalenia i główne cele opracowania.....	11
1.4.	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy.....	12
1.5.	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.....	12
1.6.	Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	12
1.7.	Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.....	12
2.	Istniejący stan środowiska.....	21
2.1.	Położenie fizyczno-geograficzne.....	21
2.2.	Budowa geologiczna.....	22
2.3.	Wody powierzchniowe.....	26
2.4.	Wody podziemne.....	28
2.5.	Klimat.....	28
2.6.	Warunki glebowe.....	30
2.7.	Surowce mineralne.....	33
2.8.	Obszary i obiekty prawnie chronione, fauna i flora.....	34
2.9.	Krajobraz i dziedzictwo kulturowe.....	44
3.	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	47
4.	Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem.....	47
5.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.....	55
6.	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu.....	56
7.	Oddziaływanie ustaleń projektu na środowisko.....	56
8.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.....	64
9.	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.....	64
10.	Materiały źródłowe.....	64
	Załącznik.....	66

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

1.1. Podstawa prawna opracowania

Obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) do planu ogólnego wynika z art. 46 ustawy z dnia 03 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, dalej zwana ustawa OOŚ (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112, 1881, 1940, 1535). Zgodnie z art. 3 ust. 1. ustawy OOŚ prognoza oddziaływania na środowisko, zwana dalej Prognozą stanowi jeden z elementów SOOŚ, natomiast art. 51 ust. 1 ustawy, stanowi o tym, iż na organie administracji opracowującym m.in. projekt planu ogólnego spoczywa obowiązek sporządzenia Prognozy ww. dokumentu. Ustawa OOŚ implementuje obowiązki wynikające z wielu aktów prawnych, w tym dyrektyw Wspólnoty Europejskiej, wskazanych w części poświęconej Materiałom źródłowym.

Opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne dla każdego planu ogólnego, o ile projekt planu nie uzyska odstępienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynikającego ze stosownych uzgodnień. Analizie i ocenie podlega projekt planu wraz z rysunkiem. Prognoza pozwala uwzględnić wzajemne relacje pomiędzy uwarunkowaniami przyrodniczymi a przyjętymi rozwiązaniami planistycznymi.

Sporządzenie planu ogólnego gminy, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.), ma na celu przede wszystkim, w oparciu o istniejące uwarunkowania, określenie:

- stref planistycznych,
- gminnych standardów urbanistycznych, oraz dodatkowo określenie:
- obszarów uzupełnienia zabudowy,
- obszary zabudowy śródmiejskiej.

Głównym celem sporządzenia Prognozy jest identyfikacja przewidywanych ewentualnych skutków wpływu ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko, ocena zaproponowanych w nim rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, a także ich zgodność z przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska. Prognoza wraz z projektem planu ogólnego, jest przedmiotem społecznej oceny, podlega wyłożeniu do publicznego wglądu, a jej ustalenia mogą mieć wpływ na decyzję Rady Gminy w sprawie uchwalenia planu ogólnego.

Zakres i stopień szczegółowości „prognozy” został uzgodniony przez:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku pismem WPN.411.1.45.2025.AR z dnia 4 lipca 2025 r.,
- Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku pismem NZ.0522.72.2025 z dnia 16 czerwca 2025 r.

1.2. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko Planu ogólnego gminy Sidra, wywołanego uchwałą Rady Gminy Sidra Nr III/25/24 z dnia 9 sierpnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Planu ogólnego gminy Sidra. Opracowanie dotyczy podlaskiej gminy wiejskiej Sidra, które zostało sporządzone dla obszaru w granicach administracyjnych gminy. Powierzchnia gminy wynosi 17 409 ha.

Zakres Prognozy reguluje art. 51 ust. 2 ustawy OOŚ, zgodnie z którym:

1. Prognoza zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

2. Prognoza określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji planu ogólnego, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z

punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3. Prognoza przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Stosownie do wymogu art. 53 ustawy OOS, zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej Prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym.

Opracowanie niniejszego dokumentu zostało wykonane w oparciu o dostępne materiały tekstowe i kartograficzne, a także na podstawie wizji terenowej.

1.3. Metoda opracowania

W Prognozie przedstawiono wyniki analizy, a także oceny potencjalnych zagrożeń dla środowiska wynikających z zapisów Planu ogólnego gminy Sidra. Zaproponowano rozwiązania minimalizujące negatywny wpływ ustaleń projektu planu na środowisko. Określono także możliwości podniesienia kondycji i sprawności funkcjonowania systemów przyrodniczych.

1.2. Powiązania opracowywanego dokumentu z innymi dokumentami i opracowaniami

Opracowywany dokument ma powiązania z niżej wymienionymi opracowaniami i dokumentami:

- Dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) tzw. Ramową Dyrektywą Wodną;
- Pakietem klimatyczno-energetycznym (przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2008 r.);
- Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- Program Ochrony Powietrza dla strefy Podlaskiej;
- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego;
- Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r.;
- Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2023-2028;
- opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby planu ogólnego gminy Sidra,
- Strategia Rozwoju Gminy Sidra,
- Strategia Rozwoju Powiatu Sokólskiego,

Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna

Zgodnie z zapisami art. 6 Ramowej Dyrektywy Wodnej, Państwa Członkowskie zobligowane są do utworzenia rejestru wszystkich obszarów wymagających szczególnej ochrony, w celu zachowania dobrego stanu znajdujących się tam wód powierzchniowych i podziemnych oraz dla utrzymania siedlisk i gatunków bezpośrednio uzależnionych od wody. W Polsce zgodnie z transpozycją zapisów RDW do ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. rejestr obszarów chronionych został utworzony w 2003 r., a jego uaktualnienie miało miejsce w latach późniejszych. Obecnie prowadzone są prace nad aktualizacją rejestru na potrzeby kolejnego cyklu planistycznego. Ze względu na położenie w dorzeczu Wisły należy wziąć pod uwagę wytyczne wynikające z wymagań charakterystyki obszarów dorzeczy.

Rejestr wykazów obszarów chronionych, zgodnie z art. 113, ust. 4 sporządzany dla każdego obszaru dorzecza, obejmuje wykazy:

- 1) obszary przeznaczone do poboru wody w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia - wyznaczone są jako obszary jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych, z których ujmowana jest woda odpowiednio powierzchniowa lub podziemna, wykorzystywana w celach komunalnych, bądź do produkcji środków spożywczych lub farmaceutycznych. Średnia wielkość poboru dla takich części wód powinna wynosić średnio powyżej 10 m³ na dobę lub służyć więcej niż 50 osobom. Powinny być uwzględniane również części wód przeznaczone do takich celów w przyszłości. Wyznaczone obszary powinny być chronione w celu zachowania odpowiedniej jakości i ilości zasobów wód oraz dla zredukowania poziomu uzdatniania wymaganego przy produkcji wody do spożycia. Wykazy obszarów przeznaczonych do poboru wody w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia opracowywane są na podstawie zrealizowanych w poszczególnych regionach wodnych przez dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej wykazów wód powierzchniowych i podziemnych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.
- 2) obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym - wykaz sporządzony w roku 2007 nie zawierał obszarów do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym.
- 3) jednolite części wód przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych - identyfikowane są jako części wód, na których istnieje rekreacyjne użytkowanie wód poprzez organizowanie kąpielisk. Przedmiotowe JCWP wyznaczone są zgodnie z zapisami Dyrektywy 76/160/EWG z dnia 8 grudnia 1975 r. dotyczącej wody w kąpieliskach (uchylona Dyrektywą 2006/7/WE z dnia 15 lutego 2006 r. dot. zarządzania jakością wody w kąpieliskach), transponowanej przez Ustawę Prawo wodne oraz przez Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach.
- 4) obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych - Państwa Członkowskie zobowiązane są na mocy zapisów Dyrektywy 91/271 EWG dot. oczyszczania ścieków komunalnych, wyznaczyć na swoim terytorium obszary wrażliwe na eutrofizację spowodowaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. Polska wyznaczyła cały obszar Państwa jako obszar wrażliwy, wobec czego Dyrektywa 91/271/EWG wdrażana jest na całym terytorium kraju poprzez realizację zapisów następujących programów:
 - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
 - Program wyposażenia aglomeracji poniżej 2000 RLM w oczyszczalnie ścieków i systemy kanalizacji sanitarnej,
 - Program wyposażenia zakładów przemysłu rolno-spożywczego o wielkości 4000 RLM, odprowadzających ścieki bezpośrednio do wód, w urzędzenia zapewniające wymagane przez polskie prawo standardy ochrony wód.
- 5) obszary narażone na zanieczyszczenia związkami azotu, pochodzącymi ze źródeł rolniczych stanowią obszary, z których mają miejsce spływy do wód powierzchniowych i/lub podziemnych, zawierających lub mogących zawierać ponad 50 mg/l azotanów, jeżeli nie zostaną podjęte działania opisane w dyrektywie, oraz mają miejsce spływy do wód, które są eutroficzne lub mogą stać się eutroficzne, jeżeli nie zostaną podjęte działania. Strefy wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu, są określane jako:
 - strefy zagrożenia lub NVZ wg Dyrektywy Rady 91/676/EWG,
 - obszary szczególnie narażone lub OSN wg ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne,
 Transpozycja dyrektywy azotanowej do prawa krajowego nastąpiła poprzez:
 - Ustawę Prawo wodne;
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych;
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych,
 - Ustawę z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu, zastąpioną ustawą z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu
 - Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania, zastąpione rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 479)
- 6) obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie zostały wyznaczone w Polsce poprzez analizę wzajemnego położenia obszarów chronionych tj. obszarów Natura 2000 (w tym obszarów wyznaczonych na mocy Dyrektywy 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków (ze zm.) oraz na mocy Dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (ze zm.), parków narodowych i krajobrazowych wraz z otulinami, rezerwatów przyrody wraz z otulinami oraz zidentyfikowanych obszarów występowania ekosystemów uzależnionych od odpowiedniego stanu zasobów wodnych, tj. mokradeł na glebach mineralnych, torfowisk i in. Miejsca pokrycia się tych stref zostały wyznaczone jako obszary przeznaczone do ochrony siedlisk

lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie. Dla wskazanych terenów przeanalizowano rodzaj i nasilenie występujących presji oraz stopień zagrożenia degradacją pod kątem zidentyfikowanych czynników antropogenicznych. Oszacowanie aktualnego stanu, tendencji zmian oraz potencjalnych trendów przekształceń zbiorowisk roślinnych stało się podstawą do wskazania głównych działań naprawczych mogących powstrzymać jak również naprawić szkody w ekosystemach od wód zależnych.

Pakiet klimatyczno – energetyczny (przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku)

Cele dla EU:

- 1) zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych przynajmniej o 20% w 2020 r. w porównaniu do bazowego 1990 r. i 30% zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w 2020 r. w UE w przypadku, gdyby uzyskano światowe porozumienie co do redukcji gazów cieplarnianych,
- 2) zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii końcowej do 20% w 2020 r., w tym 10% udziału biopaliw w zużyciu paliw pędnych,
- 3) zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20% do 2020 r. w porównaniu do prognozy zapotrzebowania na paliwa i energię,

Cele dla Polski różne od średnich dla całej EU:

- 1) możliwość 14% wzrostu emisji w 2020 roku w porównaniu do 2005 roku w sektorach nieobjętych EU ETS, kierując się wielkością Produktu Krajowego Brutto (PKB) na mieszkańca, niższą w Polsce od średniej w UE,
- 2) zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych do 15% w 2020 roku, zamiast 20% jak średnio w UE z uwagi na mniejsze zasoby i efektywność odnawialnych źródeł energii w Polsce.

W chwili obecnej jest opracowywany projekt Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, z prognozą wzrostu udziału energii odnawialnej w miksie energetycznym do roku 2030.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

Główne zagrożenia i korzyści wynikające ze zmian klimatu:

Wyniki prognoz pokazują, że do roku 2030 zmiany klimatu będą miały dwojaki, pozytywny i negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo. Wzrost średniej temperatury powietrza będzie miał pozytywne skutki m.in. w postaci wydłużenia okresu wegetacyjnego, skrócenia okresu grzewczego oraz wydłużeniu sezonu turystycznego.

Dominujące są jednak przewidywane negatywne konsekwencje zmian klimatu. Ze zmianami klimatycznymi wiązać się niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych. Wprawdzie roczne sumy opadów nie ulegają zasadniczym zmianom jednak ich charakter staje się bardziej losowy i nierównomierny, czego skutkiem są dłuższe okresy bezopadowe, przerywane gwałtownymi i nawałnymi opadami. Poziom wód gruntowych będzie się obniżał, co negatywnie wpłynie na różnorodność biologiczną i formy ochrony przyrody w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe. Zmiany będzie można zaobserwować również w porze zimowej, gdzie skróci się okres zalegania pokrywy śnieżnej i jej grubość, oraz nasili się proces ewaporacji, co wpłynie na spadek zasobów wodnych kraju.

Jednocześnie efektem zmian klimatu będzie zwiększanie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof, które będą miały istotny wpływ na obszary wrażliwe i gospodarkę kraju. Podstawowe znaczenie będą miały ulewne deszcze niosące ryzyko powodzi i podtopień lub osuwisk – głównie na obszarach górskich i wyżynnych ale także na zboczach dolin rzecznych i na klifach wzdłuż brzegu morskiego. Coraz częściej będzie można zaobserwować silne wiatry a nawet towarzyszące im incydentalnie trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na budownictwo oraz infrastrukturę energetyczną i transportową.

Bezpośrednie negatywne skutki zmian klimatu to również nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód śródlądowych i wód przybrzeża, zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia w wyniku stresu termicznego i wzrostu zanieczyszczeń powietrza, większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, zmniejszenie potencjału chłodniczego elektrowni czego skutkiem będzie spadek mocy produkcyjnej i wiele innych.

Cel główny SPA to zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.

Cele szczegółowe:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Przystosowanie polskiej przestrzeni do nowych uwarunkowań klimatycznych i związanych z tym zjawisk jest obecnie jednym z najważniejszych wyzwań, szczególnie dla administracji szczebla centralnego oraz regionalnego i lokalnego. Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym a zmianami klimatycznymi oraz koniecznością adaptacji do zmian klimatu występuje sprzężenie zwrotne. Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności – m.in. ze względu na zwiększone ryzyko powodziowe, wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego które w skrajnym przypadku mogą generować konflikty społeczne i ograniczać możliwości rozwoju.

Obszary zurbanizowane stanowią szczególną kategorię w strukturze przestrzeni geograficznej, charakteryzującą się dużą gęstością populacji ludzkiej, a tym samym są bardzo wrażliwe z uwagi na negatywne oddziaływanie antropopresji. Miasta zagrożone są bezpośrednio szczególnie trzema zjawiskami: intensyfikacją miejskiej wyspy ciepła i silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz suszą sprzyjającą deficytowi wody w miastach. W mniejszym stopniu zagrożenie stanowią silne wiatry, które z uwagi na dużą szorstkość podłoża w miastach tracą swoją siłę (zagrożenie to może dotyczyć małych miast oraz przedmieść o zabudowie rozproszonej). Miejska wyspa ciepła jest efektem zaburzonego przez powierzchnie sztuczne (asfalt, beton, pokrycia dachów itp.) przebiegu procesów wymiany energii między podłożem a atmosferą. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura co sprzyja stresowi cieplnemu, stagnacji powietrza nad miastem, wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza, w tym pyłu zawieszonego i smogu.

Pośrednim zagrożeniem są powodzie z uwagi na to, że większość obszarów metropolitalnych zlokalizowana jest w dolinach dużych rzek. Opady ulewne podobnie jak powodzie stanowią zagrożenie dla infrastruktury miejskiej poprzez podtopienia, osuwiska i zniszczenie ciągów komunikacyjnych, budynków i mienia.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Zgodnie z postanowieniami dyrektywy 91/271/EWG warunkami koniecznymi do spełnienia jej wymogów przez aglomerację są:

- Wydajność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach odpowiadająca przynajmniej ładunkowi generowanemu na ich obszarze.
- Standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach uzależnione są od wielkości aglomeracji. Jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni jest zgodna z wymaganiami Prawa wodnego i rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. W każdej oczyszczalni zlokalizowanej na terenie aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów.
- Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziom obsługi. Oznacza to wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:
 - 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000,
 - 98% dla aglomeracji o RLM ≥ 100 000.

Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej

Założenia Programu Ochrony Powietrza dla strefy podlaskiej:

Główne założenia Programu Ochrony Powietrza dla strefy podlaskiej koncentrują się na:

1. Identyfikacji i diagnozie problemu:

- Wskazanie substancji, dla których stwierdzono przekroczenia norm jakości powietrza. W przypadku strefy podlaskiej zazwyczaj są to **pył zawieszony PM_{2,5} i benzo(a)piren**. W zależności od oceny rocznej jakości powietrza, może również pojawić się PM₁₀.
- Analiza przyczyn występowania wysokich stężeń tych zanieczyszczeń, czyli podział źródeł emisji (np. niska emisja z indywidualnego ogrzewania, transport, przemysł).
- Przedstawienie zakresu przekroczeń poziomów dopuszczalnych lub docelowych.

2. Określeniu celów:

- Poprawa jakości powietrza do poziomów zgodnych z obowiązującymi normami w jak najkrótszym możliwym czasie.
- Ochrona zdrowia ludzi i środowiska przed szkodliwym oddziaływaniem zanieczyszczeń.
- Utrzymanie dobrej jakości powietrza tam, gdzie jest ona już spełniona.

3. Wskazaniu działań naprawczych:

- Zdefiniowanie skutecznych i możliwych do zrealizowania działań, które doprowadzą do redukcji emisji zidentyfikowanych zanieczyszczeń.
 - Określenie harmonogramu realizacji tych działań.
- 4. Monitorowaniu i sprawozdawczości:**
- Regularna ocena jakości powietrza.
 - Monitorowanie długoterminowych trendów i efektów realizacji programu.
 - Zapewnienie publicznego dostępu do informacji na temat jakości powietrza.
- 5. Współpracy:**
- Promowanie ścisłej współpracy między różnymi podmiotami (samorządy, instytucje, mieszkańcy) w zakresie ograniczania zanieczyszczenia powietrza.

Działania programowe:

Działania programowe w ramach POP dla strefy podlaskiej są wielokierunkowe i obejmują różne sektory, które są źródłami emisji zanieczyszczeń. Poniżej przedstawiono ogólne kategorie działań, które są typowe dla takich programów, z uwzględnieniem specyfiki Podlasia:

Sektor komunalno-bytowy (niska emisja - główne źródło zanieczyszczeń):

1. Wymiana źródeł ciepła:

- Dofinansowanie do wymiany starych, nieefektywnych kotłów na paliwa stałe (węglowych, na drewno) na bardziej ekologiczne rozwiązania, takie jak kotły gazowe, pompy ciepła, ogrzewanie z sieci ciepłowniczej (tam, gdzie jest dostępne), kotły na biomasę spełniające najwyższe normy emisyjne (5. klasa, Ecodesign).
- Programy wsparcia dla mieszkańców (np. Program "Czyste Powietrze").

2. Termomodernizacja budynków:

- Dofinansowanie do ocieplania budynków, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, co zmniejsza zapotrzebowanie na energię i emisje.

3. Edukacja i świadomość społeczna:

- Kampanie informacyjne na temat szkodliwości niskiej emisji i korzyści z wymiany źródeł ciepła.
- Promowanie właściwych praktyk spalania paliw stałych (jeśli ich użycie jest nadal dozwolone i konieczne).
- Uświadamianie o zakazie spalania odpadów.

4. Kontrola przestrzegania przepisów antysmogowych:

Inspekcje w paleniskach domowych, kontrola rodzaju spalanych paliw i jakości kotłów.

Sektor transportu:

1. Promowanie ekologicznych form transportu:

- Rozwój sieci ścieżek rowerowych.
- Wspieranie transportu publicznego (modernizacja taboru, zwiększenie częstotliwości kursów).
- Promowanie carsharingu, elektromobilności.

2. Zarządzanie ruchem drogowym:

- Systemy zarządzania ruchem, obwodnice.
- Wprowadzanie stref niskiej emisji (jeśli dotyczy dużych aglomeracji, np. Białystok).

3. Kontrola emisji z pojazdów:

- Współpraca z policją i Inspekcją Transportu Drogowego w zakresie kontroli spalin.

Sektor przemysłowy i energetyczny:

1. Modernizacja instalacji przemysłowych:

- Wymóg stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) w przemyśle.
- Inwestycje w technologie zmniejszające emisje zanieczyszczeń (filtry, odpylacze).

2. Czysta energia:

- Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE).

Rolnictwo (w kontekście emisji amoniaku i wtórnego powstawania pyłów):

1. Praktyki rolnicze:

- Promowanie technik rolniczych zmniejszających emisje amoniaku (np. szybkie przyorywanie nawozów naturalnych).

Działania uzupełniające i zarządcze:

1. Rozwój zielonej infrastruktury:

- Tworzenie i utrzymanie terenów zielonych, parków, drzewostanów w miastach, które pełnią funkcję naturalnych filtrów powietrza.

2. System monitoringu:

- Rozbudowa i modernizacja sieci stacji pomiarowych jakości powietrza.

3. Plany działań krótkoterminowych (PDK):

- Opracowanie i wdrożenie planów, które określają konkretne działania w przypadku wystąpienia ryzyka przekroczeń lub faktycznych przekroczeń poziomów alarmowych zanieczyszczeń (np. ograniczenia dla ruchu samochodowego, zakaz palenia w kominkach).

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego

Cel 2.4. Kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki ekorozwoju z aktywną ochroną, wzbogacaniem i racjonalnym wykorzystaniem środowiska przyrodniczego, a w szczególności:

- prawnie chronionych, unikalnych w skali kraju i Europy walorów ekologicznych,
- zasobów wód powierzchniowych i podziemnych,
- złóż surowców mineralnych i organicznych,
- rolniczej przestrzeni produkcyjnej i zasobów leśnych.

Kierunki ochrony zasobów środowiska województwa

- a) wdrożenie „Europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000”,
- b) ochrona elementów systemu przyrodniczego województwa,
- c) ochrona powierzchni ziemi,
- d) ochrona powietrza atmosferycznego
- e) ochrona wód śródlądowych – powierzchniowych i podziemnych,
- f) ochrona lasów i zadrzewień oraz wzbogacanie ich walorów,
- g) ochrona przed hałasem, wibracjami i elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym,
- h) ochrona przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska.

W przypadku gmin rolnych o wysokiej waloryzacji przestrzeni produkcyjnej należy ograniczać przeznaczanie na cele nierolnicze zwartych kompleksów gruntów z przewagą III i IV klasy bonitacyjnej oraz zatorfień i zabagnień stanowiących elementy lokalnej sieci ekologicznej, kształtującej stosunki hydrograficzne i klimatyczne.

Dla potrzeb eksploatacji udokumentowane złoża surowców mineralnych są uwzględniane w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w celu ich zabezpieczenia przed przeznaczaniem na kolizyjne sposoby zagospodarowania.

Strategia rozwoju województwa podlaskiego do 2030 r.

Ochrona i dbanie o środowisko naturalne zostały ujęte w Strategii w analizie SWOT, gdzie wskazano, że do mocnych stron województwa należą m.in.

- korzystne warunki do rozwoju nowoczesnego rolnictwa, w tym zrównoważonego i ekologicznego,
- czyste, różnorodne oraz mało zmienione działalnością człowieka środowisko przyrodnicze.

Jako słabą stronę wyróżniono "Postrzeganie przez część społeczeństwa obszarów chronionych jako bariery rozwojowej (w szczególności obszarów NATURA 2000) oraz potrzeba podnoszenia świadomości i kwalifikacji administracji publicznej w zakresie gospodarowania na obszarach chronionych".

Za szanse w kontekście uwarunkowań zewnętrznych uznano m.in.:

- wizerunek województwa jako regionu czystego i ekologicznego,
- wzrost popytu zewnętrznego na produkty i usługi firm regionu,
- wzrost popytu na żywność ekologiczną, tradycyjną i regionalną oraz żywność wysokiej jakości,
- wzrost świadomości ekologicznej,
- wzrost zainteresowania nowymi formami turystyki (w tym w szczególności turystyką kwalifikowaną),
- cele Europy ukierunkowane na ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu (Zielona Europa).

Antropopresja na środowisko przyrodnicze została w tym kontekście ujęta jako zagrożenie.

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2023 - 2028

Główne cele PGO:

- ograniczenie wytwarzania odpadów wraz z podniesieniem świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami;
- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności ilości odpadów przekazywanych do recyklingu oraz zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów;
- wzmocnienie ukierunkowania gospodarowania odpadami na gospodarkę o obiegu zamkniętym;
- wyeliminowanie nieprawidłowo prowadzonego zagospodarowania odpadów, w tym praktyk nielegalnego gromadzenia odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

W gospodarce odpadami komunalnymi określono następujące cele:

- 1) Wdrażanie ZPO oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów.

- 2) Poprawa świadomości i wiedzy społeczeństwa w zakresie ZPO, w tym w zakresie ZPO żywności.
 - 3) Konieczność osiągnięcia odpowiednich poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych:
 - 55 % dla roku 2025,
 - 60 % dla roku 2030,
 - 65 % dla roku 2035.
 - 4) Odpowiednia minimalizacja ilości składowanych odpadów:
 - do 30 % dla roku 2025,
 - do 20 % dla roku 2030,
 - do 10 % dla roku 2035.
 - 5) Propagowanie kompostowania bioodpadów przez mieszkańców (zwiększenie recyklingu organicznego poprzez przydomowe kompostowniki).
 - 6) Zapewnienie sprawnego systemu selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia.
 - 7) Poprawa świadomości i wiedzy społeczeństwa w zakresie gospodarowania odpadami, w tym w zakresie selektywnego zbierania odpadów (ze szczególnym uwzględnieniem obowiązku selektywnego zbierania bioodpadów, w tym odpadów żywności, a także odpadów odzieży i tekstyliów) oraz zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami.
 - 8) Minimalizacja udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych i zbieranych odpadów.
 - 9) Poprawa jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu.
 - 10) Utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.
 - 11) Ograniczenie powstawania tzw. „dzikich wysypisk”.
- Kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami
- Działania powinny się skupić na opracowaniu systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, umożliwiającego wypełnienie podstawowych zasad gospodarki odpadami tj.:
- zapobieganie powstawaniu odpadów;
 - wykorzystanie wytworzonych odpadów przede wszystkim w procesie recyklingu, następnie w innych niż recykling procesach odzysku, a w ostatniej kolejności w procesach unieszkodliwiania odpadów;
 - zmniejszenie masy odpadów kierowanych na składowiska odpadów (szczególnie odpadów ulegających biodegradacji);
 - wyeliminowanie praktyk nielegalnego gromadzenia odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

Opracowanie ekofizjograficzne

Wskazania w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

Na terenach o wysokich walorach środowiskowych (tj. dolina Narwi, inne doliny rzeczne, obszary chronione na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), należy ograniczyć zagrożenia oraz zapewnić ochronę cennych obiektów i struktur przyrodniczych. W tym celu ustala się główne kierunki ochrony środowiska przyrodniczego na terenie gminy:

- 1) zachowanie drożności powiązań ekologicznych poprzez:
 - a) realizowanie zabudowy w korytarzach ekologicznych tak, by nie ograniczała możliwości przemieszczania się wędrujących zwierząt;
 - b) zachowanie tradycyjnego gospodarowania łąkami (wypasu i koszenia); sukcesja krzewów i drzew, zmniejsza przydatność siedlisk dla gatunków otwartych łąk;
 - c) zachowanie w obrębie korytarzy ekologicznych płatów leśnych, które dla przemieszczających się gatunków leśnych zapewniają osłonę i ochronę termiczną;
 - d) dążenie do zachowania zadrzewień (śródpolnych, nadwodnych, przydrożnych);
- 2) ochrona ekosystemów leśnych poprzez:
 - a) utrzymanie i odtwarzanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych oraz sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych;
 - b) stosowanie gatunków zgodnych z warunkami siedliskowymi, wykluczenie gatunków obcego pochodzenia, w szczególności gatunków inwazyjnych;

- 3) opracowanie programu przeciwdziałania suszy i efektom zmiany klimatu, w tym poprzez renaturyzację torfowisk i części mokradł;
- 4) uwzględnianie zakazów i nakazów obowiązujących dla występujących w granicach gminy obszarów prawnie chronionych;
- 5) wsparcie rozwoju i promocja zrównoważonej turystyki, jako formy umiarkowanego użytkowania obszarów cennych przyrodniczo, uregulowanie ruchu turystycznego w obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych.

Wskazania w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego

Wskazuje się następujące zasady polityki przestrzennej w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego:

- 1) modernizacja systemów grzewczych i docieplenie budynków, w celu ograniczenia zużycia paliw kopalnych a przez to zmniejszenia emisji pyłów i gazów cieplarnianych;
- 2) zmniejszenie energochłonności sektora komunalnego, rolniczego i produkcyjno-usługowego;
- 3) ograniczenie lokalizacji przedsięwzięć uciążliwych w zakresie emisji, w tym odorów:
 - a) w terenach zwartej zabudowy;
 - b) w dolinach rzecznych i innych obniżeniach terenu podatnych na tworzenie zastoisk;
 - c) poprzez realizację zieleni izolacyjnej;
- 4) ograniczanie zabudowy dolin;

Wskazania w zakresie ochrony klimatu akustycznego

- 1) utrzymywanie dobrego stanu nawierzchni dróg;
- 2) w zabudowie zlokalizowanej w sąsiedztwie terenów kolejowych zaleca się stosowanie elementów osłaniających przed hałasem (np. zieleń osłonowa, stolarka okienna o podwyższonej izolacyjności akustycznej);
- 3) ograniczanie lokalizacji przedsięwzięć uciążliwych w zakresie emisji hałasu w:
 - a) terenach zwartej zabudowy;
 - b) w dolinach rzecznych;
 - c) w granicach korytarzy ekologicznych.

Wskazania w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych

- 1) dążenie do rezygnacji z indywidualnych metod odprowadzania ścieków (szczególnie poprzez zbiorniki szczelne) na rzecz kanalizacji sanitarnej zbiorczej oraz lokalnych oczyszczalni ścieków;
- 2) opracowanie programu przeciwdziałania suszy i efektom zmiany klimatu, w tym poprzez renaturyzację torfowisk i części mokradł;
- 3) dążenie do zachowania obiektów będących naturalnymi barierami dla spływającej wody, takich jak:
 - a) zadrzewienia śródpolne;
 - b) miedze;
 - c) zakrzaczenia;
 - d) oczka wodne.

Wskazania w zakresie ochrony gleb

- 1) dążenie do zachowania istotnych w ograniczeniu erozji i będących naturalnymi barierami dla spływającej wody:
 - a) zadrzewień śródpolnych;
 - b) miedz;
 - c) zakrzaczeń;
 - d) oczek wodnych;
- 2) gleby wyższych klas bonitacyjnych (III klasa i powyżej) są chronione na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochroni gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 82);

1.3. Ustalenia i główne cele opracowania

Podstawę opracowania planu ogólnego stanowią:

- 1) uchwała Rady Gminy Sidra Nr III/25/24 z dnia 9 sierpnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Planu ogólnego gminy Sidra.

Plan ogólny jest aktem planowania przestrzennego o krótkiej liście ustaleń:

- podstawowym ustaleniem planu ogólnego są strefy planistyczne, dla których określa się obowiązkowo profil funkcjonalny podstawowy i można określić profil funkcjonalny dodatkowy;
- profil funkcjonalny danej strefy obejmuje listę przeznaczeń terenu, które będą mogły zostać wykorzystane w ramach sporządzania planu miejscowego;
- profil funkcjonalny jest również podstawą do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- ustalenia dla stref obejmują również parametry zabudowy i zagospodarowania terenu;
- w planie ogólnym można wyznaczyć, jeśli jest taka potrzeba, obszar zabudowy śródmiejskiej oraz obszar uzupełnienia

zabudowy.

Plan ogólny przedstawia schemat zagospodarowania przestrzeni, a jego ustalenia są wiążące zarówno dla planów miejscowych, jak i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Normy zawarte w planie ogólnym mają na celu wskazanie ram, w jakich ma się mieścić docelowe zagospodarowanie przestrzeni i stanowią wytyczne dla szczegółowych działań projektowych na kolejnych etapach procesu planistycznego, niezależnie od formy prawnej jakie te działania przyjmą. Plan ogólny jest dokumentem elastycznym, w takim znaczeniu, że opisane w nim zasady będą dawały projektantowi swobodę w zakresie wariantowania niekonfliktujących ze sobą rozwiązań na etapie sporządzania planów miejscowych, nie powodując jednocześnie konieczności zmiany planu ogólnego. Pomimo dużego zakresu obszarowego opracowania, z uwagi na wąski zakres tematyczny i niewielką liczbę wymaganych oznaczeń, możliwe będzie zachowanie dokładności odpowiadającej skali poszczególnych działek ewidencyjnych.

Plan ogólny nie będzie określał docelowego przeznaczenia terenu, a będzie jedynie wskazywał na katalog przeznaczeń terenu możliwych do wyznaczenia w planach miejscowych. W ustawie wskazano, że plan ogólny pomimo statusu aktu prawa miejscowego, nie kształtuje sposobu wykonywania prawa własności, w takim rozumieniu, że normy ustanawiane w planie ogólnym nie są wiążące wprost w przypadku podejmowania działań bezpośrednio wpływających na zagospodarowanie terenu, w tym procedur budowlanych.

1.4. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

W opracowaniu prognozy posłużono się opisową analizą prawdopodobnych rodzajów skutków oddziaływania na środowisko, jakie mogą wystąpić w realizacji ustaleń projektu planu ogólnego. W procedurze rozpatrywania oddziaływania uwzględniono wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego. Ocenę przeprowadzono kompleksowo dla jednego wariantu ustaleń planistycznych zaproponowanych przez projektanta urbanistę.

W celu sporządzenia prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem planu ogólnego gminy Sidra,
- zaznajomiono się z danymi ekofizjograficznymi oraz innymi dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty prognozą,
- dokonano oceny proponowanych w projekcie rozwiązań w odniesieniu do obowiązujących aktów prawnych,
- przeprowadzono wizję obszaru objętego prognozą,
- dokonano analizy czynników potencjalnie mogących przynieść negatywne skutki dla środowiska.

1.5. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Ustawowo określony jest obowiązek prowadzenia oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy (raz w czasie jednej kadencji – Art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Powiązanie tego monitoringu zagospodarowania przestrzennego na szczeblu lokalnym (a więc również monitoringu stanu realizacji planów ogólnych i planów miejscowych) z odpowiednimi elementami państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) pozwoliłoby także na ewentualną ocenę wpływu realizacji zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko. Ponadto z ustaw Prawo budowlane i Prawo ochrony środowiska wynika obowiązek wykonania pomiarów natężeń hałasu przenikającego do środowiska.

Monitoring podstawowych zanieczyszczeń atmosfery, hałasu oraz systemów oczyszczania ścieków i wód stanowi zadanie WIOŚ (badania zlecane przez samorząd).

1.6. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Dla planowanych przedsięwzięć wynikających z realizacji ustaleń planu ogólnego gminy Sidra z uwagi na miejscowy zasięg wyklucza się możliwość transgranicznego oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 104 ustawy „o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie” z dnia 3 października 2008 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.).

1.7. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Plan ogólny gminy Sidra powstaje w związku ze zmianami w planowaniu przestrzennym, wprowadzonymi Ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Najbardziej widoczną zmianą tej ustawy jest zrezygnowanie z opracowywania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania na rzecz planów ogólnych. Plan ogólny ma charakter generalny. Obejmuje cały obszar gminy i może określić na jej terenie 13 stref planistycznych oraz wprowadzić gminne standardy urbanistyczne. W gminie Sidra wyznaczono 12 stref:

Lp.	Strefa planistyczna	Powierzchnia [ha]	% powierzchni gminy
1.	strefa otwarta	16186,76	92,98
2.	strefa produkcji rolniczej	435,35	2,50
3.	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	398,60	2,29

4.	strefa komunikacyjna	187,88	1,08
5.	strefa górnictwa	96,71	0,56
6.	strefa zieleni i rekreacji	36,85	0,21
7.	strefa usługowa	21,55	0,12
8.	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	18,79	0,11
9.	strefa gospodarcza	12,92	0,07
10.	strefa cmentarzy	8,14	0,05
11.	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	4,20	0,02
12.	strefa infrastrukturalna	1,75	0,01
	Razem	17409,49	100,00

1) **strefa otwarta**

dopuszcza: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej;

2) **strefa produkcji rolniczej**

dopuszcza: teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej;

3) **strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową**

dopuszcza: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej;

4) **strefa komunikacyjna**

dopuszcza: teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren infrastruktury technicznej;

5) **strefa górnictwa**

dopuszcza: teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej;

6) **strefa zieleni i rekreacji**

dopuszcza: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej;

7) **strefa usługowa**

dopuszcza: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej;

8) **strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną**

dopuszcza: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej;

9) **strefa gospodarcza**

dopuszcza: teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej;

10) **strefa cmentarzy**

dopuszcza: teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej;

11) **strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną**

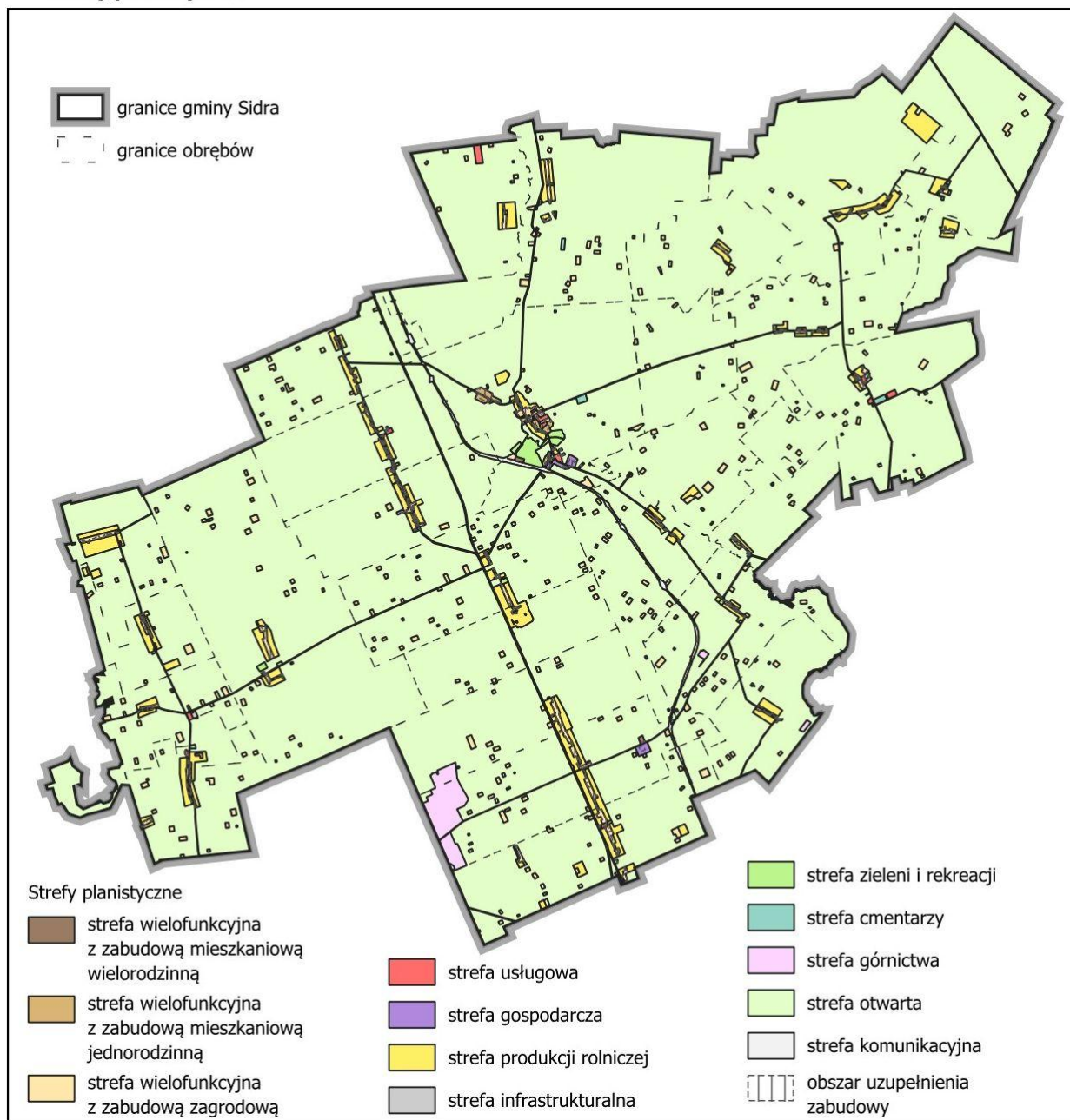
dopuszcza: teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej;

12) **strefa infrastrukturalna**

dopuszcza: teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji;

Nie została wyznaczona strefa handlu wielkopowierzchniowego.

Strefy planistyczne



Na większości terenu gminy, poza granicami obszarów chronionych, w profilu dodatkowym stref planistycznych wskazano możliwość realizacji przedsięwzięć pozyskiwania energii słonecznej – fotowoltaiki.

Teren infrastruktury technicznej, obecny w każdej ze stref, oznacza tereny telekomunikacji oraz inne tereny infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m². Chodzi o:

a) infrastruktura energetyczna:

- stacje transformatorowe (elektroenergetyczne),
- sieci przesyłowe (linie energetyczne, gazociągi, ropociągi),
- małe źródła energii (np. lokalne kotłownie, przepompownie),
- inne obiekty związane z produkcją, przesyłem i dystrybucją energii,

b) infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna:

- przepompownie ścieków,
- ujęcia wody,
- stacje uzdatniania wody,
- oczyszczalnie ścieków (małe, lokalne),

- zbiorniki retencyjne,
- c) infrastruktura grzewcza:
 - lokalne kotłownie, wymiennikownie ciepła,
 - sieci ciepłownicze,
- d) infrastruktura gazowa:
 - stacje redukcyjno-pomiarowe gazu,
 - magazyny gazu (lokalne),
- e) inne:
 - niewielkie stacje paliw (jeśli nie kwalifikują się do strefy usługowej),
 - niektóre obiekty związane z gospodarką odpadami (np. punkty selektywnej zbiórki odpadów, ale nieduże składowiska czy spalarnie, które mogłyby mieć odrębną strefę).

Plan ogólny gminy Sidra nie wprowadza zasadniczych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Jego głównym celem jest dostosowanie polityki przestrzennej gminy do nowych przepisów, tak by po utracie ważności przez Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy było możliwe dalsze jej realizowanie na terenach pozbawionych planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy.

Rozmieszczenie stref planistycznych wynika przede wszystkim z:

- dotychczasowego zainwestowanie terenu,
- obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy,
- wniosków mieszkańców, gminy czy inwestorów o wyznaczenie strefy planistycznej danego rodzaju.

Na dwie pierwsze kategorie plan ogólny nie wpływa, dlatego w ramach prognozy jest rozpatrywana ta trzecia – strefy planistyczne wyznaczone na podstawie wniosków.

Należy podkreślić dwie rzeczy:

- obecność którejś ze stref jest obligatoryjna w każdym miejscu na terenie gminy (jedynym wyjątkiem są tereny zamknięte),
- strefy w planie ogólnym przedstawiają propozycje zagospodarowania zgodne z katalogiem zawartym w rozporządzeniu w sprawie projektu planu ogólnego (Warszawa, dnia 3 grudnia 2024 r. Poz.1775) i dopiero na następnym etapie planistycznym, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, zostaje to uszczegółowione. Przykładowo w strefie usługowej (SU) zamiast typowych usług (np. handel, edukacja itp.) mogą być zlokalizowane tereny zieleni urządzonej, czy tereny ogródków działkowych.

Charakterystyczną cechą gminy Sidra jest niewielki udział terenów chronionych w powierzchni gminy – 33,5 ha, co przy powierzchni gminy równej 17 409 ha daje niecałe 0,2 %. Tereny te w całości znajdują się w granicach strefy planistycznej otwartej, bez wskazanych ustaleń w profilu dodatkowym. W kontekście planu ogólnego wiąże się to z najmniejszym przewidywalnym obciążeniem antropizacją.

Zarówno na terenie całej gminy, jak i obecnych tu obszarów chronionych, największą powierzchnię zajmuje strefa otwarta, której granice w pewnym uogólnieniu wynikają z niewskazania innych stref planistycznych. Strefa otwarta w profilu podstawowym dopuszcza:

- teren rolnictwa z zakazem zabudowy,
- teren lasu,
- teren zieleni naturalnej,
- teren wód,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

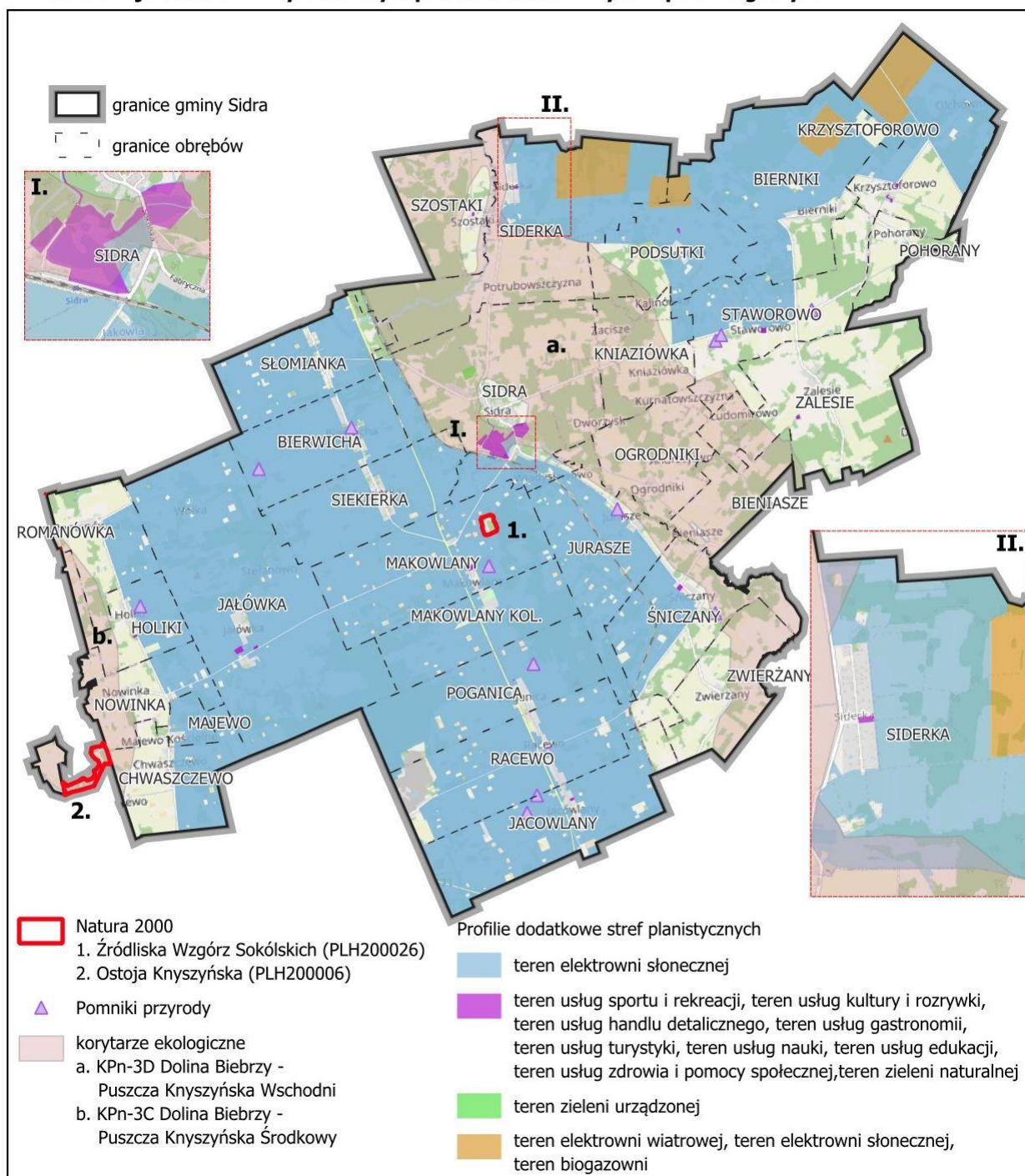
Wybór jednego z powyższych dopuszczeń na etapie realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowy. W strefie otwartej z założenia nie realizuje się zabudowy, z pewnymi wyłączeniami – altanki ogródków działkowych oraz urządzenia infrastruktury technicznej np. ujęcia wody czy oczyszczalnie ścieków. Wyznaczona w planie ogólnym strefa ogólna jest zgodna z dotychczasowym zagospodarowaniem terenu – w granicach ustalonych przez zmiany w ustawie o planowaniu przestrzennym.

Zaznaczone w planie ogólnym strefy górnictwa, cmentarzy, komunikacyjnej i infrastrukturalnej nie wprowadzają zmian w zagospodarowaniu przestrzennym na terenie gminy ani w istniejącym zagospodarowaniu. Zadaniem strefy górnictwa jest wprowadzenie do planu ogólnego potwierdzonych złóż surowców naturalnych oraz terenów górniczych. Strefa cmentarzy obejmuje istniejące cmentarze, podobnie jak komunikacyjna funkcjonujące ciągi komunikacyjne a infrastrukturalna – tereny infrastruktury technicznej.

Rozpatrując pozostałe strefy planistyczne należy wskazać, że przede wszystkim dotyczą terenów obecnie

zainwestowanych i opisują stan aktualny.

Lokalizacja terenów z wyznaczonym profilem dodatkowym w planie ogólnym



Na większości terenu gminy wskazano możliwość realizacji inwestycji OZE (odnawialne źródła energii) w postaci pozyskiwania energii słońca (fotowoltaika). Nie dopuszcza się realizacji fotowoltaiki na terenie obszarów Natura 2000 Źródlika Wzgórz Sokólskich (PLH200026) oraz Ostoja Knyszyńska (PLH200006), terenach komunikacji i zabudowy oraz terenów korytarza ekologicznego. Wyjątkiem są obszary w pobliżu miejscowości Sidra i Siderka, gdzie na terenie korytarza ekologicznego w niewielkim zakresie dopuszcza się fotowoltaikę. Ze względu na położenie przy granicy korytarza a także na nieznaczący w skali korytarza obszar, można uznać, że ewentualna realizacja instalacji OZE w tych miejscach nie wpłynie w sposób znaczący negatywnie na jego funkcjonowanie. Farmy fotowoltaiczne jest to ten rodzaj zagospodarowania, który uważa się za wywierający pozytywny wpływ na środowisko naturalne ze względu na produkcję energii, która nie skutkuje emisją gazów cieplarnianych do atmosfery. Jednocześnie nie oddziałuje negatywnie na takie

komponenty środowiska jak ludzie, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne. Stwierdzone negatywne oddziaływanie dotyczy krajobrazu – farmy fotowoltaiczne są jego znaczącym powierzchniowo i wciąż obcym elementem, oraz wprowadzania przeszkód na trasach wędrówek zwierząt (korytarze ekologiczne). Pozytywne środowiskowo oddziaływanie ma również wyłączenie terenów z upraw rolnych i pozostawienie ich sukcesji dzikiej roślinności (z ograniczeniem do roślin niezacieniających paneli).

Realizacja instalacji do pozyskiwania energii słońca na terenach korytarzy ekologicznych, ze względu na rozległość farm (często mają znaczne powierzchnie), a także ich ewentualne grodzenie, może przyczynić się do powstawania barier ograniczających możliwości poruszania się zwierząt. By minimalizować efekt przegrodzenia korytarzy ekologicznych, ogrodzenia powinny być wzniesione 10 cm powyżej poziomu gruntu. Co dziesiąty słupek ogrodzenia warto wyposażyć w krótkie, poziome żerdzie, które będą wykorzystywane do zsiadki przez ptaki drapieżne. Będzie to stanowiło rekompensatę utraty przez nie części arealu łowieckiego. Zakres oddziaływania instalacji fotowoltaicznych na korytarz ekologiczny zależy od stopnia zainwestowania. Na etapie opracowywania planów miejscowych należy dążyć do takiego sytuowania instalacji, by nie tworzyły rozległych pasów przecinających korytarze ekologiczne w znacznym stopniu.

Ryzyko jakie niesie dla środowiska przyrodniczego realizacja elektrowni słonecznych jest związane przede wszystkim ze szkodami jakie może wywołać dla owadów i ptactwa wodnego:

Ryzyko dla ptaków:

- złudzenie tafli wody - panele fotowoltaiczne mogą odbijać światło w sposób przypominający powierzchnię wody, co prowadzi do prób lądowania przez ptaki wodne, co może skutkować obrażeniami lub śmiercią,
- utrata i fragmentacja siedlisk – budowa farmy na terenach cennych przyrodniczo, np. łąkach lub terenach podmokłych w pobliżu rzeki, może prowadzić do bezpośredniej utraty siedlisk lęgowych i żerowisk dla ptaków gniazdujących na ziemi (np. czajki, skowronki) oraz do fragmentacji ekosystemów, utrudniając przemieszczanie się,
- kolizje z infrastrukturą – ptaki mogą zderzać się z panelami lub elementami infrastruktury (np. przewodami), zwłaszcza w warunkach słabej widoczności,
- zakłócenia podczas budowy – hałas, ruch pojazdów i sztuczne oświetlenie mogą płoszyć ptaki, zakłócać ich rozród i zmuszać do opuszczenia siedlisk.

Ryzyko dla owadów:

- pułapka polaryzacyjna – panele fotowoltaiczne, podobnie jak inne ciemne, gładkie i poziome powierzchnie, mogą silnie odbijać spolaryzowane światło, co dla niektórych owadów wodnych (np. jętek, chrzączek, ważek) jest sygnałem do lądowania i składania jaj. Owady lądujące na panelach tracą szansę na reprodukcję (giną lub nie mogą złożyć jaj w wodzie), co może negatywnie wpływać na lokalne populacje. Problem ten można znacznie ograniczyć stosując panele z białymi ramkami lub paskami podziału.
- zmiany w warunkach brzegowych – przygotowanie terenu pod farmę może prowadzić do erozji gleby i zanieczyszczenia pobliskiej rzeki osadami, a także do zmian w odpływie powierzchniowym wód,
- zmiana mikroklimatu – panele mogą wpływać na lokalne warunki termiczne i wilgotnościowe, co może zaburzyć cykle życiowe owadów wodnych,
- sztuczne oświetlenie – może dezorientować owady, zakłócać ich aktywność nocną i migrację, a także zwiększać ryzyko śmierci przez wypalenie lub drapieżnictwo.

Warto zaznaczyć, że w europejskich warunkach farmy fotowoltaiczne mogą wykazywać pozytywny wpływ na bioróżnorodność:

- schronienie i żerowanie: infrastruktura farm, panele i ogrodzenia mogą stanowić atrakcyjne miejsca odpoczynku, czatownie oraz schronienie dla wielu gatunków ptaków (np. dzierzby, pliszki, trznadłe)
- wzrost różnorodności owadów: tereny pod panelami, jeśli są obsiewane mieszankami rodzimych traw i roślin nektarodajnych (łąki kwietne), mogą stanowić cenne siedliska dla owadów zapylających i drapieżnych, które z kolei są pokarmem dla ptaków. Stabilne warunki na terenie farm (brak intensywnego rolnictwa, orki, nawożenia) sprzyjają rozwojowi bioróżnorodności.

W Polsce nie istnieje jednoznaczna ustawa określająca minimalną odległość farm fotowoltaicznych od rzek czy jezior. Jednak istnieją praktyczne i środowiskowe przesłanki, które wskazują, że lokalizacja zbyt blisko cieków wodnych może być niekorzystna:

- gdy odległość lokalizacji farmy fotowoltaicznej od brzegu rzeki lub jeziora jest mniejsza niż 100 m może to naruszyć strefę ekotonową (przejściową między wodą a lądem), która jest kluczowa dla ptaków wodnych, płazów i owadów,
- gdy odległość jest mniejsza niż 50 m od terenów podmokłych zwiększa się ryzyko ingerencji w siedliska lęgowe i migracyjne, szczególnie dla gatunków chronionych.

Realizacja farm fotowoltaicznych na obszarach prawnie chronionych nie jest niezgodna z przepisami prawa, lecz należy pamiętać, że zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

(z dnia 26 września 2019 r., poz. 1839) zabudowa systemami fotowoltaicznymi wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, oraz 1 ha na innych obszarach, zalicza się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Dodatkowo taka zabudowa nie może być w konflikcie z działaniami ochronnymi wskazanymi w planach zadań ochronnych dla obszarów chronionych. O tym, czy nie ma takiego konfliktu decyduje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, w tym na podstawie wykonanych dla takich inwestycji ocen oddziaływania na środowisko. Opinię co do konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko wydaje Regionalny dyrektor ochrony środowiska. Zakres oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ) jest bardzo szeroki i interdyscyplinarny. OOŚ to postępowanie mające na celu zidentyfikowanie, opisanie i ocenienie bezpośredniego oraz pośredniego wpływu planowanego przedsięwzięcia na środowisko. Głównym dokumentem opisującym ten zakres jest Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (ROŚ).

W północno-wschodniej części gminy w projekcie planu ogólnego wskazano tereny, dla których w profilu dodatkowym przyjęto możliwość realizacji instalacji oze w postaci biogazowni i elektrowni wiatrowych. Tereny te znajdują się w znacznych odległościach od obszarów chronionych (ponad 7 km od obszarów Natura 2000 (PLB200006 Ostoja Biebrzańska i PLH200008 Dolina Biebrzy), nie znajdują się też w granicach korytarzy ekologicznych, w związku z czym można założyć, że ich oddziaływanie na sieć przyrodniczą nie będzie znaczące. Odległość przekraczająca 2 km od granicy kraju z Białorusią wskazuje na prawdopodobny brak oddziaływań transgranicznych w przypadku ewentualnej realizacji inwestycji farmy wiatrowej bądź biogazowni.

Ryzyko dla środowiska jakie niesie ze sobą realizacja biogazowni wiąże się z:

- zanieczyszczenie wód gruntowych azotanami i fosforanami związane z przedostawaniem się poferantu do gleby i wód (szczególnie przy nadmiernym nawożeniu lub nieszczelnych zbiornikach), związki te mogą prowadzić do eutrofizacji i degradacji jakości wód),
- w przypadku awarii do środowiska mogą trafić związki chemiczne, będące dodatkami do procesu fermentacji (np. środki przeciwpieniące, konserwanty,
- długotrwałe stosowanie pofermentu może obniżać pH gleby i zwiększać zawartość metali ciężkich (np. miedzi, cynku), szczególnie jeśli surowcem są odpady przemysłowe lub gnojowica,
- hałas – praca agregatów i transport substratów mogą zakłócać funkcjonowanie lokalnej fauny – zwłaszcza ptaków i ssaków wrażliwych na dźwięk,
- emisja odorów z magazynów substratów i zbiorników fermentacyjnych może wpływać na komfort życia ludzi i zwierząt,
- intensywne uprawy roślin energetycznych (np. kukurydzy) mogą wypierać naturalne siedliska i zmniejszać różnorodność gatunkową.

Biogazownie mogą być korzystne dla środowiska, ale tylko przy ściśle kontrolowanej eksploatacji i monitoringu wpływu na glebę, wodę i faunę. Szczególną ostrożność należy zachować w pobliżu obszarów chronionych, takich jak Natura 2000, gdzie nawet niewielkie zakłócenia mogą mieć poważne konsekwencje ekologiczne. Tereny wskazane w projekcie planu ogólnego jako możliwe do lokalizacji biogazowni znajdują się w odległościach przekraczających 7 km od obszarów chronionych.

Elektrownie wiatrowe są uznawane za instalacje OZE o potencjalnie największym negatywnym oddziaływaniu na cenne przyrodniczo obszary:

- kolizje z łopatami turbin, zwłaszcza w okresie migracji, mogą prowadzić do śmiertelności chronionych gatunków,
- hałas i wibracje mogą wpływać na zachowania zwierząt, zwłaszcza ssaków i ptaków lęgowych,
- wpływ na krajobraz: turbiny są widoczne z dużych odległości, co może zakłócać estetykę obszarów chronionych i punktów widokowych,
- budowa dróg dojazdowych i infrastruktury może przecinać korytarze ekologiczne i prowadzić do fragmentacji siedlisk.

W Polsce obowiązuje zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych bezpośrednio na terenach:

- Parków Narodowych,
- Rezerwatów Przyrody,
- Parków Krajobrazowych,
- Obszarów Natura 2000.

Zakazuje się również lokalizacji elektrowni wiatrowej w odległości mniejszej niż 10-krotność całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej od Parku Narodowego a także w odległości mniejszej niż 500 m od rezerwatu przyrody (Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, Dz. U. 2016 poz. 961. Tereny wskazane w projekcie planu ogólnego jako możliwe do lokalizacji elektrowni wiatrowych znajdują się w odległościach znacznie przekraczających 10-krotność całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej od obszarów chronionych.

Umieszczenie w profilu dodatkowym strefy elektrowni pozyskujących energię z odnawialnych źródeł energii (wiatru, słońca, biogazu) dopuszcza realizację tego rodzaju infrastruktury, jednak nie jest jednoznaczne z tym, że takie rozwiązanie zostanie przyjęte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Głównym zadaniem planu ogólnego gminy Sidra jest przede wszystkim zapisanie dotychczasowego układu przestrzennego gminy poprzez scharakteryzowanie go w ramach trzynastu stref planistycznych. W ramach tego zadania oceniono stan istniejącej zabudowy, prowadzonej działalności gospodarczej, rodzaju użytkowania oraz obowiązujących planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy by wskazać właściwą dla danego terenu strefę planistyczną. W tym zakresie plan ogólny nie wprowadza znaczących oddziaływań innych niż funkcjonujące przed jego opracowaniem. Sprawa ma się inaczej odnośnie tej części zapisów, które dotyczą planów inwestycyjnych na terenach dotychczas niezabudowanych. Na etapie opracowywania planu ogólnego trudno ocenić, które z tych ustaleń zostaną zrealizowane i w jakim stopniu, co utrudnia wskazanie i uszczegółowienie przewidywanych znaczących oddziaływań.

1. Różnorodność biologiczna

Na większości obszaru gminy plan ogólny nie zmian w dotychczasowym zagospodarowaniu, w związku z czym realizacja jego zapisów nie będzie się wiązać ze znaczącym wpływem na różnorodność biologiczną. Ewentualne realizacje farm słonecznych będą się odbywać na terenach rolnych niskich klas bonitacyjnych oraz wiązać z zastąpieniem roślinności upraw rolnych roślinnością łąkową. Zwiększy to różnorodność biologiczną zarówno roślin i zwierząt. Nie zawsze jest to korzystne, szczególnie na terenach chronionych, gdzie może skutkować wymianą gatunków. Na różnorodność biologiczną wpływa też wprowadzanie nowej zabudowy (np. usługowej, mieszkaniowej, produkcji), gdyż zawsze wiąże się to z pewnymi zmianami gatunkowymi (pojawiają się gatunki związane z obecnością człowieka, zmieniają się siedliska gatunków obecnie zamieszkujących). Nadmierna zabudowa na terenie korytarzy ekologicznych może prowadzić do ich fragmentowania aż do punktu, w którym przemieszczanie się zwierząt staje się niemożliwe, co wpływa negatywnie na różnorodność biologiczną.

Są to oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, stałe, w pewnych aspektach pozytywne, w innych negatywne. Wartości negatywne rosną w miarę intensywności wprowadzanych zmian w środowisku i pokrycia terenu nową zabudową (w tym farmami słonecznymi) a także pojawianiem się nowych gatunków. Podobnie będzie to wyglądać w przypadku działań skumulowanych. Na etapie planu ogólnego nie da się wskazać docelowej możliwej intensywności zmian czy powierzchni zajętych terenów, które mogą być nimi objęte. Możliwość taka pojawi się na kolejnym etapie realizacji każdej inwestycji, czyli sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2. Ludzie

Plan ogólny wskazuje tereny, które będą mogły być wykorzystane pod inwestycje, takie jak mieszkalnictwo, usługi, produkcja rolna. W tym zakresie oddziaływania na ludzi będą pozytywne, bezpośrednie, stałe – nowe miejsca pracy i zamieszkania. Jako negatywne oddziaływanie można wskazać zmiany krajobrazu związane z realizacją elektrowni słonecznych, czy wiatrowych.

Pojawią się również oddziaływania pośrednie, takie jak:

- ograniczenia w dotychczasowej swobodzie inwestowania – teraz będzie to możliwe wyłącznie w zakresie wyznaczonych stref planistycznych, obszarów uzupełnienia zabudowy oraz zgodnie z obowiązującymi planami miejscowymi i warunkami zabudowy,
- w dłuższej perspektywie skutkiem obowiązywania planu ogólnego może być uporządkowanie zabudowy i zagospodarowania terenu, a przez to większy ład przestrzenny, co powinno przełożyć się na poprawienie jakości życia.

W skali gminy zmiany nie będą znaczące.

3. Zwierzęta

Wprowadzanie nowej zabudowy (np. usługowej, mieszkaniowej, produkcji), wiąże się z pewnymi zmianami gatunkowymi – pojawiają się gatunki związane z obecnością człowieka, zmieniają się siedliska gatunków obecnie zamieszkujących. Nadmierna zabudowa na terenie korytarzy ekologicznych może prowadzić do ich fragmentowania aż do punktu, w którym przemieszczanie się zwierząt staje się niemożliwe. Jednocześnie realizacja elektrowni słonecznych na terenach do tej pory rolnych tworzy nowe siedliska dla drobnych ssaków, ptaków, owadów itp.

Są to oddziaływanie bezpośrednie i stałe, w pewnych aspektach pozytywne, w innych negatywne. W miarę intensywności wprowadzanych zmian w środowisku i pokrycia terenu nową zabudową (w tym elektrowniami słonecznymi) wzrasta efekt fragmentacji i ograniczenia możliwości przemieszczania się większych ssaków. Podobnie od zakresu realizacji nowych inwestycji będzie wzrastać efekt skumulowania oddziaływań. Na etapie planu ogólnego nie da się wskazać docelowej możliwej intensywności zmian czy powierzchni zajętych terenów, które mogą być nimi objęte. Możliwość taka pojawi się na kolejnym etapie realizacji każdej inwestycji, czyli sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Realizacja elektrowni wiatrowych niesie ze sobą ryzyko dla awifauny i będzie to oddziaływanie negatywne,

bezpośrednie i stałe. Oceniając lokalizację potencjalnych elektrowni wiatrowych oddziaływanie to nie powinno być znaczące.

Przewiduje się pośrednie pozytywne oddziaływanie – wprowadzane w planach ogólnych ograniczenia w realizacji nowej zabudowy powinny zapobiec jej niekontrolowanemu rozlewaniu się, przez co zmniejszy się możliwość powstawania barier dla przemieszczających się zwierząt, szczególnie w granicach korytarzy ekologicznych.

W skali gminy zmiany nie będą znaczące.

4. Rośliny

Wprowadzanie nowej zabudowy (np. usługowej, mieszkaniowej, produkcji, farmy słoneczne), wiąże się z pewnymi zmianami gatunkowymi – pojawiają się gatunki związane z obecnością człowieka, zmieniają się siedliska gatunków obecnie zamieszkujących. Oceniając zapisy planu ogólnego zmiany te nie będą znaczące.

5. Woda

W przypadku wód, zarówno powierzchniowych jak i podziemnych, plan nie wprowadza żadnych istotnych zmian w stosunku do obecnego zagospodarowania, szczególnie w zakresie wodochłonnych działań gospodarki.

Może wystąpić pośrednie, stałe, pozytywne oddziaływanie związane ze zmniejszaniem areału pól uprawnych związanego ze spadkiem ludności w gminie i pojawiającą się sukcesją np. lasów, co będzie ograniczać spływ substancji biogennych do rzek.

W skali gminy zmiany nie będą znaczące.

6. Powietrze

Realizacja planu nie będzie skutkować znaczącymi bezpośrednimi oddziaływaniami na powietrze. W chwili obecnej głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza w gminie jest emisja ze źródeł ciepła i transport. Realizacja ustaleń planu ogólnego nie zmieni tej charakterystyki. W szerszej perspektywie można spodziewać się zmniejszenia emisji, zarówno w związku z przechodzeniem na ekologiczne źródła energii, jak i postępujący spadek liczby ludności gminy.

7. Powierzchnia ziemi

Realizacja planu nie będzie skutkować znaczącymi bezpośrednimi oddziaływaniami na powierzchnię ziemi. Jedyne znaczące oddziaływania w tym aspekcie będą związane z terenami eksploatacji surowców naturalnych. Mniejsze oddziaływania będą związane z realizacją zabudowy na terenach do tego wyznaczonych, w tym obszarach uzupełnienia zabudowy. Z punktu widzenia gminy będą to oddziaływania nieistotne.

8. Krajobraz

Oddziaływanie planu ogólnego gminy Sidra na krajobraz wiąże się przede wszystkim z możliwością realizacji inwestycji OZE – elektrowni fotowoltaicznych i wiatrowych. Na etapie przygotowywania projektu planu ogólnego nie da się przewidzieć skali tych inwestycji, jednak można wskazać, że im większa powierzchnia zostanie zainwestowana, tym oddziaływania te będą bardziej negatywne. Realizacja elektrowni fotowoltaicznych, ze względu na ich obszarowy i jednocześnie nieorganiczny charakter, wyróżniłaby się tworząc nowy typ krajobrazu w gminie, podobnie w przypadku elektrowni wiatrowych. Są to oddziaływania stałe i bezpośrednie. Zmiany wynikające z wprowadzenia nowych terenów inwestycyjnych na etapie planu ogólnego nie wydają się znaczące – będą kontynuacją istniejącej zabudowy.

9. Klimat

Realizacja planu ogólnego gminy Sidra nie będzie miała bezpośredniego wpływu na klimat. Charakterystyka społeczno-gospodarcza gminy pozostanie bez zmian, w związku z czym rodzaje i wielkość emisji nie zmienią się w znaczący sposób. Wystąpią zmiany pośrednie – uporządkowanie gospodarki przestrzennej i zahamowanie rozlewania się zabudowy powinno ograniczyć rozwój infrastruktury, w tym transportowej, a przez to ograniczyć wzrost ilości emisji spowodowanych tym rozwojem (np. długość tras dojazdów, inwestycje w nowe urządzenia sieciowe itp.), co miałyby stały, pośredni pozytywny wpływ na klimat. W skali gminy mało małosnaczące.

10. Zasoby naturalne

Realizacja planu ogólnego gminy Sidra nie będzie miała wpływu na zasoby naturalne. Uwzględnione w planie tereny górnicze i wydobywcze są obecne w trakcie eksploatacji.

11. Zabytki

Realizacja planu ogólnego gminy Sidra nie będzie miała wpływu na zabytki. Obiekty i obszary zabytkowe oraz archeologiczne zostały uwzględnione w projekcie planu, tak samo jak konieczność ich ochrony.

12. Dobra materialne

Realizacja planu ogólnego gminy Sidra nie będzie miała bezpośredniego wpływu na dobra materialne. Projekt planu uwzględnia dobra materialne, a także nie wprowadza zmian, które mogłyby mieć na nie negatywny wpływ w przyszłości. Można spodziewać się pośredniego pozytywnego wpływu w przyszłości, ze względu na założenia porządkujące gospodarkę przestrzenną wpływ planu ogólnego.

13. Natura 2000

Projekt planu ogólnego gminy Sidra nie zakłada zmian na terenach Natura 2000, w związku z czym realizacja planu nie będzie skutkować znaczącymi bezpośrednimi oddziaływaniami na obszary Natura 2000.

Z punktu widzenia możliwości rozwojowych gminy umożliwienie rozwoju jednostek osadniczych jest sprawą istotną, jednocześnie jednak może to się wiązać z negatywnym wpływem na środowisko:

1) Zajętość terenu.

Wiąże się z wprowadzeniem zabudowy na tereny użytkowane rolnie, ewentualnie zadrzewione. Następuje zmiana siedlisk, a razem z nią wymiana gatunków, np. na te związane z obecnością człowieka, czy obecnością farm słonecznych.

Zakres i intensywność tego oddziaływania na tym etapie nie jest możliwy do ustalenia ze względu na zbyt ogólne zapisy, np. strefa usługowa może oznaczać wprowadzenie przykładowo:

- handlu: sklepy, centra handlowe, hurtownie, targowiska,
- gastronomii: restauracje, kawiarnie, bary,
- biur i administracji: biura, siedziby firm, usługi doradcze,
- zdrowia i opieki społecznej: przychodnie lekarskie, szpitale, kliniki, domy opieki, apteki,
- edukacji (nauki): szkoły, przedszkola, uczelnie, instytuty badawcze,
- kultury: kina, teatry, muzea, galerie sztuki, domy kultury,
- turystyki i wypoczynku: hotele, pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe, campingi,
- sportu i rekreacji: hale sportowe, boiska, korty, siłownie,
- rzemiosła usługowego: zakłady rzemieślnicze, warsztaty (często z zastrzeżeniem, że muszą być nieuciążliwe).

Bardziej szczegółowa ocena oddziaływań będzie możliwa na etapie realizacji planów miejscowych, w których nastąpi uszczegółowienie, oraz ewentualnych ocen oddziaływania na środowisko.

2) Oddziaływanie na tereny otaczające.

W związku z realizacją nowej zabudowy zwiększa się antropopresja na tereny sąsiednie – zwiększona obecność człowieka, zintensyfikowany ruch komunikacyjny, „zaśmiecenie” okolicy hałasem, światłem, odorami, pyłami itp.

Oddziaływania te można określić jako bezpośrednie i pośrednie, stałe, negatywne.

Zakres i intensywność tego oddziaływania na tym etapie nie jest możliwy do ustalenia ze względu na zbyt ogólne zapisy planów ogólnych, bardziej szczegółowa ocena oddziaływań będzie możliwa na etapie realizacji planów miejscowych, w których nastąpi uszczegółowienie, oraz ewentualnych ocen oddziaływania na środowisko.

3) Ład przestrzenny

Jednym z głównych celów reformy planowania przestrzennego jest ograniczenie „rozlewania się zabudowy”. Realizacja zapisów planu doprowadzi do sytuacji, w której nie będzie można zrealizować nowej zabudowy bez:

- obecności odpowiedniej strefy planistycznej,
- zrealizowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zgodnego ze strefą planistyczną.

Powyższe zasady nie dotyczą terenów z istniejącymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązującymi decyzjami o warunkach zabudowy. Od momentu uchwalenia planu ogólnego decyzje o warunkach zabudowy będą mogły być wydawane wyłącznie na terenach uzupełnienia zabudowy.

Efektom nowych zapisów będzie wyhamowanie pojawiania się nowej zabudowy w miejscach, w której nie było jej do tej pory. Spowoduje to ograniczenie wzrostu antropopresji do terenów już zabudowanych czy wyznaczonych do zabudowy. Bardziej skupiona zabudowa, to mniej energii zużytej na transport, konserwację infrastruktury (drogi, sieci wodne i kanalizacyjne, energetyczne itp.). Będą to oddziaływania pośrednie, stałe, pozytywne.

2. Istniejący stan środowiska

2.1. Położenie fizyczno-geograficzne

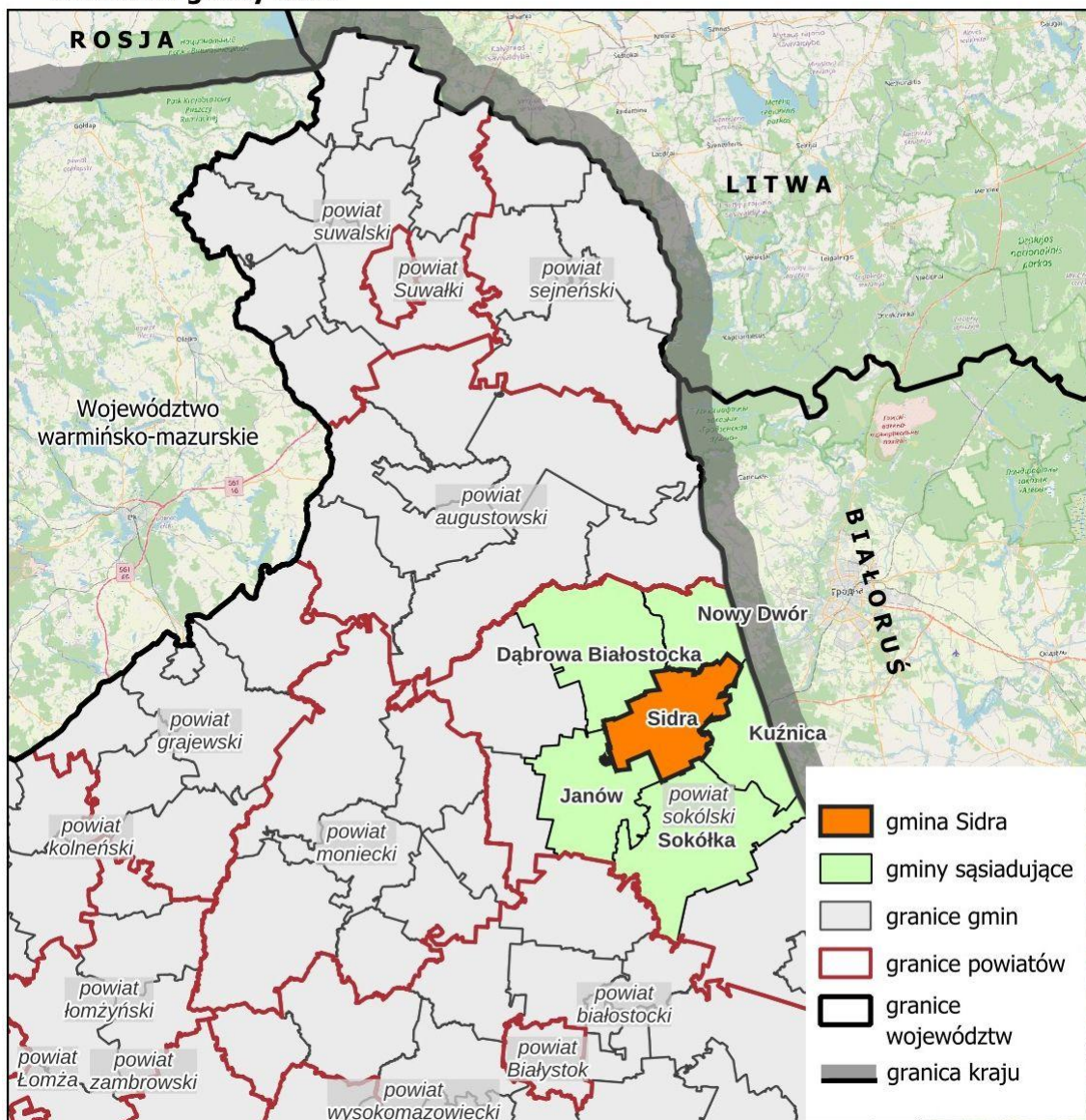
Gmina Sidra położona jest w północno-wschodniej części województwa podlaskiego w powiecie sokólskim i graniczy z gminami: Nowy Dwór, Kuźnica, Dąbrowa Białostocka, Sokółka, Janów. W linii prostej od miejscowości Sidra jest 17 km do miasta Sokółka, 50 km do Białegostoku oraz 12 km do granicy z Białorusią. Granica gminy znajduje się zaledwie 1,2 km od granicy z Białorusią, nie ma jednak bezpośredniej styczności. Gmina Sidra ma charakter rolny, jej powierzchnia to 17 409 ha.

- lasy – 11,0 % (1 923 ha);
- użytki rolne – 60,4 % (10 511 ha).

Gmina podzielona jest na 28 sołectw: Bieniasze, Bierwicha, Bierniki, Holiki, Jałówka, Jacowlany, Jurasze, Chwaszczewo, Nowinka, Makowlany, Ogrodniki, Podsutki, Poganica, Pohorany, Potrubowszczyzna, Racewo, Romanówka, Sidra, Siderka, Siekierka, Słomianka, Staworowo I, Staworowo II, Śniczany, Szostaki, Wólka, Zalesie, Zwierzany.

Ludność gminy w 2024 r. wyniosła 3 010 mieszkańców (GUS).

Położenie gminy Sidra



2.2. Budowa geologiczna

Obszar gminy leży w obrębie Wysoczyzny Podlasko - Białoruskiej - w mezoregionie Wzgórza Sokólskie. Pod względem geologicznym obszar gminy Sidra znajduje się w obrębie platformy wschodnioeuropejskiej na wyniesieniu mazursko-suwalskim.

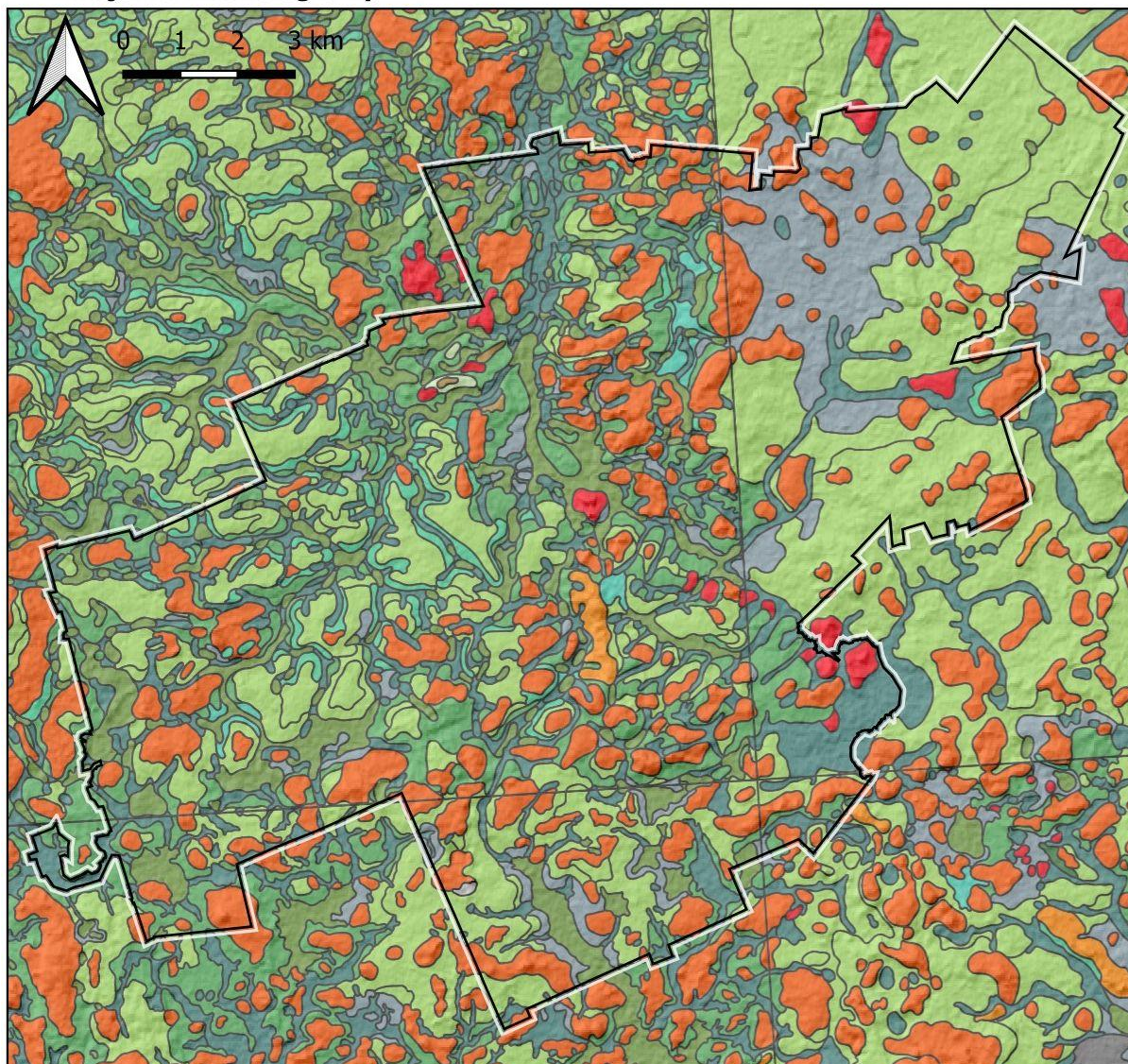
Topografia terenu jest dość zróżnicowana. Większą część obszaru stanowi wysoczyzna morenowa z dość łagodnymi, zdenudowanymi wzgórzami czołowomorenowymi. Ciągi lokalnych wałów morenowych i pagórków wykazują najczęściej orientację południkową - równoległą do głównego obniżenia - doliny Sidry, rozciągającej się od południowo - wschodniej do północnej granicy gminy. Najwyższymi punktami są Karpackie Góry osiągające kulminacje 225,6 i 229,2 m n.p.m. położone za zachodnią granicą gminy, na terenie gminy Janów. Najniższy położony punkt znajduje się w dolinie Sidry przy północnej granicy gminy (około 126 m n.p.m.).

Formy lodowcowe występujące na terenie gminy:

- Wysoczyzna morenowa płaska. Budują ją gliny zwałowe przykryte piaskami lodowcowymi i osadami eluwalnymi. Najwyżej – 190,0–200,0 m n.p.m. – występują one na zachód od Romanówki, poza zachodnią granicą gminy. Niżej – 165,0–180,0 m n.p.m. – w rejonie Romanówki, Makowlan, Sidry, Kniaziówki i Zelwy.
- Moreny czołowe akumulacyjne. Powstały w wyniku deglacjacji u czoła lądolodu zlodowaceń Wisły i Warty. Moreny czołowe związane z obecnością lądolodu stadiu górnego zlodowacenia Warty tworzą łuk wysokich wzniesień do 202,0 m n.p.m. Wiele z nich posiada nazwy własne – Góra Basielowa, Góra Sygnały, Góra Łokietka, Góra Solniczka,

Karpackie Góry. Formy morenowe tego wieku stwierdzono w okolicy Nowinki, Romanówki, Makowlan, Sidry, Kniaziówki i Zacisza. Są to zarówno ciągi wzniesień, jak i formy pojedyncze.

Krajobraz morfologiczny



granica gminy Sidra	pagórki i wzgórza wydm.	równiny sandrowe
granice mezoregionów	równiny deluwialne	równiny torfowe i mineralno-organiczne
Krajobraz morfologiczny		
pagórki i wzgórza moren	równiny jeziorne	równiny zastoiskowe i wytopiskowe
pagórki i wzgórza akumulacji szczelinowej i ozów	równiny morenowe	formy zdegradowane antropogeniczne
pagórki i wzgórza kemów	równiny eoliczne	
	równiny rzeczne	

Opracowano na podstawie szczegółowej mapy geologicznej Polski

- Zagłębienia końcowe (wytopiskowe). Są to rozległe misy i obniżenia występujące w rejonie Sidry. W czasie deglacjacji, odstępowania na północ, lądolód pozostawiał bryły i płyty martwego lodu. W czasie wytapiania materiał morenowy spływał ze stoków nachylonych tu do 1,5–3,0°, odkładał się lub był usuwany na obrzeża brył martwego lodu. W centrum uwalnianym od brył lodowych tworzyły się wytopiska, jeziorzyska i dzisiejsze strefy obniżenia. Niektóre wytopiska były następnie włączane w szlaki odpływu wód roztopowych i rzecznych, np. w okolicy Jałówki.
- Równiny zastoiskowe. Są to płaskie lub lekko faliste obszary powstałe w miejscach dawnych, polodowcowych jezior

(zastoisk), wypełnione osadami ilastymi i mułkowymi. Tworzą się przez osadzanie drobnych materiałów niesionych przez wody z topniejącego łądolodu, często charakteryzują się nieprzepuszczalnym gruntem, podmokłością. Ich występowanie stwierdzono w okolicy Biernik, Zelwy i Hurynówki

Formy utworzone w strefie martwego lodu:

- Moreny martwego lodu to wzniesienia o owalnych kształtach, niewielkich rozmiarach do 0,7 km² i wysokości od 3 do 15 m. Rozpoznano je w rejonie Szostaków, Zelwy, na wschód od Sidry, Chwaszczewa, Racewa, Biernik.

Formy wodnolodowcowe:

- Równiny sandrowe i wodnolodowcowe nawiązują do odpływu wód roztopowych w okresie stadiału środkowego zlodowacenia Wisły oraz stadiałów górnego i środkowego zlodowacenia Warty. Na terenie gminy poziom wodnolodowcowy związany jest z obecnością łądolodu stadiału górnego zlodowacenia Warty. Został on stwierdzony w południowej i wschodniej części obszaru w okolicach Nowinki, Romanówki, Makowlan, Sidry i Racewa. Powstał on w wyniku odpływu wód roztopowych i akumulacji osadów. Najintensywniejsza akumulacja odbywała się w czasie odstępowania łądolodu po południowej stronie form morenowych i odpływu wód roztopowych dalej na południowy wschód. Powierzchnie sandrowe leżą na wysokości od 148,0 m n.p.m. w rejonie Juraszy do 176,0–180 m n.p.m. koło Kolonii Poganica.
- Równiny zastoiskowe tworzą niewielkie powierzchnie – 0,7 – 1,5 km². Rozpoznano je na południowy zachód od Kolonii Makowlany na wysokości 173,6 m n.p.m.
- Kemy występują pomiędzy Sidrą a Makowlanami. Wysokości bezwzględne tych form sięgają 165,1mn.p.m. – Sidra, 154,7mn.p.m. – Mościcha, 138,7mn.p.m. na północ od Harasimowicz, a wysokości względne wynoszą od 7,0 do 15,0 m. Są to owalne wzniesienia o średnicy 0,6–2,0 km.
- Rynny subglacjalne wykorzystywane przez rzeki i przez nie przekształcone – największa jest wykorzystywana przez rzekę Sidra a jej głębokość dochodzi do 27-30 m.
- Zagłębienia powstałe po martwy lodzie widoczne są jako niewielkie misy wypełnione namułami. Ich rozmiary są niewielkie, mają 100-200 m średnicy.

Formy eoliczne:

- Wydmy występują lokalnie w południowo-wschodniej części omawianego obszaru, w okolicy Sidry. Są to wydmy paraboliczne i wałowe, do 3–6 km długości, a ich wysokości względne dochodzą do kilkunastu metrów, lokalnie do 23 m.
- Równiny piasków przewianych towarzyszą wydmom. Są to małe powierzchnie a ich wysokości względne wynoszą od 0,5 do 1,5 m.

Formy rzeczne:

- Dna dolin rzecznych są wypełnione namułami piaszczystymi i piaskami humusowymi. Szerokość dolin jest niewielka – 100–300m, a długość dochodzi do 2–3 km.
- Tarasy akumulacyjne zalewowe wydzielono jedynie w dolinie Sidry, na wysokości 0,3–0,8 m nad poziom rzeki. Ich szerokość dochodzi do 200 m.
- Tarasy akumulacyjne nadzalewowe nie tworzą ciągłych poziomów, a jedynie półki w dolinie Sidry. Wznoszą się one na wysokość 3,0–6,0 m nad poziom rzeki, a ich szerokość wynosi 100–200 m, maksymalnie dochodzi do 400 m w okolicy Szostaków.
- Dolinki, parowy, młode rozcięcia erozyjne występują powszechnie na obszarze gminy i rozcinają powierzchnie wysoczyznowe. Osiągają najczęściej długość od 0,5 do 3 km i szerokość od 100 do 200 m.

Formy Jeziorne:

- Równiny jeziorne występują w rejonie Jałówki, Zacisza, Makowlan, Juraszy i Poganicy. Są to stare równiny jeziorne, wypełnione osadami organicznymi interglacjału eemskiego. Pomimo tego, że osady interglacjalne zostały częściowo przykryte piaskami i glinami deluwialnymi, to nadal zaznaczają się one w rzeźbie terenu.

Formy utworzone przez roślinność:

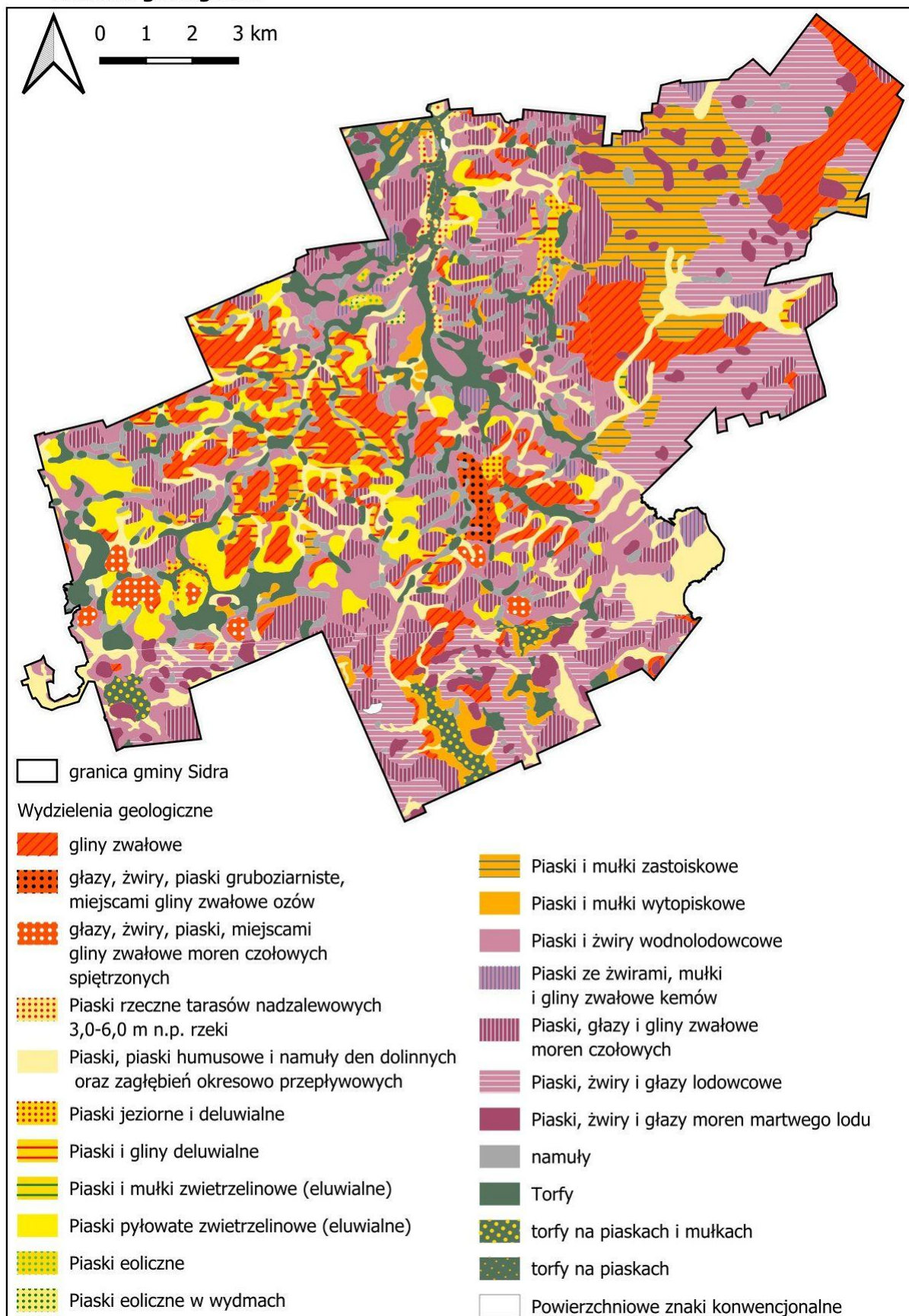
- Równiny Torfowe zajmują duże powierzchnie w dolinie Sidry, stwierdzono je również w okolicach Romanówki. Wypełniają one dna dolin pozostałych po przepływach wód roztopowych oraz zagłębienia na wysoczyznach.

Formy antropogeniczne:

- Piaskownie-żwirownie i piaskownie występują powszechnie na terenie gminy.

Obszar gminy odwadniany jest przez ciek, które powstały w czasie deglacjacji łądolodu podczas dwóch zlodowaceń –Warty i Wisły. W tym czasie odpływy wód kierowały się zdecydowanie na południe i do nich nawiązują małe, nienazwane rzeczki. Niewielkie kanały odprowadzają wody z południowo-wschodniego obszaru do zlewni Supraśli poza omawianym terenem. Inne małe odpływy rzeczne oraz rzeka Sidra kierują się z południa ku północy w kierunku Biebrzy. Prawie cały omawiany obszar znajduje się w zlewni Biebrzy (w zlewni Niemna znajduje się ok. 45 ha terenu przy wschodniej granicy gminy).

Budowa geologiczna



Opracowano na podstawie szczegółowej mapy geologicznej Polski

Występowanie surowców mineralnych na obszarze gminy Sidra ściśle wiąże się z utworami czwartorzędowymi. Występują one przeważnie w przypowierzchniowej warstwie utworów czwartorzędowych i są eksploatowane metodą odkrywkową.

Powszechnie występujące na obszarze gminy utwory piaszczysto-żwirowe są od lat eksploatowane. Największe czynne zakłady eksploatacji kruszywa znajdują się w zachodniej części gminy w obrębie Racewo. Złoże te w przeważającej części są niezawodnione, a cały rejon jest odwodniony, co wiąże się z jego budową geologiczną oraz morfologią. Licznie występują ponadto mniejsze żwirownie i piaszki eksploatowane na potrzeby lokalne.

Na terenie gminy Sidra znajdują się udokumentowane złoże kopalin:

Nr złoże	Nazwa złoże	Kopalina	Nr dok.
20319	Racewo - Nowowola	piaski i żwiry	5527/2021
4451	Racewo	piaski i żwiry	5144/2015
20128	Zwierżany	piaski i żwiry	682/2021
11699	Śniczany	piaski i żwiry	4455/2008
14468	Śniczany II	piaski i żwiry	5543/2010
21784	Makowlany Kolonia	piaski i żwiry	5774/2025

2.3. Wody powierzchniowe

W podziale hydrograficznym Polski obszar gminy należy do dorzeczy dwóch znaczących rzek europejskich: Wisły i Niemna, z tym, że dorzecze Niemna to zaledwie 45 ha (0,26 % powierzchni gminy). Większa część obszaru arkusza znajduje się w obrębie zlewni hydrograficznej trzeciego rzędu rzeki Biebrzy, stanowiącej prawobrzeżny dopływ Narwi. Rzeka Biebrza wypływa na południe od Nowego Dworu z obszaru źródłiskowego w okolicach Kolonii Grzebień. Sieć wodna na obszarze gminy jest słabo rozwinięta. Łączna powierzchnia wód otwartych wynosi 75,0 ha co stanowi 0,4 % obszaru gminy (średnia byłego woj. białostockiego 1,0 %).

Głównym elementem sieci hydrograficznej gminy jest rzeka Sidra (dopływ Biebrzy). Bierze ona swój początek w okolicy wsi Bieniasze i Śniczany płynąc początkowo w kierunku północno-zachodnim, a na wysokości wsi Sidra zmieniając kierunek na północny. W rejonie wsi Andrzejewo wpływa do Sidry dość duży potok, który odwadnia wschodnią część gminy. Zachodnią część gminy odwadniają lewobrzeżne dopływy Sidry: Poganica, Bierwicha i Mościszanka. Południowe skrawki gminy odwadniają przez ciek stanowiące dopływy Sokołdy. Na terenie gminy znajduje się szereg zagłębień bezodpływowych wypełnionych wodą.

Grunty zmeliorowane

W myśl art. 195 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960, 1535.) melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy. Z kolei art. 192 ust. 1 zakazuje m.in. niszczenia lub uszkodzenia urządzeń wodnych, utrudniania przepływu wody w związku z wykonywaniem lub utrzymywaniem urządzeń wodnych, z tego względu należy zachować szczególną ostrożność przy wykonywaniu prac ziemnych w pobliżu rowów i rurociągów drenarskich tak aby ich nie uszkodzić.

Ze względu na dominujące rolnicze wykorzystanie gruntów poziom melioracji gruntów ornych jest dość wysoki. Melioracje obejmują znaczną część obszaru gminy, szczególnie w części zachodniej. i w mniejszym stopniu centralnej. Łączna długość rowów melioracyjnych to ponad 137 km. Na terenie gminy znajdują się obiekty melioracyjne:

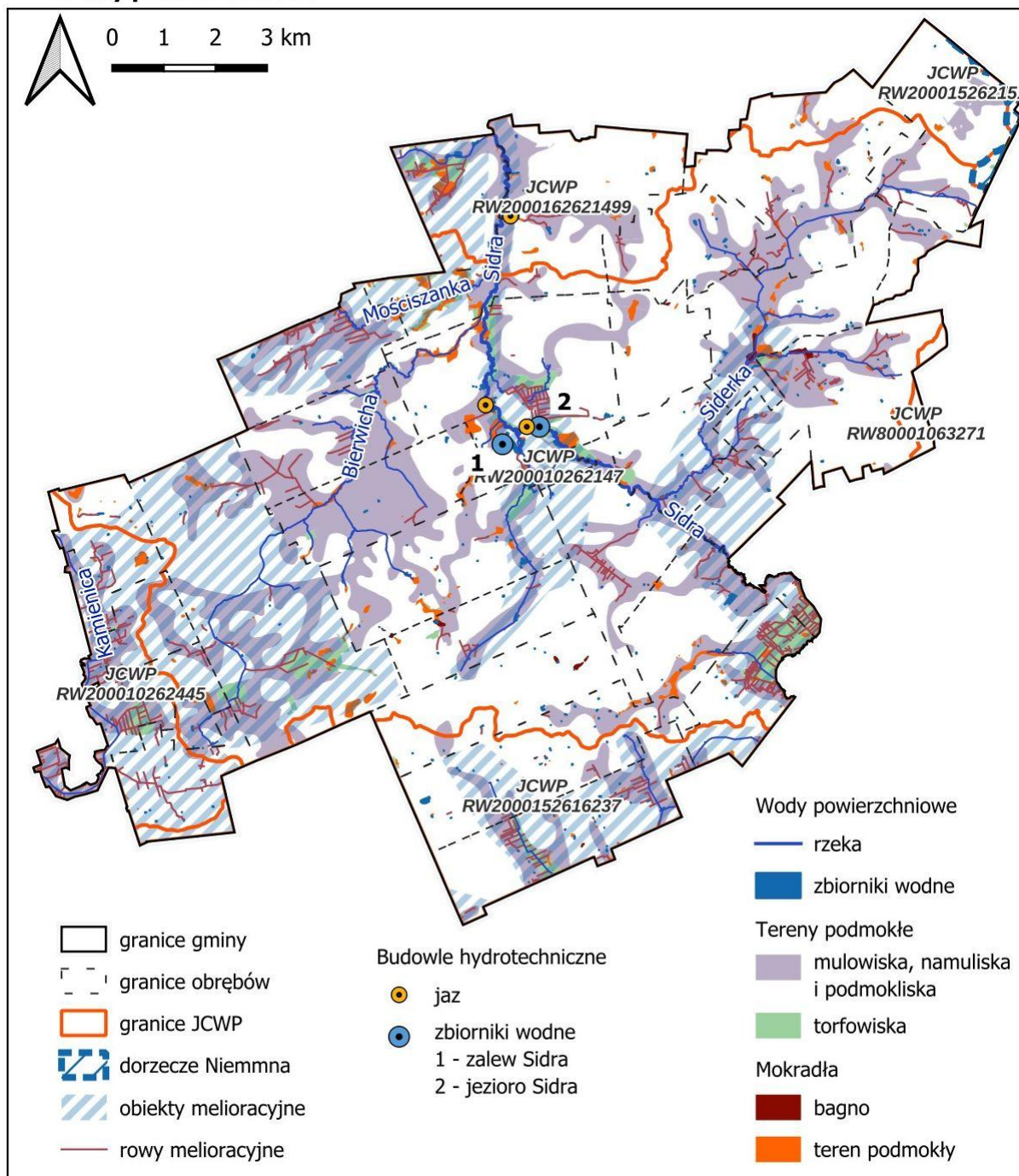
- Mościszanka-Łozowo, id obiektu 000009000407, powierzchnia obiektu 4724,3 ha,
- obiekt Siderka – Achrymowce, id obiektu 000009000543, powierzchnia obiektu 2052,7 ha,
- obiekt Bierwicha – Jałówka, id obiektu 000009000560, powierzchnia obiektu 1965,3 ha,
- obiekt Kamienica Chwaszczewo, id obiektu 000009000559, powierzchnia obiektu 989,6 ha.

(Plan rozwoju gospodarki wodą na terenach wiejskich na lata 2022-2030 Lokalne Partnerstwo ds. Wody w powiecie sokólskim).

Na terenie powiatu sokólskiego jest położonych 40 obiektów melioracyjnych o łącznej powierzchni 92 263 ha, co stanowi aż 44,8% powierzchni całego powiatu. Tak rozległy areał obszarów zmeliorowanych daje możliwości właściwego i nowoczesnego wykorzystania systemów melioracyjnych w celach retencjonowania wody. Przyjmując założenie o średnim położeniu zwierciadła wód podziemnych na obszarach zmeliorowanych na poziomie 0,5 m p.p.t. oraz przy porowatości zdrenowanych gleb organogenicznych równej 0,75 (Prochal, 1986) oraz możliwości sterowania poziomem wody w systemach melioracyjnych z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury na poziomie średnio o 0,2 m w łanie można przyjąć, że obiekty melioracyjne w powiecie sokólskim są w stanie retencjonować około 138,4 mln m³ wody, co stanowi

aż około 48% całkowitego odpływu z obszaru powiatu. Jest to wartość znacząca w porównaniu z możliwościami retencji wody na obszarach rolniczych pozostałych powiatów woj. podlaskiego oraz porównywalna z dwukrotną objętością zb. Siemianówka.

Wody powierzchniowe



Opracowano na podstawie BDOT i Plan rozwoju gospodarki wodą na terenach wiejskich na lata 2022-2030 dla powiatu sokólskiego

Niektóre obiekty melioracyjne powiatu sokólskiego nie są wyposażone w budowle piętrzące (np. Małowista-Chmielówka, Kumiałka Dolna-Szumowo, Brzozówka Górna, Łosośna Długosielce) lub ich stan jest zły. Zgodnie z uzyskanymi informacjami o infrastrukturze hydrotechnicznej mającej znaczenie dla gospodarki wodnej w rolnictwie, na obszarze powiatu sokólskiego znajdują się 582 zewidencjonowane budowle wodne. Ponad połowę budowli stanowią przepusty z piętrzeniem.

Głównie cieki położone na obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo, ulegają regularnym odmuleniom ze względu na presję rolników na prowadzenie prac utrzymaniowych sprzyjających odwodnieniu gminy. Melioracje, oprócz obniżaniu poziomu wód gruntowych, są również przyczyną przyspieszonego spływu biogenów z pól do cieków wodnych,

przez co zwiększają zagrożenie eutrofizacją. Do słabości systemu melioracji w powiecie należy również brak budowl piętrzących w wielu obszarach zmeliorowanych. Obiekty melioracyjne na terenie gminy to niemal 7 tys. hektarów (39 % powierzchni gminy). Na terenie gminy Sidra znajdują się sztuczne zbiorniki: Zalew Sidra oraz Sidra-Szostaki.

2.4. Wody podziemne

Według podziału regionalnego zwykłych wód podziemnych przedstawionej w atlasie hydrogeologicznym Polski obszar gminy położony jest w makroregionie północno – wschodnim, regionie mazursko – podlaskim II. Na obszarze gminy nie udokumentowano wierceniami utworów zaliczanych stratygraficznie do trzeciorzędu.

Jedynym rozpoznanym na obszarze gminy piętnem wodonośnym, jest piętro czwartorzędowe. Przy dość rzadkiej sieci studni głębinowych, wody gruntowe były i są w dalszym ciągu źródłem zaopatrzenia w wodę znacznej części mieszkańców – zwłaszcza przysiółków i pojedynczych gospodarstw, odległych od skupionych jednostek osadniczych. Studnie kopane zwykle nie przekraczają głębokości 6 metrów i ujmuje wody gruntowe. Do wyjątków należą studnie kopane o głębokości 6 – 10 metrów, ujmuje wody płytko występujących warstw międzyglinowych. W strefie krawędziowej doliny Sidry, w otoczeniu m. Sidra występują źródła, które wykorzystywane są do lokalnego zaopatrzenia w wodę, w tym jedno jest obudowane i wykorzystywane dla zaopatrzenia w wodę posesji rodzinnej i małej firmy. Żadne ze źródeł nie posiada strefy ochronnej.

Gmina Sidra znajduje się w granicach trzech JCWPd (jednolitych części wód podziemnych): GW200032 i GW200052 (obszar dorzecza Wisły, region wodny Narwi, RZGW w Białymstoku, Zarząd Zlewni w Białymstoku) oraz GW800053 (obszar dorzecza Niemena, region wodny Niemena, RZGW w Białymstoku, Zarząd Zlewni w Białymstoku).

1) JCWPd 32

Ocena stanu:

- stan chemiczny – dobry,
- stan ilościowy – dobry,
- stan JCWPd – dobry.

Pobór rejestrowany z ujęć wód podziemnych (stan na 2018 rok.) – 19 117,72 tys. m³/rok, co stanowi 8 % wykorzystania zasobów dostępnych do zagospodarowania (z 239 783,47 tys. m³/rok).

Nie zidentyfikowano presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego). Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest niezagrażona.

2) JCWPd 52

Ocena stanu:

- stan chemiczny – dobry,
- stan ilościowy – dobry,
- stan JCWPd – dobry.

Pobór rejestrowany z ujęć wód podziemnych (stan na 2018 rok.) – 21 331,57 tys. m³/rok, co stanowi 10 % wykorzystania zasobów dostępnych do zagospodarowania (z 213 968,84 tys. m³/rok).

Nie zidentyfikowano presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego). Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest niezagrażona.

3) JCWPd 53

Ocena stanu:

- stan chemiczny – dobry,
- stan ilościowy – dobry,
- stan JCWPd – dobry.

Pobór rejestrowany z ujęć wód podziemnych (stan na 2018 rok.) – 436,20 tys. m³/rok, co stanowi 0,2 % wykorzystania zasobów dostępnych do zagospodarowania (z 213 968,84 tys. m³/rok).

Nie zidentyfikowano presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego). Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest niezagrażona.

2.5. Klimat

Gmina Sidra położona jest na pograniczu dwóch regionów klimatycznych: mianowicie Mazursko-Białostockiego i Mazowiecko-Podlaskiego. Jest to rejon, który posiada stosunki termiczne wyraźnie surowsze niż w centrum kraju. Liczba dni z przymrozkiem wynosi przeciętnie 110 – 135 w roku, dni mroźnych 50 – 60, dni bardzo mroźnych 3 – 5. Ostatnie przymrozki wiosenne występują najczęściej od 25.04 do 6.05. Średnia temperatura roczna zmienia się w zakresie 6,5 – 7,0°C. W okresie półrocza zimowego (XI – IV) średnia temperatura powietrza wynosi od –0,5 do –1°C. Średnie temperatury powietrza w okresie półrocza letniego (V – X) wahają się od 13,5 do 14°C. Średnia roczna temperatura dla Białowieży z lat 1961 – 1995 wynosiła 6,7°C. Maksymalna z wielolecia 34,7°C, natomiast najniższa –34°C. Na obszarze

województwa podlaskiego pogoda ciepła o średniej temperaturze 5 – 15°C utrzymuje się przez okres ponad 4 miesiące, pogoda bardzo ciepła o temperaturze 15 – 25°C utrzymuje się przez okres około 2,5 miesiąca. Pozostały okres w roku to pogoda od chłodnej (temp. 0 – 5°C) do bardzo mroźnej (temp. < -15°C).

Warunki klimatyczne gminy Sidra

Wartość dla	Średnia roczna dla lat 1991-2020 w gminie Sidra			
	suma opadów [mm]	temperatura [°C]	uśonecznienie [h]	zachmurzenie [%]
roku	600	7,5	1700	66
wiosny	140	7,5	560	62
lata	225	17,5	740	56
jesieni	135	7,5	290	72
zimy	110	-2	120	80

Na podstawie Atlasu Klimatu Polski (1991 – 2020)

W roku 2024 roczne uśonecznienie rzeczywiste wyniosło 2000 godzin, średnia roczna temperatura powietrza wyniosła 10,0°C, przy maksymalnej dobowej temperaturze powietrza o prawdopodobieństwie wystąpienia 5 % na poziomie 29°C i minimalnej -6°C. Roczna suma opadów atmosferycznych nie przekroczyła 500 mm.

Na terenie gminy dominują wiatry zachodnie oraz w mniejszym stopniu wiatry południowe. Najbardziej występują wiatry z kierunku północno-wschodniego.

Gmina Sidra znajduje się w będącym częścią dorzecza Wisły regionie wodnym Narwi, w którym prognozuje się narastający w czasie wpływ kontynentalnych mas powietrza na kształtowanie warunków pogodowych i klimatu w długim okresie. W prognozach dotyczących najbliższego okresu nie przewiduje dużych różnic względem aktualnej sytuacji. Zauważalne ilościowo zmiany prognozowane są dopiero od połowy XXI w. Dotyczą one przede wszystkim:

- przyrostu średniej temperatury rocznej powietrza;
- ocieplania się chłodnej pory roku, ale nie tak intensywnego jak w centralnej i południowej części obszaru dorzecza;
- skrócenia okresu występowania pokrywy śnieżnej, ale wciąż zaznaczać się będzie różnica między wschodnim a zachodnim skrajem regionu wodnego, zgodnie z prawidłowością, że im dalej na wschód, tym bardziej będzie się wydłużał czas trwania pokrywy śnieżnej;
- utrzymania w okresie letnim tendencji do występowania przyrastającej liczby dni z temperaturą maksymalną wynoszącą 25°C, ale największy przyrost liczby dni dotyczy zachodniej części regionu wodnego;
- prognozowanego przyrostu sumy opadów, ale nie tak intensywnego jak w południowej części obszaru dorzecza; ogólnie liczba dni z opadem nie będzie się radykalnie zwiększać; należy oczekiwać utrzymania dotychczasowych warunków zmienności okresów opadowych i bezopadowych.

Prognozowane zmiany klimatu w przedziale najbliższego cyklu planistycznego nie będą znacząco odbiegały od warunków współczesnych. Dopiero od około połowy XXI w. prognozowane jest znaczące przyspieszenie procesu zmian klimatycznych. Jako najważniejsze należy wskazać zmiany temperatury powietrza oraz zmiany struktury opadów – przejście z opadów śniegu i deszczu do znaczącego ograniczenia lub nawet zaniku występowania opadów śniegu (i pokrywy śnieżnej) z końcem bieżącego stulecia. Wezbrania będą podążały za intensywnymi epizodami opadów deszczu, czemu będzie towarzyszyć sprzyjający erozji gleb szybki spływ powierzchniowy, co zwiększy spływ biogenów trafiający do rzek. – zadrzewienia śródpolne zmniejszają negatywny efekt erozji. Zmniejszanie opadów śniegu będzie wiązać się z narastającym ograniczeniem wezbrań w szczególnie istotnym okresie rozpoczęcia wegetacji po zimie, co będzie wzmagало efekt suszy rolniczej.

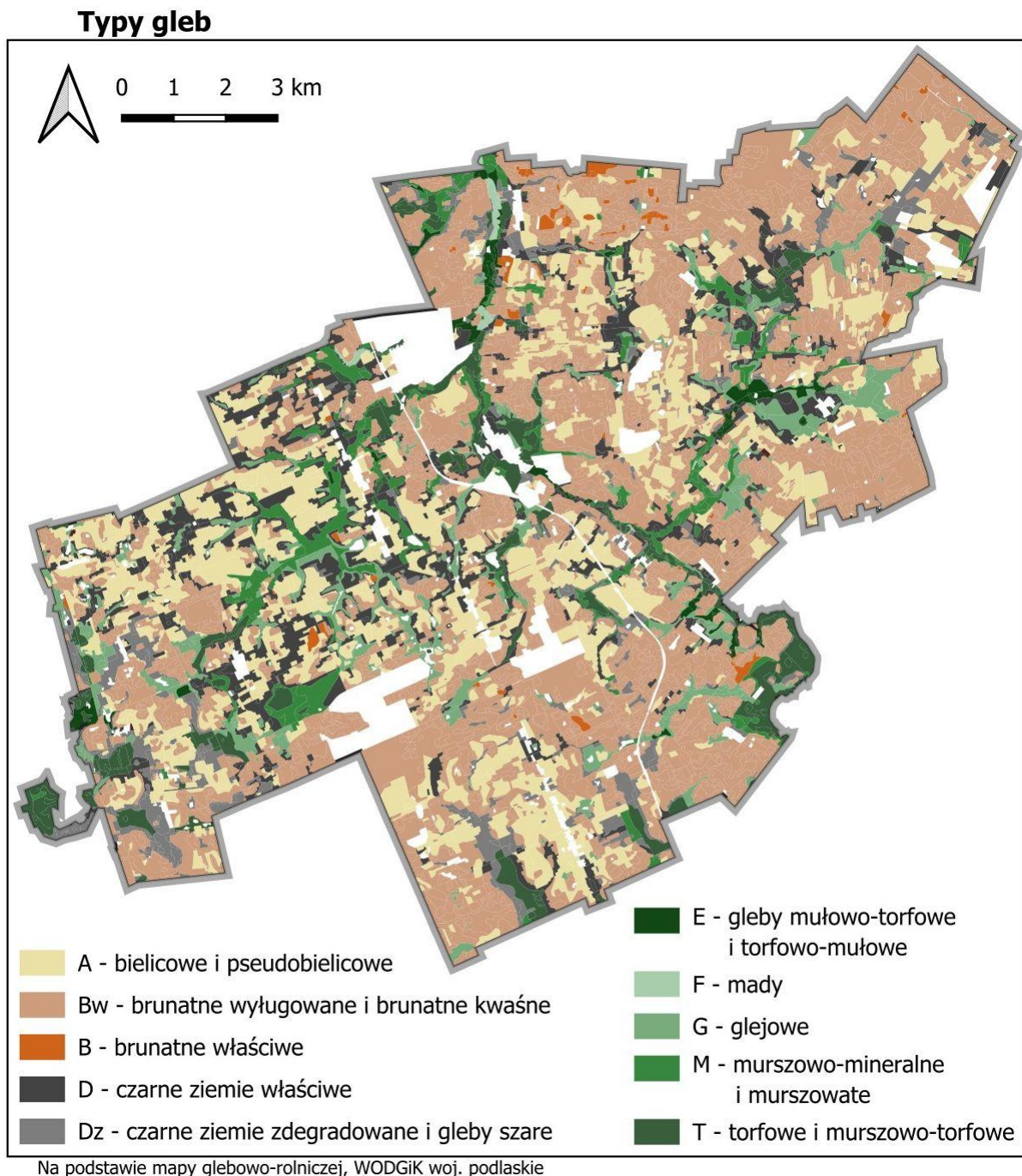
Spowodowany większymi średnimi temperaturami wzrost parowania będzie prowadził do strat w bilansie wodnym (również w chłodnej porze roku), a w konsekwencji do wzrostu stężenia substancji rozpuszczonych w wodach powierzchniowych i pogorszenia jakości wody. Wydłużenie okresu wegetacyjnego będzie skutkowało przyrostem biomasy produkowanej w ekosystemach wodnych a przez to przyspieszenie procesu eutrofizacji. Tak szerokie zmiany środowiska dla wód powierzchniowych mogą prowadzić do przebudowy systemów wodnych i wodno-łądowych w tym składów gatunkowych.

By przeciwdziałać wpływowi zmian klimatycznych na ekosystemy wodne należy budować ich odporność poprzez zwiększanie retencji wód oraz renaturyzację cieków.

Przewidywane zmiany dla wybranych jako najbardziej oddziaływujących na stan wód składowych klimatu wyniosą:

- ekstremalna temperatura dodatnia (powyżej 25 °C): więcej o około 12 dni w roku (obecnie 34-40),
- opady nawalne (powyżej 10 mm na dobę): więcej o ok. 1,4 – 1,8 dnia w roku (obecnie 14,7- 15,8)
- susza: od -2,3 (spadek) do 1,4 dnia na rok (obecnie 232-234).

2.6. Warunki glebowe



W podziale województwa na regiony glebowo-rolnicze (11 regionów wg IUNG - Puławy 1988 r.) obszar gminy Sidra położony jest w Sokolskim regionie glebowo-rolniczym. Region ten charakteryzuje się falisto-pagórkowatą rzeźbą terenu z licznymi obniżeniami śródmorenowymi. Wśród gruntów ornych przeważają gleby kompleksów żytnich. Około 10-12 % użytków rolnych jest zagrożonych potencjalną erozją gleb. Wśród użytków zielonych przeważają kompleksy średniej jakości. Zarówno grunty orne jak i użytki zielone w tym regionie glebowo-rolniczym są bardzo mocno zakamienione. Skatą macierzystą gleb obszaru gminy Sidra są utwory czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego wykształcone w postaci piasków naglinowych i piasków zwałowych całkowitych, a także glin spiazczonych oraz w dolinach rzecznych i zagłębieniach piasków rzecznych i utworów organicznych.

Na terenie gminy przeważają gleby słabej jakości. Gleby klasy V i VI to łącznie ponad 7 500 ha, czyli 43 % powierzchni gminy. Gleby średniej jakości, klasy IV, to łącznie 7 241 ha, czyli 41 % powierzchni gminy. Gleby najlepszej jakości, klasy III, to tylko 324 ha, czyli niecałe 2 % powierzchni gminy.

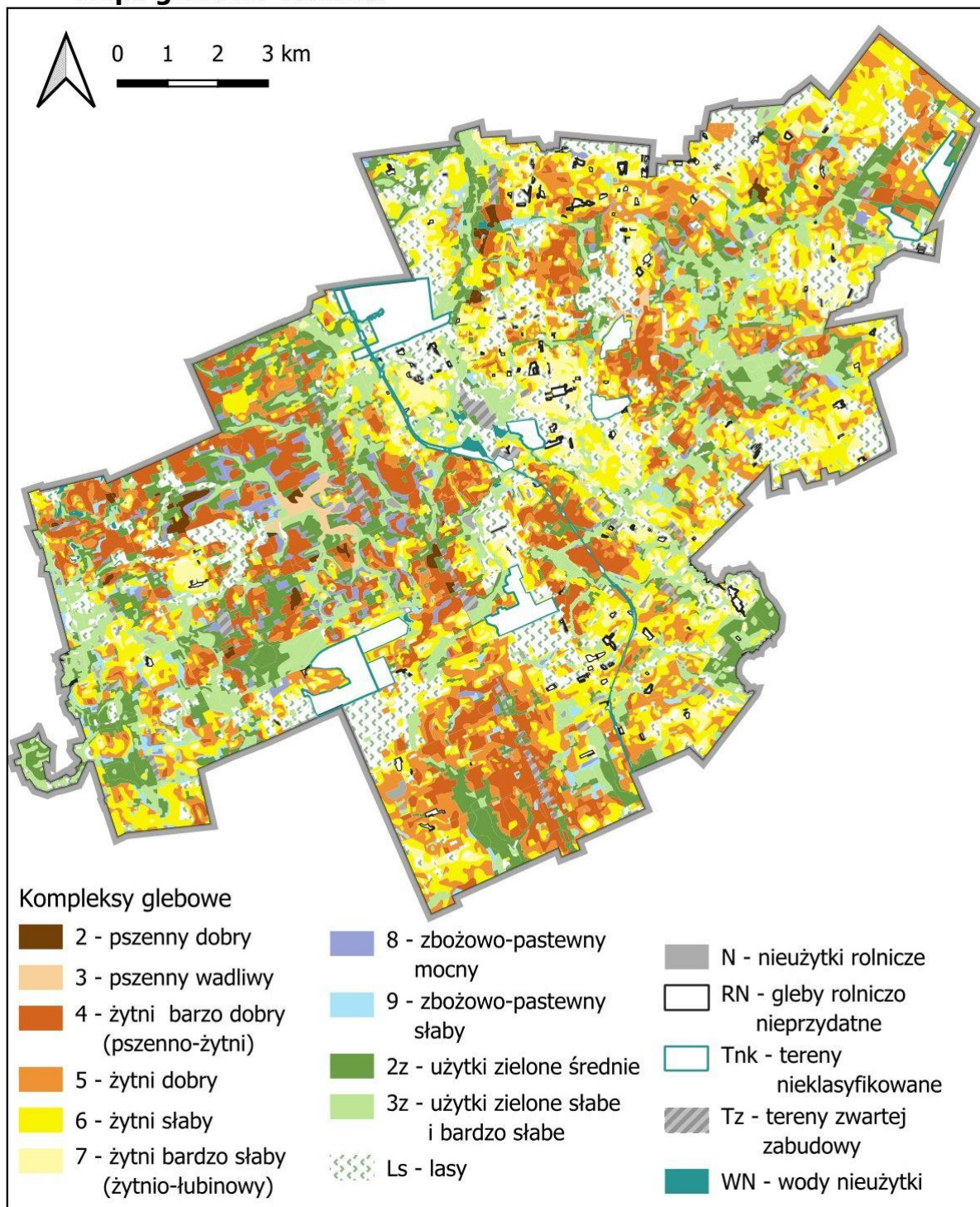
Klasa gleby	Suma z Powierzchnia	% powierzchni gminy
III	112,10	0,64
IIIa	11,35	0,07
IIIb	200,48	1,15
IV	2 715,88	15,61
IVa	1 827,05	10,50
IVb	2698,29	15,51
V	5 733,65	32,95
VI	1 774,66	10,20
VIz	66,25	0,38
Razem	15 139,71	87,1

Pod względem typologicznym gleby gminy Sidra są mało zróżnicowane. Na obszarze gminy dominują trzy typy gleb: gleby pseudobielicowe (A), gleby brunatne wyługowane (Bw) oraz gleby piaskowe różnych typów genetycznych (AB). Gleby pseudobielicowe (A) tworzą znaczne zasięgi w środkowej, północno- wschodniej i południowej części gminy. Gleby brunatne wyługowane (Bw) występują w południowej i północnej części gminy zaś gleby piaskowe różnych typów genetycznych (AB) występują na terenie całej gminy.

Czarne ziemie, gleby murszowo-mineralne oraz gleby torfowe i murszowo- torfowe występują w rozproszeniu na obszarze całej gminy, głównie na użytkach zielonych położonych w dolinach cieków wodnych i obniżeniach terenowych.

Typy gleb	Powierzchnia	% powierzchni gminy
A - bielicowe i pseudobielicowe	3479,58	19,98667
B - brunatne właściwe	112,57	0,646612
Bw - brunatne wyługowane i brunatne kwaśne	3592,15	20,63328
D - czarne ziemie właściwe	1712,94	9,839097
Dz - czarne ziemie zdegradowane i gleby szare	929,63	5,339761
E - gleby mułowo-torfowe i torfowo-mułowe	168,65	0,968746
F - mady	1098,28	6,308508
G - glejowe	972,93	5,588517
M - murszowo-mineralne i murszowe	978,13	5,618367
T - torfowe i murszowo torfowe	9,21	0,05293

Mapa glebowo-rolnicza



Na podstawie mapy glebowo-rolniczej, WODGiK woj. podlaskie

Kompleksy glebowe na terenie gminy Sidra

Kompleks glebowy	Powierzchnia [ha]	% powierzchni gminy
2 - pszenny dobry	104,37	0,60
3 - pszenny wadliwy	94,28	0,54
4 - żytni barzo dobry	1968,74	11,31
5 - żytni dobry	2554,86	14,68

6 - żytni słaby	2889,48	16,60
7 - żytni bardzo słaby	1162,23	6,68
8 - zbożowo-pastewny mocny	315,39	1,81
9 - zbożowo-pastewny słaby	269,83	1,55
2z - użytki zielone średnie	2084,73	11,97
3z - użytki zielone słabe	2388,98	13,72
Ls - lasy	2331,93	13,39
N - nieużytki rolnicze	136,58	0,78
RN - gleby rolniczo nieprzydatne	159,58	0,92
Tnk - tereny niesklasyfikowane	662,54	3,81
Tz - tereny zwartej zabudowy	243,63	1,40
WN - wody nieużytki	42,35	0,24

W przypadku użytków rolnych na terenie gminy Sidra dominują kompleksy żytnie: dobry, bardzo dobry, słaby i bardzo słaby, stanowiące łącznie 49,3 % powierzchni gminy. Kompleksy pszenne występują nielicznie, to zaledwie 1,1 % powierzchni gminy. Użytki zielone średnie oraz słabe to 25,7 % powierzchni gminy. Obszary leśne na terenie gminy to 13,4 %.

Razem użytki rolne w gminie wynoszą 10 511 ha co stanowi 60,4 % ogólnej powierzchni. Przestrzenne rozmieszczenie kompleksów przydatności rolniczej gleb ściśle wiąże się z przestrzennym występowaniem poszczególnych typów gleb oraz bonitacją i tak:

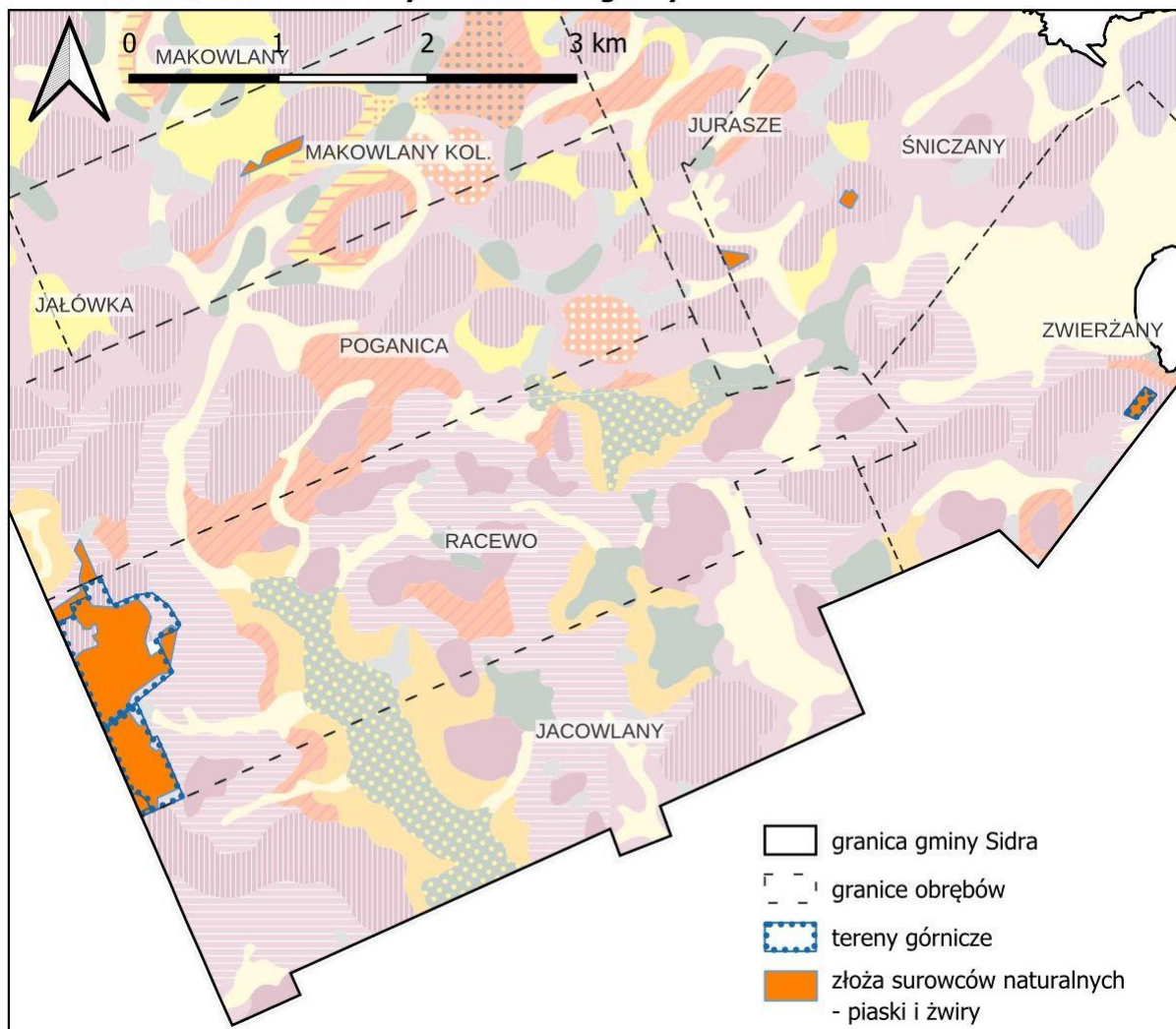
- kompleksy 4 i 5 - żytni bardzo dobry i żytni dobry występują zgodnie z rozmieszczeniem gleb typu pseudobielicowego (A) oraz gleb brunatnych wylugowanych i kwaśnych (Bw),
- kompleksy 6 i 7 - żytni słaby i bardzo słaby odpowiada rozmieszczeniu gleb piaszkowych różnych typów genetycznych (AB),
- pozostałe kompleksy (2,8,9) zajmują niewielkie powierzchnie i nie rzutują na ogólną wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy.

2.7. Surowce mineralne

Występowanie surowców mineralnych na obszarze gminy Sidra ściśle wiąże się z utworami czwartorzędowymi. Występują one przeważnie w przypowierzchniowej warstwie utworów czwartorzędowych i są eksploatowane metodą odkrywkową. Powszechnie występujące na obszarze gminy utwory piaszczysto-żwirowe są od lat eksploatowane. Największe czynne zakłady eksploatacji kruszywa znajdują się w zachodniej części gminy w obrębie Racewo. Złóża te w przeważającej części są niezawodnione, a cały rejon jest odwodniony, co wiąże się z jego budową geologiczną oraz morfologią. Licznie występują ponadto mniejsze żwirownie i piaszownie eksploatowane na potrzeby lokalne. Na terenie gminy Sidra znajdują się udokumentowane złoża kopaliny:

Nr złoża	Nazwa złoża	Kopalina	Nr dok.
20319	Racewo - Nowowola	piaski i żwiry	5527/2021
4451	Racewo	piaski i żwiry	5144/2015
20128	Zwierżany	piaski i żwiry	682/2021
11699	Śniczany	piaski i żwiry	4455/2008
14468	Śniczany II	piaski i żwiry	5543/2010
21784	Makowlany Kolonia	piaski i żwiry	5774/2025

Złoża surowców naturalnych na terenie gminy



Opracowano na podstawie szczegółowej mapy geologicznej Polski

2.8. Obszary i obiekty prawnie chronione, fauna i flora

Na terenie gminy Sidra znajdują się dwa obszary objęte prawną ochroną przyrody:

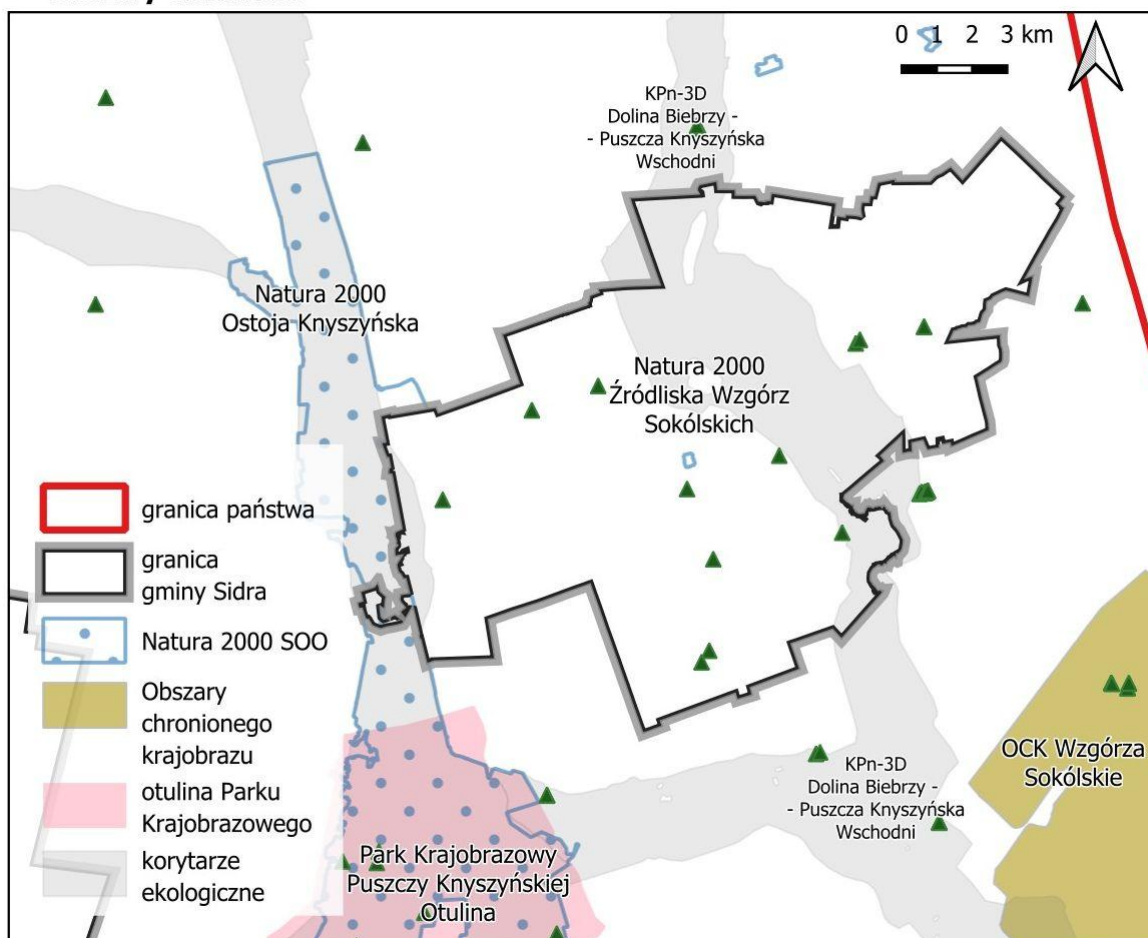
- 1) obszar Natura 2000 PLB200003 Puszcza Knyszyńska (OSO - Dyrektywa ptasia) – 24,3 ha przy zachodniej granicy gminy w obrębie Nowinka.

Obszar Natura 2000 Puszcza Knyszyńska został wyznaczony w 2004 r. (zmiana granic w 2007 r. i w 2008 r.). Obecnie obowiązującym aktem wyznaczającym obszar jest rozporządzenie z 2011 r. Plan zadań ochronnych dla obszaru został przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 i zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 8 lutego 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003.

Obszar obejmuje Puszcę Knyszyńską - dość silnie rozczłonkowany kompleks leśny, którego wiele fragmentów zachowało jeszcze naturalny charakter. Poszczególne części Puszczy noszą historyczne nazwy: Puszcza Błudowska, P. Knyszyńska, P. Kryńska, P. Malawicka, P. Odelska i P. Supraska. Walorem puszczy są liczne źródła oraz czyste strumienie i rzeczki; istnieje tu około 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Główną rzeką puszczy jest Supraśl (dopływ Narwi); niewielkie fragmenty puszczy odwadniane są przez systemy wodne Biebrzy oraz Nietupy - dopływu Niemna. Na rzekach utworzonych jest kilka zbiorników zaporowych. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, deniwelacje względne dochodzą tu do 80 m. Doliny rzek, w większości osuszone, zajęte są przez torfowiska niskie i przejściowe. Na lokalnych wododziałach, w bezdopływowych zagłębieniach terenu, rozwinęły się torfowiska przejściowe i rzadziej torfowiska wysokie. W puszczy dominują drzewostany iglaste (ok. 80% powierzchni leśnej). Tereny odlesione zajęte są przez pola uprawne i użytki zielone oraz dość liczne osiedla ludzkie. Włączona do tego terenu od strony południowo-wschodniej Niecka Gródecko-Michałowska to rozległa kotlina, wysłana grubą warstwą torfów, odwadniana

przez rzeczki wpadające do górnego biegu Supraśli, która przecina kotlinę w północnej jej części, Większość terenu kotliny jest osuszona, jednakże w wielu miejscach zachowały się różnej wielkości zabagnienia. W centralnej części kotliny znajduje się małe jeziorko Gorbacz, a w części wschodniej jeziorko Wiejki. Około 20% terenu niecki zajmują lasy (głównie brzeziny bagienne). Występują również zakrzewienia wierzbowe. Obszar obejmuje dwie ostoje ptasie o randze europejskiej E 28 i E 29 (Puszcza Knyszyńska i Niecka Gródecko-Michałowska). Występuje co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy (PCK), bocian czarny, trzmielojad, orlik krzykliwy (PCK), gadożer (PCK), cietrzew (PCK), dubelt (PCK), dzięcioł białogrzbisty (PCK), dzięcioł trójpalczasty (PCK), puchacz (PCK), sowa błotna (PCK), włośchatka (PCK) i kraska (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje zimorodek.

Obszary chronione



Opracowanie własne

Ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej, w tym gatunki priorytetowe): bielik, błotniak łąkowy, błotniak stawowy, błotniak zbożowy, bocian biały, bocian czarny, cietrzew (podgatunek kontynentalny), derkacz, dubelt, dzięcioł białogrzbisty, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł zielonosiwy, gadożer, gąsiorek, jarząbek, jarząbatka, kania ruda, kraska, kropiatka, lelek, lerka, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, orlik krzykliwy, ortolan, puchacz, rybitwa czarna, rybitwa zwyczajna (rzeczna), sowa błotna, sóweczka, świergotek polny, trzmielojad, włośchatka, zimorodek, żuraw.

2) Natura 2000 PLB200026 Źródłiska Wzgórz Sokólskich (OSO – dyrektywa siedliskowa). Obszar zajmuje 9,2 ha w centrum gminy, w obrębie Makowlany.

Obszar został wyznaczony przez KE 21 grudnia 2013 roku Decyzją wykonawczą Komisji z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2013) 7358) (2013/741/UE), a w Polsce został wyznaczony 17 marca 2021 r. Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 lutego 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Źródłiska Wzgórz Sokólskich (PLH200026). Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla

obszaru Natura 2000 Źródlika Wzgórz Sokólskich PLH200026 dla obszaru ustanowiony plany zadań ochronnych.

Obszar składa się z trzech izolowanych przestrzennie fragmentów, stanowiących wyspy środowiskowe w rolniczym krajobrazie, położonych koło wsi Bieniowce, Nowy Dwór a w gminie Sidra – Makowlany. Każdy fragment obejmuje torfowisko źródłiskowe wraz z najbliższym otoczeniem. Mimo wszechobecnych efektów prac odwadniających tutejsze mokradła, stosunkowo ekstensywna gospodarka umożliwiła przetrwanie w granicach Ostoi ekosystemów torfowiskowych o wysokich walorach przyrodniczych. Kopuły źródłiskowe rozwijają się w peryferyjnych częściach dolin niewielkich cieków, stanowiących dopływy Sidry (Bieniowce, Makowlany) i górnej Biebrzy (Nowy Dwór). Teren ten jest w większości bezleśny z dominacją bagiennych łąk, jedynie w sąsiedztwie cieków rozwijają się lasy olszowe. Źródlika Wzgórz Sokólskich położone są w obrębie mezoregionu Wzgórz Sokólskie, w dorzeczu górnej Biebrzy i jej lewobrzeżnego dopływu Sidry. Pomimo faktu, że obszar ten znajduje się poza zasięgiem ostatniej fazy zlodowacenia, posiada wiele cech krajobrazu młodoglacjalnego (liczne kemy, wzniesienia morenowe itd.), co sprzyja obecności źródeł i rozwojowi torfowisk źródłiskowych. Kopuły źródłiskowe na tym obszarze osiągają rekordowe w skali Polski wysokości (do 7,25 m), a w ich budowie udział biorą martwice wapienne osiągające znaczną miąższość. Pod niewielką, wierzchnią warstwą torfu turzycowego lub mszysto-turzycowego dominuje torf z wytrąceniami wapiennymi, a na większych głębokościach znajdują się osady źródłiskowe z osadami wapiennymi (w przypadku obiektu Sidra jest to w sumie 6,1 m osadów z wytrąceniami wapiennymi, przy czym 4 m to osady czystej martwicy wapiennej). Torfowiska te zasilane są przez wody soligeniczne wydobywające się z okien hydrogeologicznych znajdujących się w dnach dolin i maskowanych pokładami namulów i torfów. Funkcjonowanie większości torfowisk źródłiskowych na omawianym obszarze zostało zaburzone w czasie melioracji w latach sześćdziesiątych. Obiekty znajdujące się w granicach Ostoi to jedyne zachowane torfowiska na omawianym terenie, na którym śledzić można naturalne procesy związane z kopułami źródłiskowymi.

Źródlika Wzgórz Sokólskich to jedyny znany specjalny obszar ochrony siedlisk w Polsce, gdzie spotkać można w jednym miejscu aż trzy gatunki poczwarówek (*Vertigo*) wpisane do Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, w tym *Vertigo geyeri*, gatunek niedawno odkryty w Polsce. Tym samym należy do najcenniejszych obszarów dla ochrony ślimaków związanych z torfowiskami i źródłiskami w Polsce. Obszar pełni ponadto istotną rolę dla ochrony pełnego zróżnicowania dwóch siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej: źródlisk wapiennych (7220) i torfowisk alkalicznych (7230). W przypadku pierwszego siedliska omawiany obszar jest jedynym w północno-wschodniej Polsce, gdzie w ostatnim czasie stwierdzono biodepozycję matrycy wapiennej w obrębie nieleśnej roślinności zdominowanej przez mchy z rodzaju *Cratoneuron*. Źródłiskowe osady wapienne osiągają miejscami znaczną miąższość. Spośród trzech występujących tu gatunków roślin figurujących w Załączniku II do Dyrektywy Siedliskowej, najcenniejsza jest skalnica torfowiskowa *Saxifraga hirculus*, dla której obszar Ostoi stanowi jedyne zachowane miejsce występowania w części Niżu nie objętej ostatnim zlodowaceniem i jednocześnie jedno z nielicznych w Polsce. W silnie przekształconym przez melioracje odwadniające krajobrazie Podlasia, torfowiska źródłiskowe stanowią ostoję dla gatunków roślin mechowiskowych, takich jak storczyki - m.in. *Liparis loeselii*, *Dactylorhiza baltica* i *Epipactis palustris*. Na trzech niewielkich torfowiskach źródłiskowych wchodzących w skład Ostoi występuje 10 gatunków z Czerwonej Listy Roślin i Grzybów Polski (Mirek i in. 2006). Stwierdzono tu trzy typy siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, które zajmują łącznie ok. 1/3 powierzchni Ostoi. Najcenniejszym siedliskiem są źródlika wapienne z *Cratoneuron filicinum*, natomiast największą powierzchnię zajmują torfowiska alkaliczne oraz i łęgi występujące w rzadkim podtypie źródłiskowych lasów olszowych (91E0-4).

Na terenie gminy Sidra występuje również 7 pomników przyrody. Jest to 12 głazów narzutowych oraz jedna grusza pospolita.

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t. j. Dz. U. 2024 r. poz. 1478 ze zm.) rozumiane są jako obszary umożliwiające migrację roślin, zwierząt lub grzybów, co ma kluczowe znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej. Na terenie gminy znajdują się korytarze uzupełniające:

- korytarz uzupełniający Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Wschodni KPn-3D,
- korytarz uzupełniający Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Środkowy KPn-3C.

Ochrona korytarzy ekologicznych polega na zabezpieczeniu naturalnych szlaków migracyjnych zwierząt i przepływu genów w ekosystemach. Są to obszary umożliwiające przemieszczanie się gatunków między ich siedliskami, co jest kluczowe dla ich przetrwania i zachowania bioróżnorodności. Działania ochronne obejmują:

- zapobieganie fragmentacji środowiska – ograniczanie skutków urbanizacji, budowy dróg czy infrastruktury przemysłowej, które mogłyby blokować ruch zwierząt;
- tworzenie przejść dla zwierząt – budowa specjalnych mostów, tuneli i zielonych korytarzy nad autostradami i torami kolejowymi;

- rewitalizację naturalnych ekosystemów – odtwarzanie lasów, łąk i terenów podmokłych, aby zwiększyć ich funkcjonalność jako korytarzy migracyjnych;
- ochronę prawną i zarządzanie terenami – włączanie korytarzy do planów zagospodarowania przestrzennego oraz objęcie ich specjalnym statusem ochronnym.

Roślinność na terenie gminy

Gmina Sidra znajduje się w Podlaskim Regionie Geobotanicznym, który jest częścią Niżu Środkowoeuropejskiego. Region ten charakteryzuje się dużą różnorodnością siedlisk, obejmując zarówno lasy mieszane, jak i torfowiska oraz łąki.

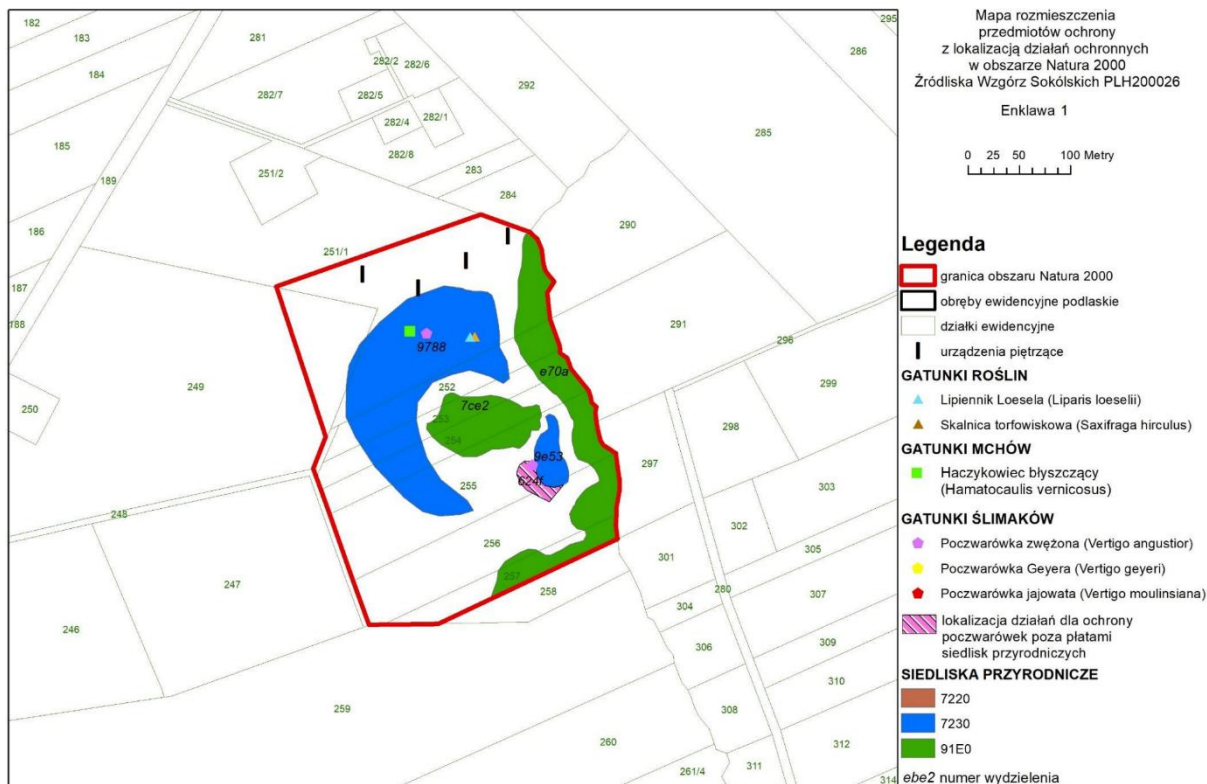
Szaty roślinną gminy Sidra determinuje jej rolniczy charakter. Użytki rolne to 10 511 ha, czyli 60,4 % powierzchni gminy, a 1 923 ha, czyli 11,0 % gminy jest pokryte lasami. Powierzchnia zasiewów ogółem to 6 983,65 ha. Zdecydowana większość gruntów rolnych (5 517,23 ha) jest wykorzystywana pod uprawę zbóż. W latach 2010 – 2020 areał terenów upraw wzrósł o 509,6 ha (7,9 %).

Uprawa	2010 [ha]	2020 [ha]	różnica [ha]	różnica [%]
ogółem	6474,04	6983,65	509,61	7,87
zboża razem	5867,65	5188,36	-679,29	-11,58
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	5605,02	4932,19	-672,83	-12,00
mieszanki zbożowe jare	1684,35	1021,76	-662,59	-39,34
owies	1576,35	1690,70	114,35	7,25
żyto	1213,02	1222,61	9,59	0,79
pszenżyto ozime	536,80	674,76	137,96	25,70
ziemniaki	184,04	52,97	-131,07	-71,22
jęczmień jary	179,98	62,17	-117,81	-65,46
pszenżyto jare	111,21	16,79	-94,42	-84,90
pszenica jara	107,36	90,40	-16,96	-15,80
mieszanki zbożowe ozime	93,31	19,68	-73,63	-78,91
pszenica ozima	90,57	118,94	28,37	31,32
kukurydza na ziarno	76,12	80,22	4,10	5,39
uprawy przemysłowe	30,13	27,11	-3,02	-10,02
jęczmień ozimy	12,07	14,38	2,31	19,14
buraki cukrowe	2,13	0,00	-2,13	-100,00
warzywa gruntowe	0,27	139,30	139,03	51492,59
strączkowe jadalne na ziarno razem	0,00	114,02	114,02	-
rzepak i rzepik razem	0,00	26,68	26,68	-

Szata roślinna na gruntach ornych ogranicza się głównie do uprawianego gatunku oraz roślinności segetalnej m.in. komosa wielkolistna, gorczyca polna, rdest plamisty, koniczyna polna, szczawik żółty, ostrożeń polny, konyza kanadyjska, sporek polny, mleczyk zwyczajny, bylica pospolita, perz właściwy, wiechlina roczna, włośnica sina, sit dwudzielny), żótlca drobnokwiatowa. Trwałe użytki zielone stanowią siedlisko zbiorowisk łąkowych oraz murawowych, tj. chaber bławatek, kąkol polny, kostrzewa łąkowa, kupkówka pospolita, życica trwała, tomka wonna, mietlica pospolita, kosmatka polna, wiechlina łąkowa, koniczyna łąkowa, koniczyna biała, mak polny, marchew zwyczajna, ostróżeczka polna, przytulia. Terenom rolnym towarzyszy również roślinność drzewiasta oraz krzewiasta.

Najistotniejszym z punktu widzenia fauny i flory gminy jest teren Natura 2000 PLB200026 Źródlika Wzgórz Sokólskich zajmujące 9,2 ha w centrum gminy, w obrębie Makowlany. Jest to jedyny znany specjalny obszar ochrony siedlisk w Polsce, gdzie spotkać można w jednym miejscu aż trzy gatunki poczwarówek (*Vertigo*) wpisane do Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, w tym *Vertigo geyeri*, gatunek niedawno odkryty w Polsce. Tym samym należy do najcenniejszych obszarów dla ochrony ślimaków związanych z torfowiskami i źródłiskami w kraju. Obszar pełni ponadto istotną rolę dla ochrony pełnego zróżnicowania dwóch siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej: źródeł wapiennych (7220) i torfowisk alkalicznych (7230). W silnie przekształconym przez melioracje odwadniające krajobrazie Podlasia, torfowiska źródłiskowe stanowią ostoję dla gatunków roślin mechowiskowych, takich jak storczyki

- m.in. *Liparis loeselii*, *Dactylorhiza baltica* i *Epipactis palustris*. Na trzech niewielkich torfowiskach źródłiskowych wchodzących w skład Ostoi występuje 10 gatunków z Czerwonej Listy Roślin i Grzybów Polski (Mirek i in. 2006). Stwierdzono tu trzy typy siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, które zajmują łącznie ok. 1/3 powierzchni Ostoi. Najcenniejszym siedliskiem są źródła wapienne z *Cratoneuron filicinum* (nie występujące na terenie gminy Sidra), natomiast największą powierzchnię zajmują torfowiska alkaliczne oraz i łęgi występujące w rzadkim podtypie źródłiskowych lasów olszowych (91E0-4).



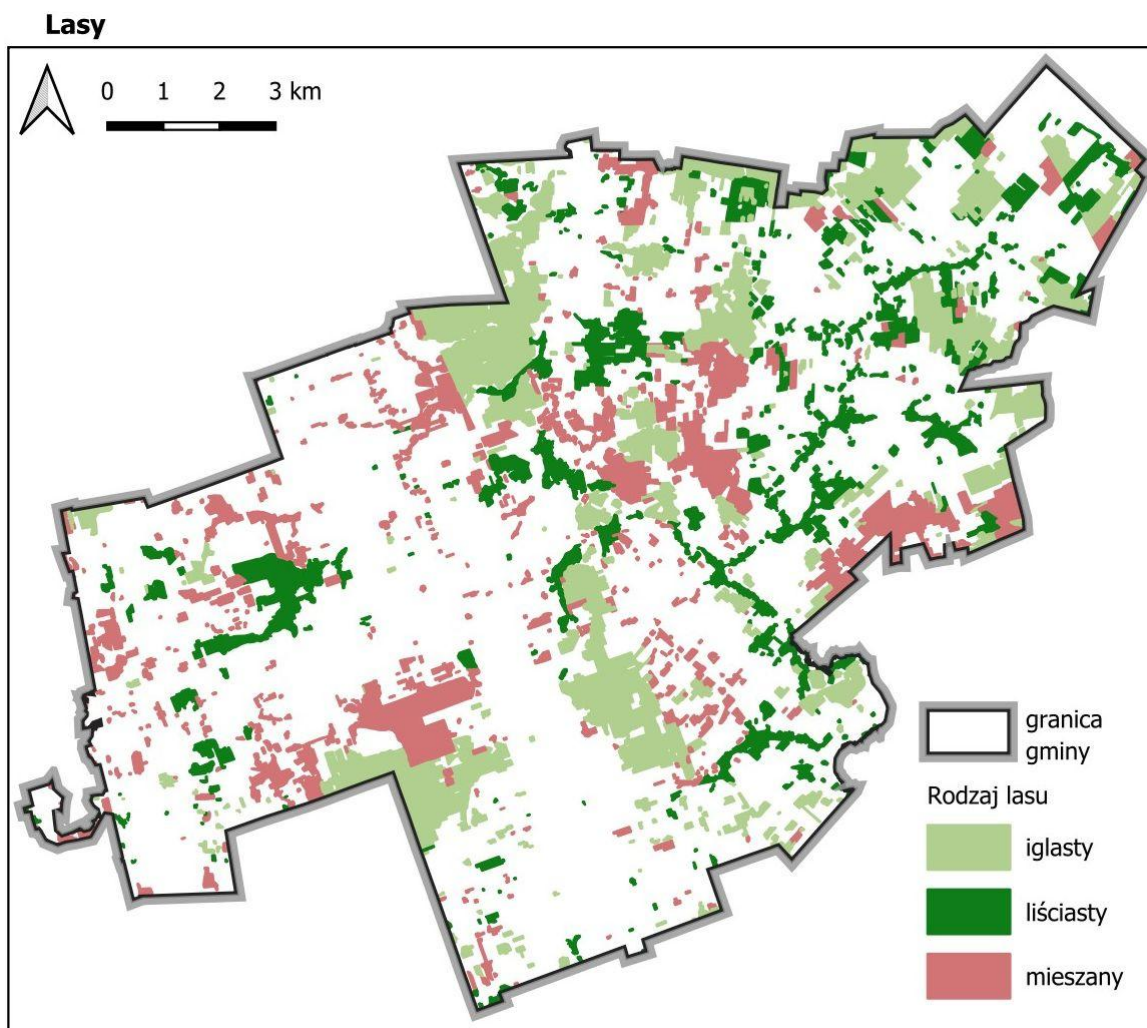
Lasy

Według podziału Polski na regiony przyrodniczo - leśne lasy gminy Sidra znajdują się mezoregionie wysoczyzny białostockiej. Krajobraz wysoczyzny jest zróżnicowany, występują wysokie wzniesienia moren i kemów, przekraczające 200 m n.p.m. (Góra Św. Jana, 214 m n.p.m.). Doliny Supraśli i Brzozówki rozczłonkują Wysoczyznę Białostocką na mniejsze jednostki regionalne: Wysoczyznę Białostocką w węższym rozumieniu pomiędzy Narwią, jej dopływem Supraślą i graniczną Swistoczą, płaską Nieckę Knyszyńską po obu stronach Nereśli (dopływ Narwi), dalej ku północy falistą Wysoczyznę Goniądzką i oddzieloną od niej doliną Brzozówki Wysoczyznę Suchowolsko-Janowską. W Niecce Knyszyńskiej znajduje się płytkie jezioro Zygmunta Augusta, utworzone sztucznie w XVII w. przez spiętrzenie rzeczki Nereśli. Na rozległych piaszczystych powierzchniach kemowo-sandrowych występują duże obszary leśne – puszcze: Błudowska, Bukszelska i Knyszyńska. Z tej ostatniej utworzono Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej, rozciągający się na północ i wschód od Białegostoku po obu stronach Supraśli.

Lasy gminy Sidra należą do Nadleśnictwa Czarna Białostocka z siedzibą w Czarnej Białostockiej i znajdują się w granicach pięciu leśnictw: Sławno, Dąbrowa, Nowy Dwór, Sidra i Szindziel.

Na terenie gminy dominują lasy iglaste (2 182,1 ha), mniejszy udział stanowią lasy mieszane (1 426,8 ha) oraz lasy liściaste (1 229,8 ha). Wśród gatunków najliczniej występują sosna. Obok niej pojawiają się świerk i brzoza oraz w mniejszych ilościach dąb, olcha i modrzew. Pozostałe gatunki są obecne głównie punktowo.

Podstawowym siedliskiem leśnym gminy jest Las mieszany świeży LMŚw. To to typ siedliskowy lasu obszarów nizinnych. Zajmuje siedliska średnio żyzne, świeże. Występuje na glebach brunatnych wylugowanych, bielcowanych lub kwaśnych, glebach płowych właściwych lub bielcowanych, niekiedy glebach bielcowych skrytobielcowych, bielcowych właściwych lub glebach rdzawych, przeważnie z próchnicą typową. Drzewostan główny tworzą sosna I-II bonitacji, dąb bezszypułkowy II-III bonitacji, świerk I-III bonitacji, w zależności od krainy przyrodniczo-leśnej. Jako domieszka: modrzew, brzoza, osika, lipa, w II piętrze grab. Wielogatunkowy podszyt. W runie gatunkami różnicującymi są: przylaszczka pospolita, gwiazdnica wielkokwiatowa, turzycza palczasta, dąbrówka rozłogowa, perłówka zwisła, sałatnik leśny, wiechlina gajowa, jastrzębiec leśny, żurawiec falistolistny, możylinek trójnerwowy.



Opracowanie własne na podstawie Banku Danych o Lasach

Kolejnym siedliskiem leśnym obecnym na terenie gminy jest Bór mieszany świeży BMŚw. Jest to średnio żyzne siedliska na utworach piaszczystych i piaszczysto-gliniastych. Gleby rdzawe (gł. bielcowane właściwe), rzadziej rdzawe brunatne, ochrowe bądź arenosole. Próchnica - mor lub moder-mor. Drzewostany zazwyczaj mieszane, gatunkiem panującym najczęściej jest sosna I-III kl. bonitacji; rzadziej świerk, buk, dąb bądź jodła III kl. bonitacji; gatunki te także stanowią domieszkę w drzewostanach z panującą sosną w warstwie górnej oraz występują w warstwie dolnej drzewostanów. Podszyt dobrze rozwinięty składa się z dębu, świerka, kruszyny, buka oraz mniej licznych niż w borach jałowców; a także z słabo rozwiniętej leszczyny. Runo często zdominowane często przez dobrze rozwiniętą borówkę czarną. Gatunki różnicujące to m.in.: konwalija majowa, konwalijka dwulistna, turzyca palczasta, malina kamionka. Gatunki częste poza borówką czarną to: trzcinnik leśny, orlica pospolita i poziomka pospolita. Licznie występują mszaki.

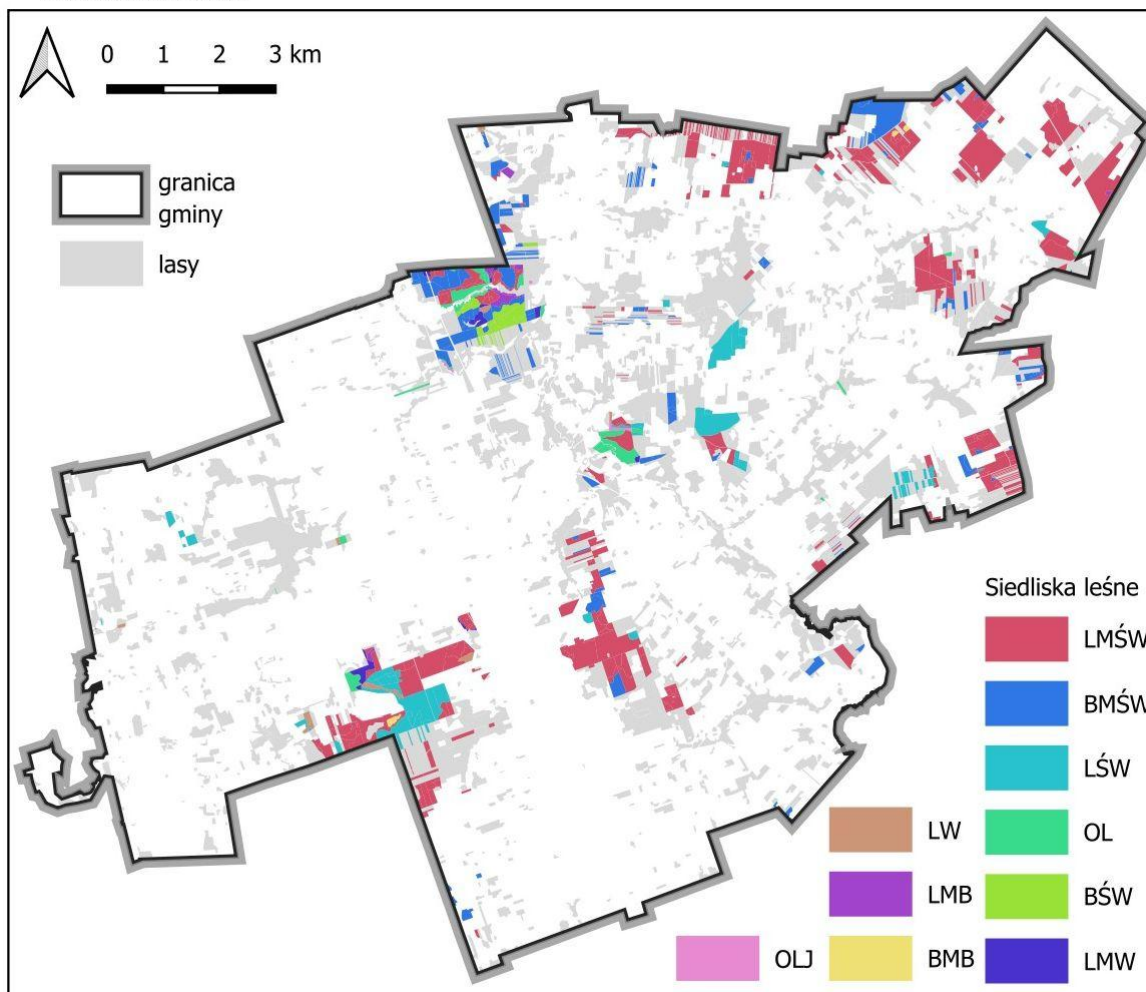
Las świeży LŚw, to bardzo żyzne siedliska na glebach mineralnych, na gliniastych i piaszczysto-gliniastych o zróżnicowanych warunkach glebowych (gleby brunatne (kwaśne, wylugowane, typowe) płowe czy czarne ziemie. Drzewostan tworzą dąb szypułkowy, buk, jodła I-II kl. bonitacji; gatunkami domieszkowymi lub panującymi w I piętrze są lipa drobnolistna, grab pospolity, jesion wyniosły, wiąz szypułkowy. W dolnych warstwach licznie występuje grab a także dąb i lipa oraz jodła. Podszyt jest bardzo bogaty. Dominuje w nim leszczyna i grab pospolity, a liczne są trzmielina, wiciokrzew i jarzębina. Runo wiosną tworzą zawilec gajowy, przylaszczka pospolita, fiołki Viola sp. Gatunki różnicujące to m.in.: podagrycznik pospolity, marzanka wonna, czerniec gronkowy, kostrzewa olbrzymia. Gatunki częste w miejscach o dużym dostępie światła do dna lasu to poza gat. różnicującymi także m.in.: porosownica rozpięchła gawiazdnica wielkokwiatowa i wiechlina gajowa. Mszaki nieliczne, głównie z rodzaju Mnium.

Na terenie gminy występują również olsy, które są siedliskami na torfowiskach niskich. Gleby torfowe torfowisk niskich (średnio głębokich lub głębokich), murszowe, murszaste; kwaśne, słabo kwaśne. Drzewostan olsza czarna II-III kl. bonitacji; gatunkiem domieszkowym jest brzoza. Warstwy dolnej drzewostanu brak. Podszyt z reguły słabo rozwinięty tworzy porzeczek czarna i jarzębina. Runo o charakterystycznej kępkowo-dolinkowej budowie, tworzą gatunki turzyc wysokich. Gatunkami różnicującymi głównie są: turzyce: ciborowata, brzegowa, błotna, długokłosa; oraz koscaciec żółty, tarczycza pospolita i krwawnica pospolita, niecznica błotna. Gatunkami częstymi są m.in.: psianka słodkogórz, niecznica

błotna, gorysz błotny, tojeść bukietowa i t. pospolia. Na kępach wokół drzew występują m.in. gatunki borów mieszanych, borówka czarna, siódmaczek leśny, nerecznica krótkoostna.

Bór świeży Bśw to ubogie siedliska na glebach piaszczystych o opadowym typie gospodarki wodnej. Gleby: najczęściej rdzawe bielcowane, rzadziej bielcowe właściwe oraz bielice; wytworzone z głębokich luźnych piasków miejscami eolicznego pochodzenia. Próchnica typu mor. Drzewostan tworzy sosna II-IV klasy bonitacji z pojedynczą domieszką brzozy. Warstwy dolnej drzewostanu brak; miejscami rosną w niej pojedyncze sosny lub brzozy. Podszyt ubogi, tworzą: jałowiec, kruszyna, jarzębina, krzewiaste formy dębu i buka. Gatunki różnicujące to m.in.: borówka czarna, przetacznik lekarski, gorysz pagórkowaty, konwalia majowa, widłak goździsty, pszeniec zwyczajny, gajnik lśniący. Licznie występują mszaki.

Siedliska leśne



Opracowanie własne na podstawie Banku Danych o Lasach

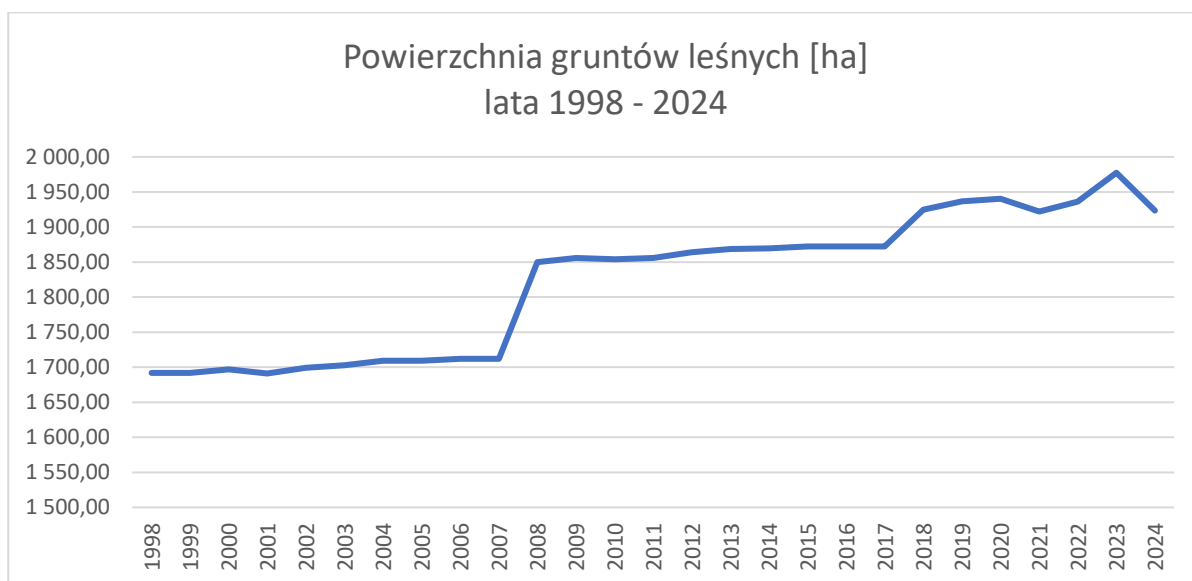
Las mieszany bagienny LMB, to siedlisko na torfowiskach przejściowych, rzadziej niskich. Gleby torfowe torfowisk przejściowych bądź niskich (z reguły głębokie); rzadziej murszowe i murszowate; kwaśne lub silnie kwaśne. Drzewostan tworzą olsza czarna, brzoza, sosna II-III kl. bonitacji. Warstwy dolnej drzewostanu z reguły brak. Podszyt nieliczny tworzą wierzby i kruszyna; brak w nim porzeczki czarnej. Gatunki różnicujące to m.in.: siedmiopalecznik błotny, bobrek trójlistkowy. Runo zdominowane przez paprocie: nerecznicę błotną (gat. różnicujący) i wietlicę samiczą; częstym jest także trzcinnik lancetowaty. Nieliczne są turzyce. Występują także gatunki borów mieszanych borówka czarna i konwalijka dwulistna. Dość liczne są torfowce.

Las mieszany wilgotny LMw, to średnio żyzne siedliska na utworach piaszczystych i piaszczysto-gliniastych z wodą gruntową w zasięgu korzeni drzew (180-120 cm). Gleby rdzawe (gł. bielcowane właściwe), rzadziej rdzawe brunatne, ochrowe bądź arenosole; często z gruntowym oglejeniem. Próchnica - mor lub moder-mor. Drzewostany mieszane, gatunkiem panującym najczęściej jest sosna I-II kl. bonitacji; rzadziej świek, dąb i jodła, które zazwyczaj stanowią domieszkę w warstwie górnej oraz występują w warstwie dolnej drzewostanów. Podszyt dobrze rozwinięty, dominuje w nim zazwyczaj kruszyna, a występują również leszczyna, dąb, trzmielina. Runo silnie rozwinięte. Gatunki różnicujące to m.in.: gwiazdnica gajowa, sit rozpierzchły i sit rozpierzchły, śmiełek darniowy. Gatunki częste to m.in.: szczawik zajęczy,

konwalijka dwulistna i tojeść pospolita. Mszaki niezbyt liczne, głównie rokitnik pospolity, miejscami małe kępy torfowców.

Na terenie gminy występują na mniejszych powierzchniach las wilgotny LW, który jest bardzo żyznym siedliskiem na glebach mineralnych (gliniastych lub piaszczystogliniastych) i organiczno-mineralnych. Gleby brunatne (kwaśne, wyługowane, typowe) płowe; oglejone; rzadziej czarne ziemie oraz płytkie gleby murszaste lub murszowate. Próchnica typu mull. Drzewostan najczęściej tworzy lub współtworzy dąb szypułkowy I-II kl. bonitacji; gatunkami domieszkowymi lub panującymi w I piętrze są lipa drobnolistna, grab pospolity, jesion wyniosły, wiąz szypułkowy. W dolnych warstwach licznie występuje grab; a także dąb i lipa i czeremcha zwyczajna. Podszyt jest bardzo bogaty. Dominuje w nim leszczyna i czeremcha zwyczajna; a liczne są bez czarny i porzeczkę. Runo wiosną tworzą ziarnopłon wiosenny, zawilec gajowy i żółty. Gatunki różnicujące to m.in.: podagrycznik pospolity, kopytnik pospolity, szczyr trwały, czyściec leśny S. Mszaki występują nieliczne, głównie żurawiec fałdowany i z rodzaju merzyk

Ols jesionowy OLJ, które jest bardzo żyznym siedliskiem na silnie uwilgotnionych glebach mineralnych (z piasków drobnoziarnistych, itów, pyłów) z płytkimi warstwami utworów organicznych (mułu, murszu, gytii); okresowo podtapiane i zalewane; w dolinach rzek, na obrzeżach jezior, w obniżeniach z ruchomą wodą. Gleby mineralno-murszowe, gruntowoglejowe murszowe, torfowo-mułowe, mułowo-murszowe, gytio-murszowe, murszowate; o odczynie słabo kwaśnym, rzadziej kwaśnym lub obojętnym. Gatunkiem panującym w drzewostanie zazwyczaj jest olsza czarna I-II kl. bonitacji; rzadziej jesion wyniosły; a gatunkami domieszkowymi jesion i świerk, rzadziej dąb szypułkowy, wiąz szypułkowy. W warstwie dolnej drzewostanu rośnie czeremcha zwyczajna. Podszyt silnie rozwinięty buduje czeremcha zwyczajna, leszczyna, porzeczkę czarna. Bogate runo tworzą m.in. gatunki różnicujące to: przytulia czepna, ostrożeń warzywny, kuklik zwisty, czartawa drobna, knieć błotna, psianka słodkogórz, pępawa błotna. Gatunkami częstymi są min.: wiązówka błotna, chmiel zwyczajny, czartawa pospolita, pokrzywa zwyczajna, niecierpek pospolity, turzyca odległokłosa i kostrzewa olbrzymia.



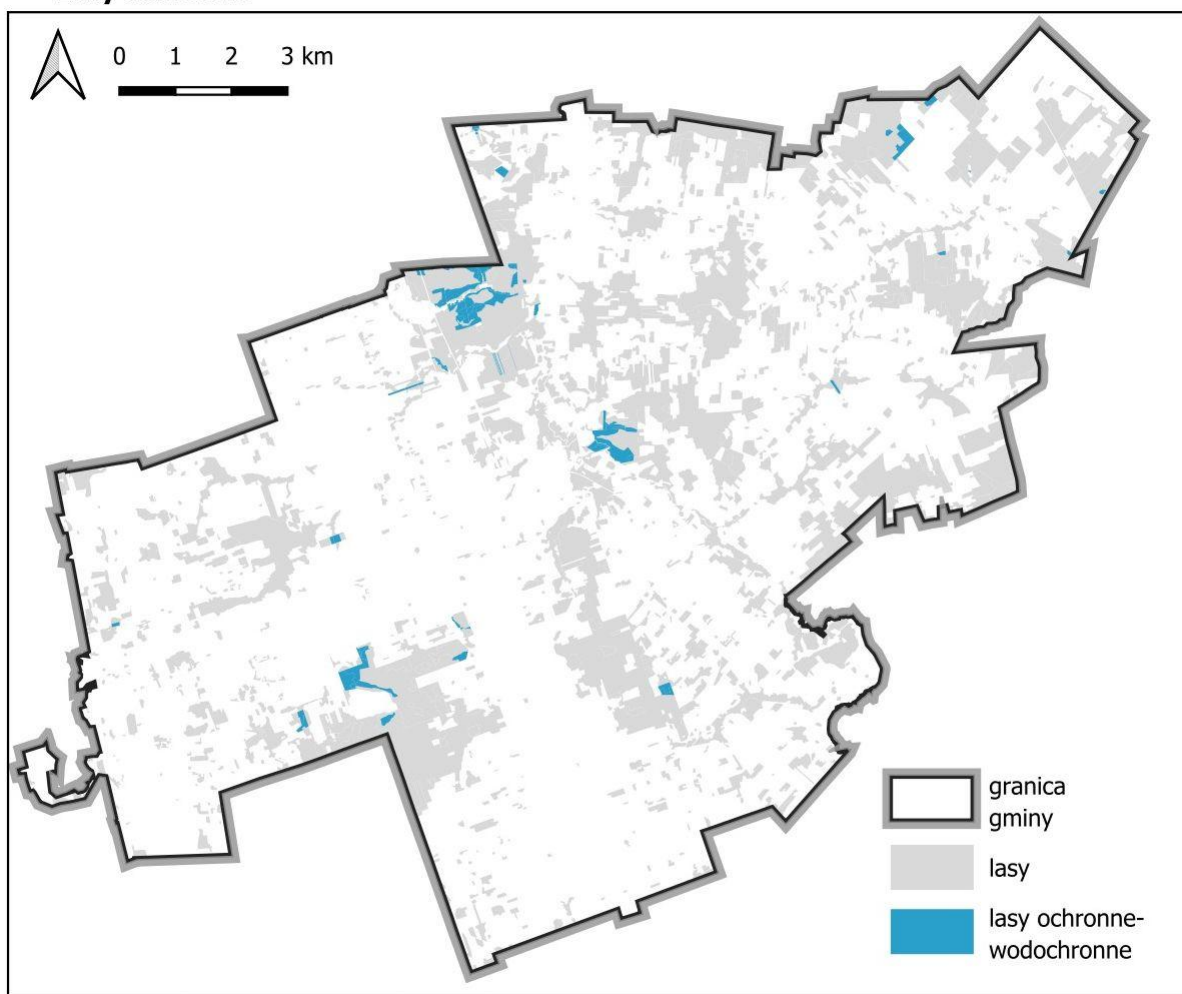
Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Sidra wskazuje tendencję rosnącą (wyjątkiem jest rok 2024, w którym powierzchnia gruntów leśnych spadła o 54,2 ha). W latach 1998 – 2024 pod lasy przeznaczono dodatkowo 231 ha terenu gminy (13,7 %). Niemal w całości są to grunty prywatne. W roku 2024 z 1 923,3 ha gruntów leśnych, do gminy należało tylko 9,3 ha.

Główna funkcja lasów prywatnych to produkcja surowca drzewnego, przede wszystkim na potrzeby własne właścicieli. Pełnią one jednocześnie funkcję wodo - i glebochronną, krajobrazową oraz ostoję dla dzikiego ptactwa i zwierzęcy. Gospodarka leśna w lasach prywatnych prowadzona jest głównie w oparciu o uproszczone plany urządzenia lasów poszczególnych obrębów wsi. Warunki przyrodniczo - leśne oraz wnioski rolników dot. zalesień uzasadniają także potrzebę opracowania granicy polno-leśnej w gminie. Lasy na obszarze gminy Sidra nie są zagrożone szkodliwym oddziaływaniem gazów i pyłów.

Las ochronny, to las gospodarczy, którego usługi ekosystemowe lub specjalne funkcje są szczególnie chronione z mocy ustawy o lasach i ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. W lesie ochronnym prowadzi się gospodarkę leśną w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez niego celów, dla których został wydzielony. Dla określonych powierzchni

takiego lasu mogą być ustalone szczególne sposoby prowadzenia gospodarki leśnej. Obowiązuje w nim system określonych wymagań publicznoprawnych zapewniający podwyższoną ochronę ekosystemu leśnego przed przeznaczeniem go na cele nieleśne. Uznanie lub pozbawienie ochronności następuje w drodze decyzji administracyjnej. Dla lasów skarbu państwa podejmuje ją minister właściwy do spraw środowiska, a dla lasów prywatnych i gminnych starosta (po uzyskaniu zgody właściciela). Na terenie gminy występują lasy ochronne – wodochronne. Lasy ochronne wodochronne to ekosystemy leśne o szczególnych funkcjach hydrologicznych, uznawane za ochronne w celu zabezpieczenia zasobów wodnych, ochrony brzegów rzek, jezior oraz źródeł. Są to obszary, w których gospodarka leśna jest ograniczona, aby chronić glebę, wodę i mikroklimat, w tym strefy położone u źródeł, wzdłuż cieków i zbiorników.

Lasy ochronne



Opracowanie własne na podstawie Banku Danych o Lasach

Lasy są naturalnym rezerwuarem wody a odpływ z terenów zalesionych jest bardziej równomierny niż z terenów bezleśnych, ponieważ gleba leśna wpływa na niego hamująco i wyrównująco. Woda zgromadzona w lesie oraz w glebach leśnych nie stanowi zasobu dyspozycyjnego, niemniej jednak w 10 cm warstwie gleby leśnej może szacunkowo nagromadzić się 5–25 mm wody. W drzewostanie woda stanowi 50–60% drewna, po przeliczeniu tej ilości wody na warstwę gleby o grubości 1 m i zasobności drzewostanu 400 m³/ha uzyskujemy 1500 m³ wody w glebie i 400 m³ w drzewostanie w przeliczeniu na 1 m² powierzchni.

Zwiększenie lesistości gminy poprzez odpowiednie rozmieszczenie lasów w zlewniach oddziałuje korzystnie na wyrównanie odpływów, szczególnie na zwiększenie objętości przepływu w rzekach w okresie półrocza letniego. Dzięki dużej retencyjności gleb leśnych obszary te działają jako naturalne zbiorniki kompensacyjne, retencjonujące wodę w okresie występujących nadmiarów i oddające ją w okresie niedoborów. Dzięki temu lasy sprzyjają zarówno przeciwdziałaniu skutkom suszy, jak i ochronie przeciwpowodziowej.

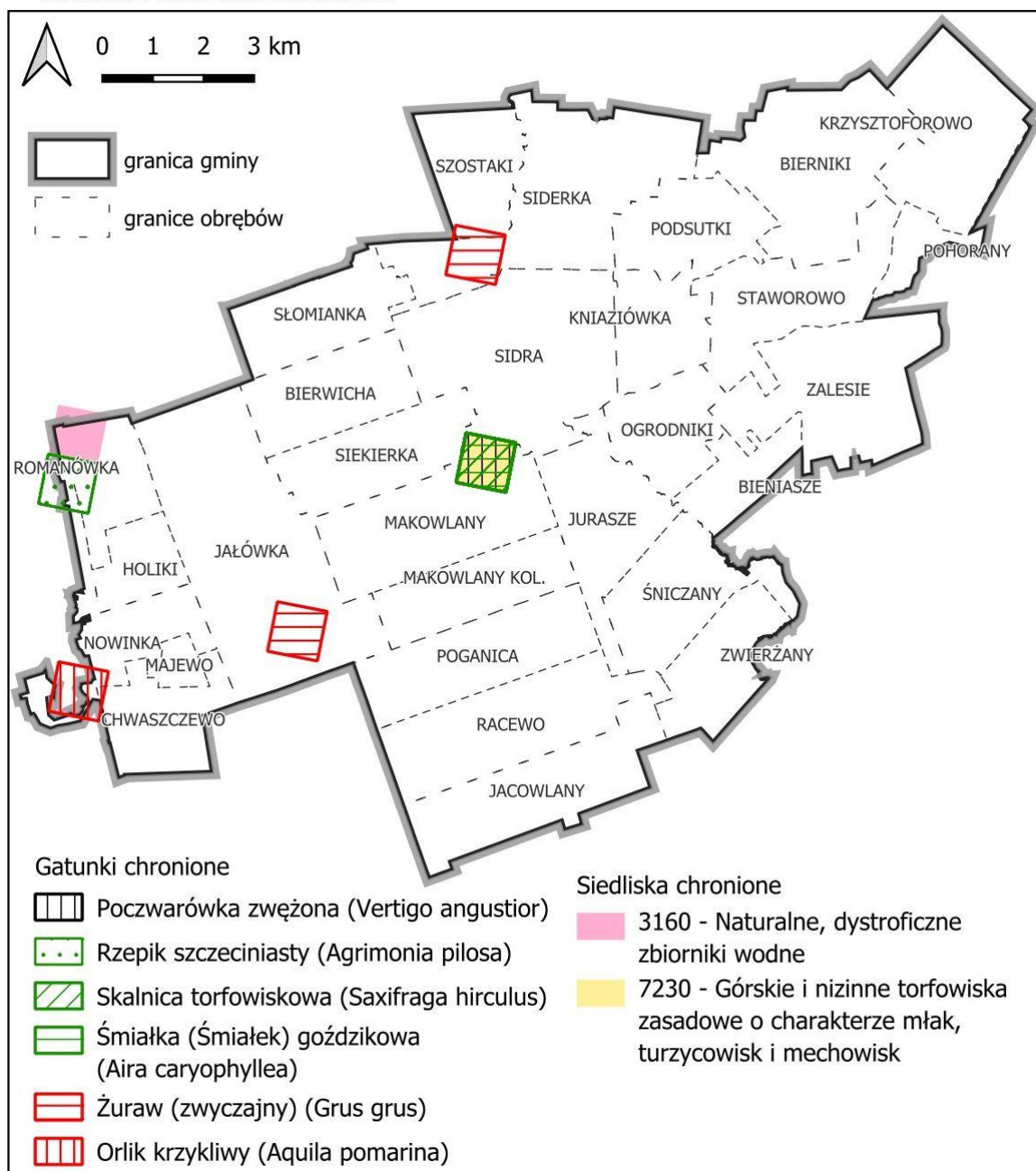
Zieleń urządzona

Na terenie gminy Sidra zieleń urządzoną stanowi szata roślinna terenów zabudowy mieszkaniowej oraz zagrodowej – koszone trawniki, drzewa i krzewy, kwiaty rabatowe, drzewa owocowe. Ważnym uzupełnieniem gminnego systemu przyrodniczego jest również zieleń towarzysząca zabudowie usługowej, produkcyjnej, ciągom komunikacyjnym, zieleń

towarzysząca obiektom sakralnym i cmentarzom.

Fauna

Gatunki i siedliska chronione



Na obszarze gminy Sidra występują kilka typów środowisk, zasiedlanych przez różne gatunki fauny. Największą powierzchnię zajmuje otwarty krajobraz rolniczy z takimi środowiskami jak pola uprawne, łąki i pastwiska. Fauna kręgowców tego środowiska nie jest liczna w gatunki, ale charakterystyczna, gdyż niektóre z nich występują tylko w ww. siedliskach. Ze ssaków należy tu wymienić: zająca, kreta, ryjówkę aksamitną, kilka gatunków gryzoni (mysz polna, nornica ruda), sarnę. Gady w tym środowisku są bardzo nieliczne. Dotyczy to przede wszystkim jaszczurki zwinki, jaszczurki żyworodnej oraz padalca, które najchętniej zasiedlają suche ugory, w sąsiedztwie lasów lub zadrzewień. Specyficznym środowiskiem krajobrazu rolniczego są osiedla wiejskie. Występuje tu charakterystyczna fauna ssaków (np. mysz domowa, szczur wędrowny, kuna domowa).

Monitoring ptaków przeprowadzany przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska (<https://monitoringptakow.gios.gov.pl>) wykazał, że na terenie gminy pojawiają się przedstawiciele wielu gatunków: batalion, bażant, białorzotka, błotniak łąkowy, błotniak stawowy, bocian biały, bogatka, cierniówka, czajka, czapla siwa, czubatka, derkacz, dudek, dymówka, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, dzięcioł zielony, dzięciołek, dziwonia, dzwonec,

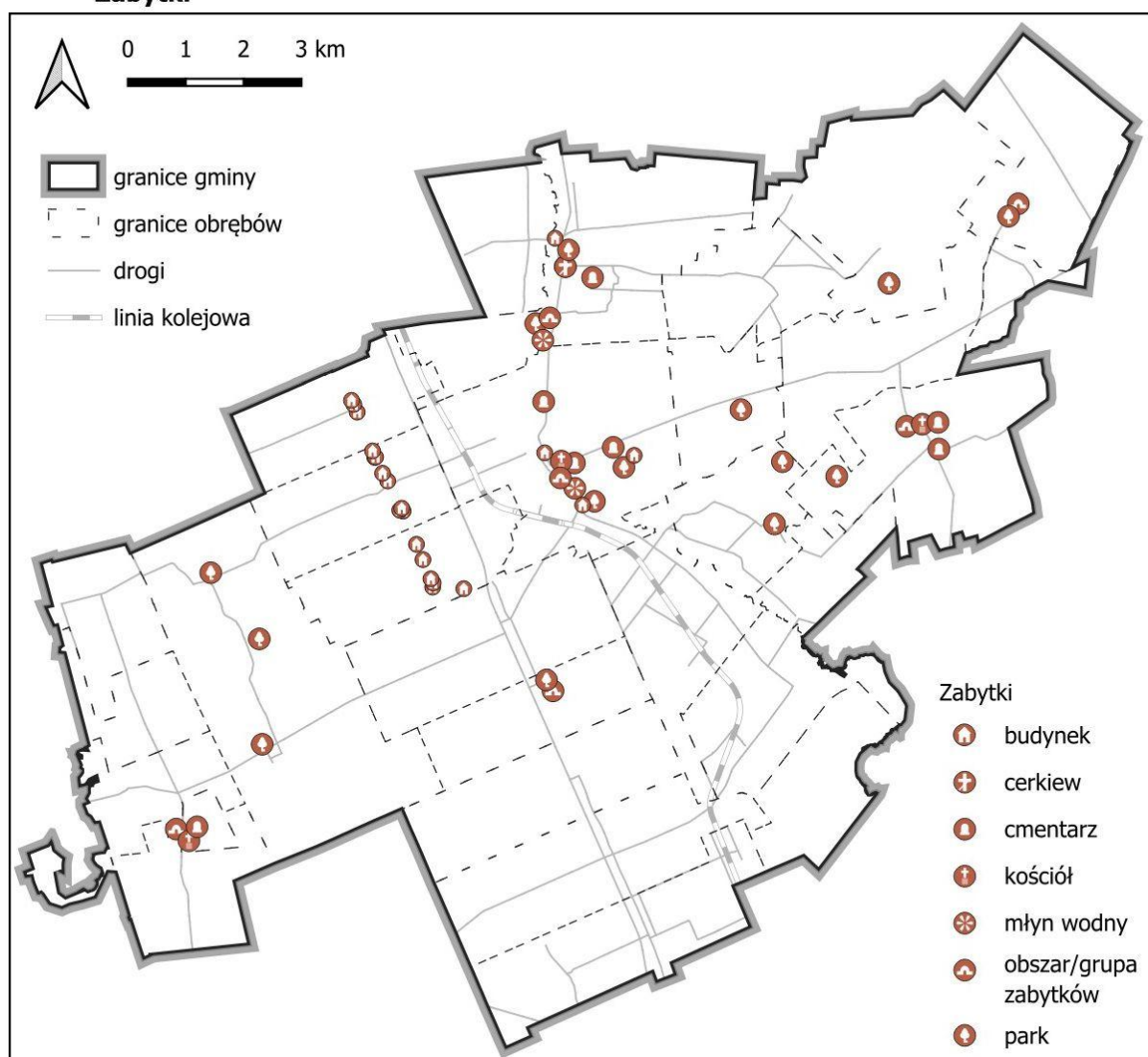
gajówka, gawron, gąsior, grubodziób, grzywacz, jastrząb, kapturka, kawka, kobuz, kopciuszek, kos, kowalik, krętogłów, kruk, krzyżodziób świerkowy, krzyżówka, kszyc, kukułka, kulik wielki, kuropatwa, kwiczoł, lerka, łabędź krzykliwy, łabędź niemy, łoś, makolągwa, mazurek, modraszka, muchołówka białoszyja, mysikrólik, myszołów, oknówka, orlik krzykliwy, ortolan, pełzacz leśny, piecuszek, piegża, pierwiosnek, pleszka, pliszka siwa, pliszka żółta, pokląskwa, pokrzywnica, potrzyszcz, potrzos, przepiórka, raniuszek, rokitniczka, rudzik, rycyk, sierpówka, skowronek, słowik szary, sosnówka, sójka, sroka, srokosz, strzyżek, szczygieł, szpak, śmieszka, śpiewak, świergotek drzewny, świergotek łąkowy, świergotek polny, świstunka leśna, trznadel, wilga, wrona siwa, wróbel, zaganiacz, zięba i żuraw.

2.9. Krajobraz i dziedzictwo kulturowe

Europejska Konwencja Krajobrazowa podkreśla znaczenie krajobrazu jako podstawowego komponentu europejskiego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Krajobraz jest jednym z istotnych elementów kształtujących jakość życia ludzi. Ochrona krajobrazu wymaga podjęcia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu oraz ukierunkowania i harmonizowania zmian, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Na terenie gminy Sidra przeważa krajobraz typowo rolniczy. Przeważają pola uprawne przeplatane użytkami zielonymi oraz zadrzewieniami.

Zabytki



Opracowano na podstawie informacji NID (<https://zabytek.pl>)

Zabytki

Gmina Sidra (powiat sokólski) to obszar o ponad 450-letniej historii z cennymi zabytkami architektury sakralnej i świeckiej. Jej dzieje sięgają XVI wieku. Przywileje osadnicze nadał tu król Zygmunt August. Sidra nierozdzielnie związana była z rodem Wołłowiczów – jednym z najbardziej zasłużonych rodów dzisiejszego województwa podlaskiego. To oni

kolonizowali te ziemie, fundowali kościoły, cerkwie i zборы. Szczególnie wyróżnia się Eustachy Wołłowicz – marszałek hospodarski, podskarbi litewski, kanclerz litewski, jeden z najbardziej zaufanych ludzi króla Zygmunta Augusta. To on uchodzi za założyciela Sidry i budowniczego tutejszego zboru. W 1566 roku, z rąk króla, Sidra otrzymała prawa miejskie oraz przywilej targowy. Przez kolejne stulecia była jednym z głównych ośrodków kalwinizmu w Polsce. Do początków XIX wieku dobra sidrzańskie pozostawały w rękach rodu Potockich. Miasteczko tętniło życiem – na rynku odbywały się targi, a w krajobrazie wyróżniała się rezydencja obronna, później przekształcona w pałac. Do najważniejszych należą ruiny kalwińskiego zboru z XVI w., barokowy kościół pw. Świętej Trójcy w Sidrze, zabytkowy układ przestrzenny miasteczka oraz stary cmentarz katolicki. Warto zobaczyć także kościół w Majewie Kościelnym.

Najważniejsze zabytki w gminie Sidra:

1. Sidra (wieś gminna):

- Fundamenty zboru kalwińskiego (trwała ruina): Pozostałości renesansowego zboru ufundowanego przez Ostafiego Wołłowicza w XVI wieku.
- Kościół parafialny pw. Świętej Trójcy: Barokowa świątynia z XVIII wieku.
- Układ przestrzenny: Historyczny układ miasta wpisany do rejestru zabytków.
- Cmentarz stary katolicki: Miejsce z zabytkowymi nagrobkami.
- Młyn wodny: Obiekt techniki.
- Zamczysko: Pozostałości dawnej rezydencji.

2. Majewo Kościelne:

- Zespół kościoła parafialnego: Kościół wybudowany w latach 1880-85, przebudowywany po 1945 r.

3. Zalesie:

- Pozostałości założenia dworskiego: Pozostałości dworu z XVIII wieku, widoczne stawy.

Zabytki na terenie gminy Sidra	Lokalizacja
1	2
park dworski	Andrzejewo
chałupa nr 8	Bierwicha
chałupa nr 9	Bierwicha
chałupa nr 12	Bierwicha
chałupa nr 32	Bierwicha
budynek gospodarczy nr 46	Bierwicha
chałupa nr 46	Bierwicha
chałupa nr 52	Bierwicha
spichlerz nr 38	Bierwicha
park dworski	Jałówka
park dworski	Kniaziówka
zespół dworsko-ogrodowy	Krzysztoforowo
stodoła w zespole dworskim	Krzysztoforowo
park dworski	Krzysztoforowo
obora w zespole dworskim	Krzysztoforowo
obora II w zespole dworskim	Krzysztoforowo
oficyna w zespole dworskim	Krzysztoforowo
oficyna II w zespole dworskim	Krzysztoforowo
park dworski	Kurnatowszczyzna
Zabytek	Lokalizacja
park dworski	Ludomirowo
zespół kościoła parafialnego pw. Matki Boskiej Częstochowskiej i św. Kazimierza	Majewo Kościelne
kaplica w ogrodzeniu kościoła rzymskokatolickiego p.w. MB Częstochowskiej i św. Kazimierza	Majewo Kościelne
kościół parafialny pw. Matki Boskiej Częstochowskiej i św. Kazimierza	Majewo Kościelne
cmentarz parafii rzymskokatolickiej p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej i św. Kazimierza	Majewo Kościelne
ogrodzenie z kapliczkami Drogi Krzyżowej, bramami i schodami	Majewo Kościelne

1	2
zespół dworsko-ogrodowy	Makowlany Kolonia
obora III w zespole dworsko-ogrodowym	Makowlany Kolonia
obora IV w zespole dworsko-ogrodowym	Makowlany Kolonia
park dworski z aleją dojazdową	Makowlany Kolonia
park dworski	Mikielewsczyzna (ob.wieś Bierniki)
park dworski	Potrubowszczyzna
zespół folwarczny	Potrubowszczyzna
budynek gospodarczy w zespole folwarcznym	Potrubowszczyzna
budynek gospodarczy w zespole folwarcznym	Potrubowszczyzna
młyn	Potrubowszczyzna
cmentarz grzebalny prawosławno-katolicki	Siderka
cmentarz przykościelny parafii rzymskokatolickiej p.w. Opatrzności Bożej	Siderka
cerkiew greckokatolicka, ob. kościół rzymskokatolicki parafialny pw. Opatrzności Bożej	Siderka
park dworski	Siderka
młyn	Siderka
młyn wodny z otoczeniem	Sidra
wzgórze zamkowe z terenem przyległym	Sidra
pozostałości założenia dworsko-ogrodowego	Sidra
park dworski	Sidra
cmentarz przykościelny p.w. sw. Trójcy	Sidra
dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. Świętej Trójcy	Sidra
brama główna przy kościele parafialnym p.w. sw. Trójcy	Sidra
kościół parafialny pw. Świętej Trójcy	Sidra
obora nr 2 w zespole dworsko - ogrodowym	Sidra
fundamenty d. kościoła kalwińskiego - trwała ruina	Sidra
cmentarz parafii rzymskokatolickiej p.w. św. Trójcy	Sidra
cmentarz żydowski	Sidra
układ dawnego miasta; układ przestrzenny	Sidra
obora nr 3 w zespole dworsko - ogrodowym	Sidra
dom mieszkalny nr 1	Siekierka
chałupa w zagrodzie nr 6	Siekierka
chałupa w zagrodzie nr 8	Siekierka
chałupa w zagrodzie nr 13	Siekierka
chałupa w zagrodzie nr 38	Siekierka
chałupa w zagrodzie nr 51	Siekierka
chałupa w zagrodzie nr 12	Słomianka
spichlerz w zagrodzie nr 14	Słomianka
chałupa w zagrodzie nr 15	Słomianka
park dworski	Wandzin
dwór	Wandzin
park dworski	Wólka
układ ruralistyczny	Zalesie
kościół parafialny pw. Matki Boskiej Pocieszenia	Zalesie
cmentarz przykościelny	Zalesie
cmentarz rzymskokatolicki parafii p.w. Matki Boskiej Pocieszenia	Zalesie
ogrodzenie wraz z bramą główną wokół kościoła parafialnego p.w. NMP Pocieszenia	Zalesie
cmentarz przykościelny parafii rzymskokatolickiej p.w. NMP Pocieszenia	Zalesie
park dworski	Zosin

3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Sporządzenie planu ogólnego gminy Sidra wynika ze zmian jakie w planowaniu przestrzennym wprowadziła Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Nowelizacja ta zreformowała dotychczasowy system planowania przestrzennego, zastępując studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego planami ogólnymi, które są teraz obligatoryjnym aktem prawa miejscowego dla każdej gminy. Plany ogólne będą podstawą do wydawania decyzji o warunkach zabudowy (WZ) oraz uchwalania planów miejscowych a realizacja ich postanowień przyczyni się do zwiększenia ładu przestrzennego, co powinno również pozytywnie wpłynąć na stan i ochronę środowiska. Zgodnie z ustaleniami ww. Ustawy po upływie 30 czerwca 2026 r. studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego tracą moc, w związku z czym brak planu ogólnego gminy uniemożliwi wydawanie decyzji o warunkach zabudowy oraz uchwalanie planów miejscowych.

W przypadku braku realizacji ustaleń zmiany miejscowego planu ogólnego gminy Sidra stan środowiska nie będzie ulegał większym zmianom.

4. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Znaczna część gminy Sidra jest przekształcona przez człowieka. Przejawami antropizacji są:

- tereny zainwestowania wiejskiego:

28 sołectw: Bieniasze, Bierwicha, Bierniki, Holiki, Jałówka, Jacowlany, Jurasze, Chwaszczewo, Nowinka, Makowlany, Ogrodniki, Podsutki, Poganica, Pohorany, Potrubowszczyzna, Racewo, Romanówka, Sidra, Siderka, Siekierka, Stomianka, Staworowo I, Staworowo II, Śniczany, Szostaki, Wólka, Zalesie, Zwierzany.

Pojawia się tutaj zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa, obiekty usługowe i produkcyjne. Elementy te są źródłem zanieczyszczeń atmosfery (emisji gazów cieplarnianych i pyłów), zanieczyszczeń hałasem i światłem, powstawania odpadów oraz ścieków komunalnych i gospodarczych.

- tereny upraw: użytki rolne gminy to 10 511 ha, co daje ponad 60 % powierzchni. Zdecydowana większość gruntów rolnych (5188,36 ha) jest wykorzystywana pod uprawę zbóż. Uprawa roli może skutkować erozją gleb, a nadmierne nawożenie upraw przyczynia się do eutrofizacji wód.
- tereny lasów: w 2024 r. powierzchnia gruntów leśnych wyniosła 1 923 ha co daje lesistość gminy na poziomie 11,0 %. Lasy pełnią funkcję wodo- i glebochronną, krajobrazową oraz są ostoją dla dzikiego ptactwa i zwierzyny.
- melioracje

Melioracje obejmują znaczną część obszaru gminy i koncentrują się w jej zachodniej i środkowej części, szczególnie w dolinach rzek Kamienna, Bierwicha, Mościszanka, Sidra i Siderka. Powierzchnia obiektów melioracyjnych wynosi około 6 800 ha, w tym łączna długość rowów melioracyjnych to ponad 137 km. Głównie cieki położone na obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo, ulegają regularnym odmuleniom ze względu na presję rolników na prowadzenie prac utrzymaniowych sprzyjających odwodnieniu gminy. Melioracje, oprócz obniżaniu poziomu wód gruntowych, są również przyczyną przyspieszonego spływu biogenów z pól do cieków wodnych, przez co zwiększają zagrożenie eutrofizacją.

- sztuczne zbiorniki wodne: na terenie gminy Sidra znajduje się sztuczny zbiorniki Zalew Sidra oraz Sidra-Szostaki.
- infrastruktura komunikacyjna: przez teren gminy przebiega ponadlokalny ciąg komunikacyjny: droga wojewódzka 673 (12,97 km w granicach gminy) oraz drogi powiatowe: 1249B, 1252B, 1256B, 1257B, 1258B, 1259B, 1260B, 1261B, 1262B, 1263B, 1280B, 1303B, 1323B, 2114B (72,6 km w granicach gminy). Ponadto przez gminę przechodzi linia kolejowa nr 40. Ruch komunikacyjny jest źródłem emisji gazów cieplarnianych i pyłów oraz hałasu, stanowi również zagrożenie dla fauny.
- infrastruktura energetyczna: przez teren gminy przechodzi linia wysokiego napięcia 110 kV, która razem z liniami średniego napięcia 15 kV są źródłami emisji pola elektromagnetycznego.

Na terenie gminy Sidra funkcjonuje sieć wodociągowa o długości 134,0 km, która dostarczyła w 2024 r. 109,9 dam³ wody, w tym 98,3 dam³ gospodarstwom domowym (939 przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych) dla 2 013 mieszkańców (66,9 % mieszkańców gminy). Przy dobowej zdolności produkcyjnej czynnych urządzeń całego wodociągu 674,0 dam³ dobową produkcją wody wyniosła 356 dam³. Przy 19 awariach sieci wodociągowej (14 na 100 km wodociągu) zanotowano roczne straty wody wielkości 20,1 dam³ (15,5 % dostarczanej wody). Ujęcia wody do celów komunalnych znajdują się w miejscowościach Sidra (SW-1 i SW-2, dz. nr geod. 999), Makowlany (SW-2 i SW-3, dz. nr geod. 99) i Krzysztoforowo (SW-1, dz. nr geod. 15/1 oraz SW-2, dz. nr geod. 15/2). Dla ujęć wody zostały wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej w promieniu 8 m wokół studni.

Sieć kanalizacyjna o długości 9,9 kilometrów odprowadza 12,4 dam³ ścieków bytowych (174 przyłącza kanalizacyjne) od 425 mieszkańców gminy (14,1 %). Do kanalizacji jest podłączone 13,7 % budynków mieszkalnych. Ścieki oczyszcza oczyszczalnia biologiczna w miejscowości Sidra o wydajności 100 m³/dobę (800 RLM) wytwarzając 7 ton osadów, które są wykorzystywane w rolnictwie.

Oczyszczalnia ścieków w miejscowości Sidra, to potencjalne źródło odorów.

- użytki zielone.

Użytkowane przede wszystkim kośnie, w mniejszym stopniu pod wypas. Obecnie część jest nieużytkowana w związku z czym pojawia się naturalna sukcesja drzew i krzewów.

Warunki arosanitarne

Największymi źródłami zanieczyszczeń w gminie to emisja niska z palenisk domowych (przy spalaniu węgla emisja m. in. dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu, tlenku węgla i benzo/a/pirenu) oraz ruch komunikacyjny związany z drogą wojewódzką (przy spalaniu paliw ropopochodnych emisja m. in. tlenków węgla, tlenków azotu, węglowodorów aromatycznych i alifatycznych oraz dwutlenku węgla).

Zgodnie z ustawą Poś w województwie podlaskim strefy, w których dokonuje się oceny jakości powietrza stanowią: aglomeracja białostocka i strefa podlaska, w której znajduje się gmina Sidra. Zakres prowadzonego monitoringu obejmował pomiary stężeń: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, benzenu, tlenku węgla, ozonu, pyłów zawieszonych: PM10 i PM2,5 w powietrzu, a także pomiary ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10.

Statyki stężeń dla wybranych zanieczyszczeń w gminie Sidra (na podstawie wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2023 wykonanego przez IOŚ- PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]):

- PM10 średnia roczna [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]: min – 12,4; max – 14,8; średnia – 13,5;
- PM10 36 maksimum [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]: min – 20,2; max – 24,1; średnia – 21,9;
- PM2,5 średnia roczna [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]: min – 7,4; max – 8,8; średnia – 8,0;
- BAP średnia roczna [ng/m^3]: min – 0,12; max – 0,30; średnia – 0,19.

Na terenie województwa podlaskiego nie stwierdzono w roku 202 przekroczeń emisji dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, pyłu zawieszonych PM10, PM2,5, doszło natomiast do przekroczenia wskaźnika O_3 zarówno dla celu ochrony zdrowia ludzi, jak i ochrony roślin.

Hałas

Na terenie gminy najistotniejszym i najpowszechniejszym źródłem hałasu jest transport drogowy. W znacznie mniejszym stopniu oddziałują negatywnie zakłady przemysłowe. Przez teren gminy w chwili obecnej przebiega jeden ponadlokalny ciąg komunikacyjny: droga wojewódzka 673 (12,97 km w granicach gminy) oraz drogi powiatowe: 1249B, 1252B, 1256B, 1257B, 1258B, 1259B, 1260B, 1261B, 1262B, 1263B, 1280B, 1303B, 1323B (72,6 km w granicach gminy). Ponadto przez gminę przechodzi linia kolejowa nr 40. Ruch komunikacyjny jest źródłem emisji gazów cieplarnianych i pyłów oraz hałasu, stanowi również zagrożenie dla fauny. Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021 wykazał, że średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na drodze wojewódzkiej DW673 – 2996 [poj./24h],

Na terenie gminy nie przeprowadzono badań hałasu drogowego. Można jednak uznać, że przy takim natężeniu ruchu hałas nie będzie powodował znaczących oddziaływań.

Pola elektroenergetyczne

Głównymi źródłami pól elektromagnetycznych na terenie gminy są: stacje bazowe telefonii komórkowej. Na mapie promieniowania elektromagnetycznego (SI2PEM) nie wskazano na terenie gminy Sidra źródeł, których emisja promieniowania byłaby większa niż 7 V/m.

Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie gminy Sidra funkcjonuje sieć wodociągowa o długości 133,97 km, która dostarczyła w 2024 r. 109,9 dam³ wody, w tym 98,3 dam³ gospodarstwu domowemu (939 przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych) dla 2 013 mieszkańców (66,9 % mieszkańców gminy). Przy dobowej zdolności produkcyjnej czynnych urządzeń całego wodociągu 674,0 dam³ dobową produkcją wody wyniosła 356 dam³. Przy 19 awariach sieci wodociągowej (14 na 100 km wodociągu) zanotowano roczne straty wody wielkości 20,1 dam³ (15,5 % dostarczanej wody). Ujęcia wody do celów komunalnych znajdują się w miejscowościach Sidra (SW-1 i SW-2, dz. nr geod. 999), Makowlany Kolonia (SW-2 i SW-3, dz. nr geod. 99) i Krzysztoforowo (SW-1, dz. nr geod. 15/1 oraz SW-2, dz. nr geod. 15/2). Dla ujęć wody zostały wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej w promieniu 8 m wokół studni.

Sieć kanalizacyjna o długości 9,9 kilometrów odprowadza 12,4 dam³ ścieków bytowych (174 przyłącza kanalizacyjne) od 425 mieszkańców gminy (14,1 %). Do kanalizacji jest podłączone 13,7 % budynków mieszkalnych. Ścieki oczyszcza oczyszczalnia biologiczna o wydajności 100 m³/dobę (800 RLM) wytwarzając 7 ton osadów, które są wykorzystywane w rolnictwie.

Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej, to 7,39 %.

Przekształcenia litosfery

Występujące na obszarze gminy Sidra przekształcenia geomechaniczne litosfery przejawiają się przede wszystkim w zmianach przypowierzchniowej warstwy litosfery, a w szczególności w postaci niwelacji, wykopów i nasypów ziemnych

oraz zmiany i likwidacji pokrywy glebowej. Do podstawowych przejawów przekształceń litosfery należą:

- przekształcenie pierwotnych cech ukształtowania terenu w wyniku wprowadzenia zainwestowania przejawiające się w postaci niwelacji terenu oraz nasypów ziemnych i gruzowych;
- zmiana struktury gleby związana z rolnictwem;
- przekształcenia związane z systemem melioracyjnym;
- geomechaniczne przekształcenia przypowierzchniowej warstwy litosfery w otoczeniu istniejących obiektów mieszkaniowych i usługowych przez lokalne wydepczyska i klepiska w obrębie terenów zieleni urządzonej i ruderalnej;
- przekształcenia związane z dawną i obecną powierzchnią eksploatacją kopalni;

Zagrożenie poważnymi awariami

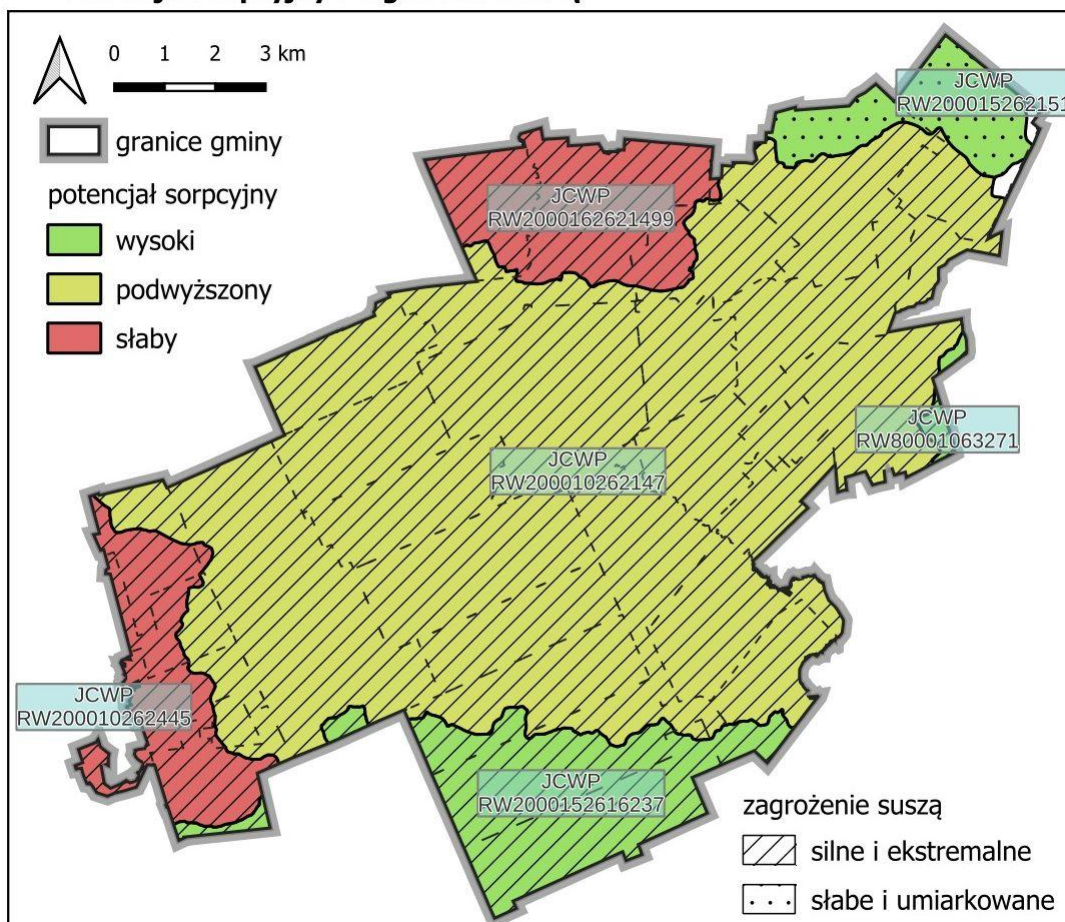
Na terenie gminy Sidra nie znajdują się zakłady, które mogłyby spowodować poważne awarie w środowisku. Potencjalnym zagrożeniem jest transport substancji niebezpiecznych drogą wojewódzką 673 oraz linią kolejową 40.

Stan wód

Jakość wód powierzchniowych zależy od wielu czynników naturalnych i antropogenicznych. Chemizm wód determinują: budowa geologiczna zlewni, klimat, typ gleb występujących w sąsiedztwie cieku, a także urbanizacja, przemysłowienie i rolnictwo. Istotny wpływ na zanieczyszczenie wód ma ilość pobieranej wody oraz odprowadzanie ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych, a także ingerencja w budowę koryta rzeki.

Celem monitoringu wód powierzchniowych, zgodnie z ustawą Prawo wodne, jest pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych.

Potencjał sorpcyjny i zagrożenie suszą



Opracowano na podstawie danych z <http://karty.apgw.gov.pl/>

Gmina Sidra znajduje się w obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Narwi (Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku). Na jej obszarze znajdują się zlewnie następujących jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP): RW200010262445 Kumiałka do Kamionki - region wodny Narwi

Jest to JCWP typu Potok lub strumień nizinny piaszczysty (PNp). Nie można dokonać oceny stanu/potencjału ekologicznego (brak badań biologicznych w JCWP). Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny to: OWO, azot ogólny, azot azotanowy; nie dotyczy. Stan chemiczny – poniżej dobrego. Stan ogólny wód jest zły.

Na terenie JCWP występują znaczące presje: BIO_FIZ (na elementy biologiczne zależne od fizykochemii), BIO_HM (na elementy biologiczne zależne od hydromorfologii), CHEM (na elementy chemiczne), FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione). Na stan wód wpływ mają presje troficzne (nawożenie i depozycja oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe), hydromorfologiczne (budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe) oraz chemiczne (rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo;). Stwierdzono, że ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego dla JCWP jest zagrożona.

RW2000152616237 Sokołda do Jałówki - region wodny Narwi

Jest to JCWP typu potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk (P_org). Stan/potencjał ekologiczny jest umiarkowany, który determinują wskaźniki: cynk, miedź. Stan chemiczny poniżej dobrego, wskaźniki determinujące to difenyletery, heptachlor. Stan ogólny wód jest zły.

Na terenie JCWP występują znaczące presje: CHEM_B (na elementy chemiczne (biota)), FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione). Głównym źródłem presji troficznych są: odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe. Głównym źródłem presji hydromorfologicznych są budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe, a chemicznych rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane). Stwierdzono, że ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego dla JCWP jest zagrożona.

RW200015262151 Biebrza do Kropiwniej - region wodny Narwi

Jest to JCWP typu Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk (P_org). Stan/potencjał ekologiczny jest słaby, zdeterminowany przez wskaźniki: makrobezkręgowce, ichtiofauna. Stan chemiczny poniżej dobrego, wskaźniki determinujące to związki tributyllocyny; bromowane difenyletery, heptachlor. Stan ogólny wód jest zły.

Na terenie JCWP występują znaczące presje: BIO_HM (na elementy biologiczne zależne od hydromorfologii), CHEM (na elementy chemiczne), CHEM_B (na elementy chemiczne (biota)), OCH (na obszary chronione). Presje troficzne – nie dotyczy. Głównym źródłem presji hydromorfologicznych są budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, a chemicznych rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane). Stwierdzono, że ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego dla JCWP jest zagrożona.

RW2000162621499 Sidra od Mościszanki do ujścia - region wodny Narwi

Jest to JCWP typu rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk (Rz_org). Stan/potencjał ekologiczny jest umiarkowany, zdeterminowany przez wskaźniki: miedź, węglowodory ropopochodne. Stan chemiczny poniżej dobrego, wskaźniki determinujące to benzo(a)piren; bromowane difenyletery, rtęć, heptachlor. Stan ogólny wód jest zły.

Na terenie JCWP występują znaczące presje: CHEM (na elementy chemiczne), CHEM_B (na elementy chemiczne (biota)), FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione). Presje troficzne to odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe. Głównym źródłem presji hydromorfologicznych są budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, a chemicznych rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane), rozproszone - rolnictwo, leśnictwo; nieznane (substancje zakazane). Stwierdzono, że ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego dla JCWP jest zagrożona.

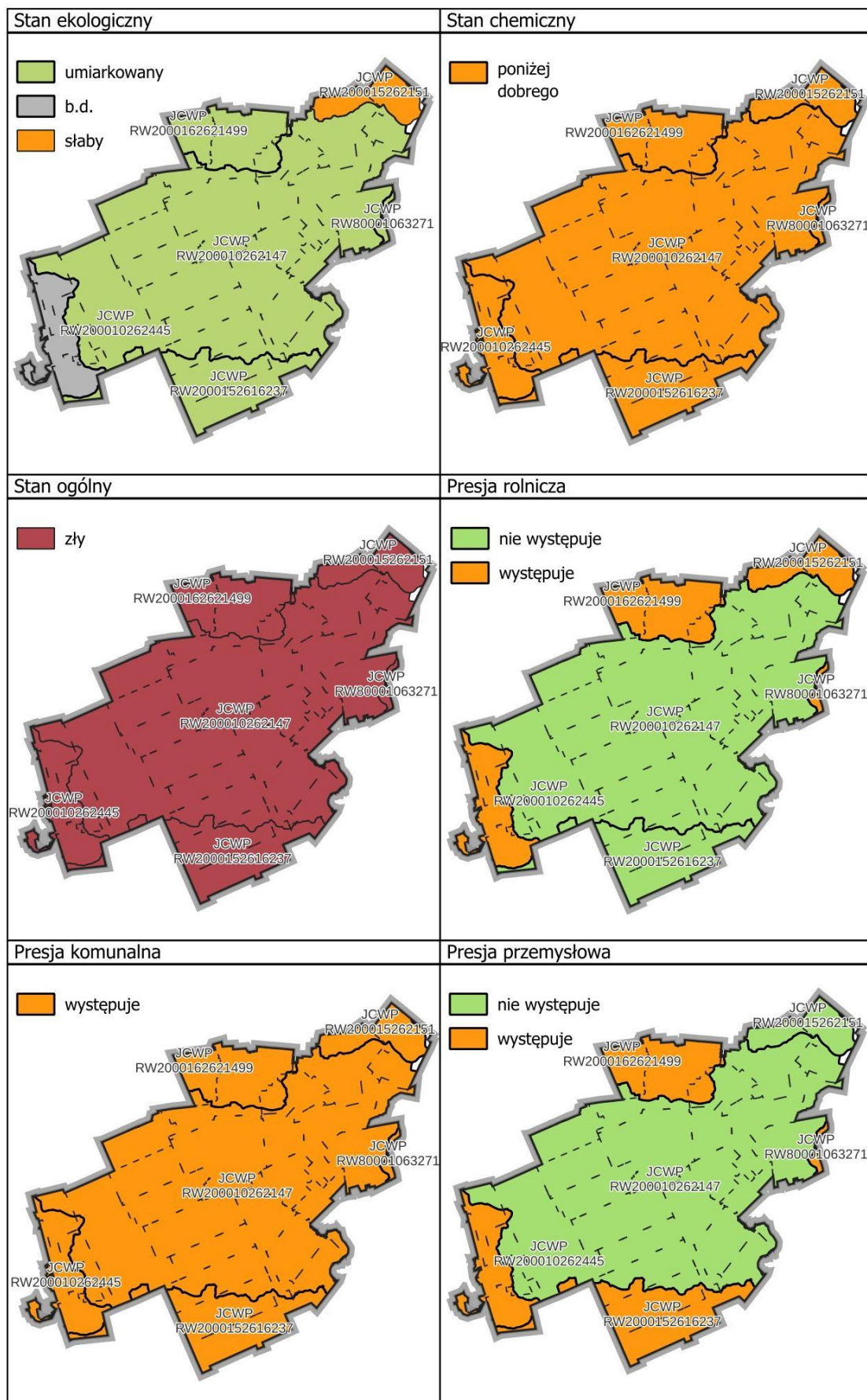
RW80001063271 Łosośna do granicy państwa - region wodny Niemna

Jest to JCWP typu potok lub strumień nizinny piaszczysty (PNp). Stan/potencjał ekologiczny jest umiarkowany, zdeterminowany przez wskaźniki: OWO, węglowodory ropopochodne; makrofitę, ichtiofauna. Stan chemiczny poniżej dobrego, wskaźniki determinujące to benzo(a)piren; bromowane difenyletery, rtęć, heptachlor. Stan ogólny wód jest zły.

Na terenie JCWP występują znaczące presje: BIO_FIZ (na elementy biologiczne zależne od fizykochemii), BIO_HM (na elementy biologiczne zależne od hydromorfologii), CHEM (na elementy chemiczne), CHEM_B (na elementy chemiczne (biota)), FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione). Presje troficzne to źródła bytowe i komunalne (punktowe). Głównym źródłem presji hydromorfologicznych są budowle piętrzące - budowle piętrzące - rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki pozostałe, a chemicznych rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane), rozproszone - rolnictwo, leśnictwo; nieznane (substancje zakazane). Stwierdzono, że ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego dla JCWP jest zagrożona.

RW200010262147 Sidra do Mościszanki - region wodny Narwi

Jest to JCWP typu potok lub strumień nizinny piaszczysty (PNp). Stan/potencjał ekologiczny jest umiarkowany, zdeterminowany przez: OWO. Stan chemiczny poniżej dobrego, wskaźniki determinujące to benzo(a)piren. Stan ogólny wód jest zły.



Na podstawie kart charakterystyk jednolitych części wód (apgw)

Na terenie JCWP występują znaczące presje: BIO_HM (na elementy biologiczne zależne od hydromorfologii), CHEM (na elementy chemiczne), FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione). Presje troficzne to źródła bytowe i komunalne (rozproszone). Głównym źródłem presji hydromorfologicznych są prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne, a chemicznych rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo. Stwierdzono, że ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego dla JCWP jest zagrożona.

Wszystkie powyższe JCWP stanowią obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód

Ogólny stan zlewni na terenie gminy Sidra jest zły, co wynika z występujących presji chemicznych i komunalnych. Stan ekologiczny na niemal całej powierzchni gminy jest umiarkowany. Potencjał sorpcyjny (naturalna zdolność do zatrzymywania, wiązania lub neutralizacji zanieczyszczeń (np. biogenów, metali ciężkich) w glebie i osadach, zanim dotrą one do wód powierzchniowych) jest dość wysoki. Zagrożenie suszą jest silne i ekstremalne na terenie całej gminy, za wyjątkiem fragmentu zlewni RW200015262151 należącej do regionu wodnego Niemna w północno-wschodniej części gminy.

Wody gruntowe i melioracje

Głębokość zalegania zwierciadła wody w dolinach rzecznych i zagłębieniach waha się w granicach 0,0 - 1,0 m., a na obszarach wysoczyznowych do 5 - 8 m. Stanowią one podstawowe źródło wód w studniach kopalnych. Wody tego poziomu podlegają dużym wahaniom, zależne są od intensywności opadów i roztopów wiosennych. Narażone są one na zanieczyszczenia bakteriologiczne.

Ze względu na dominujące rolnicze wykorzystanie gruntów poziom melioracji gruntów ornych jest dość wysoki. Na terenie gruntów gminy Sidra występuje szereg obiektów melioracyjnych:

- Mościszanka-Łozowo,
- Siderka – Achrymowce,
- Bierwicha – Jałówka,
- Kamienica Chwaszczewo.

Melioracje obejmują znaczną część obszaru gminy, szczególnie w części zachodniej. i w mniejszym stopniu centralnej. Łączna długość rowów melioracyjnych to ponad 137 km. Obiekty melioracyjne na terenie gminy mają łączną powierzchnię około 6 800 ha.

Woda zgromadzona w systemach melioracyjnych jest zasobem dyspozycyjnym. Podstawowym zadaniem urządzeń melioracji wodnych jest odprowadzenie nadmiaru wiosennych wód roztopowych i wód z deszczy nawałnych oraz magazynowanie wód oraz nawadnianie upraw. Optymalne działania melioracyjne powinny, oprócz stwarzania dobrych warunków dla produkcji rolniczej, uwzględniać potrzebę zachowania walorów przyrodniczych i ochronę zasobów wodnych w krajobrazie rolniczym. Melioracje wodne powinny być ukierunkowane na regulację stosunków wodnych i zwiększenie ogólnych zasobów wody, przez gromadzenie zapasów oraz zwiększanie retencji wodnej gleb i podglebia.

Przestrzenna analiza zagrożenia suszą wskazuje, że ewentualne działania wodnogospodarcze zmierzające do ograniczenia ryzyka strat w rolnictwie w wyniku suszy powinny być podejmowane w pierwszej kolejności w zachodniej części gminy Sidra. W kontekście niskiego zagrożenia suszą pozostałej części gminy nie należy jednak ograniczać działań zmierzających do ograniczania strat wody i zwiększenia zasobów wodnych. Istnieje bowiem wysokie prawdopodobieństwo, że z powodu oddziaływania zmian klimatu oraz innych skumulowanych oddziaływań zmierzających do przyspieszania odpływu (prace utrzymaniowe na rzekach) zasoby wodne gminy Sidra ulegną pogorszeniu.

Mokradła pełnią ważną funkcję w środowisku. Poprzez podtrzymywanie obiegu wody odgrywają duże znaczenie w bilansie wodnym zlewni. Wywierają wpływ na wielkość i dynamikę przepływu wody, położenie wód gruntowych oraz wielkość zasobów wodnych. Szczególna rola przypada tu torfowiskom, które niekiedy porównuje się do jezior i mówi o nich jak o zbiornikach retencyjnych. Nieodwodnione złoża torfowe w 75–85% objętości są wypełnione wodą. Szacuje się, że w złożach torfu w Polsce jest zmagazynowanych 35 mld m³ wody, z czego tylko średnio około 480 mln m³ (niecałe 1,4%) bierze udział w ciągu roku w jej czynnym obiegu. Jest to woda, która powierzchniowo lub wgłębnie odpływa z torfowiska lub z niego wyparowuje. Oprócz torfowisk, również mokradła innych rodzajów stale lub okresowo retencjonują wodę w złożach utworów hydrogenicznych bądź na powierzchni terenu i przeciwdziałają nadmiernemu szczypaniu jej zasobów podziemnych oraz powierzchniowych. Ich możliwości w tym zakresie wynikają głównie z warunków dopływu i odpływu wody. Im większy jest powierzchniowy udział mokradła (a więc i różnego rodzaju obniżenia terenu) na określonym obszarze, tym większe są jego zdolności retencyjne. Dużym zagrożeniem dla obszarów wodno-

błotnych jest ich odwadnianie. Wszelkiego rodzaju odwodnienia siedlisk hydrogeniczných przyczyniają się do naruszenia naturalnych stosunków wodnych, co powoduje niekorzystne zmiany w reżimie hydrologicznym. Zjawisko zanikania mokradeł bardzo negatywnie odbija się na gospodarce wodnej całych regionów i ich bilansie wodnym. Dlatego też ochrona i odtwarzanie terenów mokradłowych może być jedną z możliwości powiększania zasobów dyspozycyjnych wód.

Wody podziemne

Podstawowymi kierunkami środowiskowymi w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych jest utrzymanie lub poprawa ich jakości w celu zachowania dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego. Badania w zakresie stanu chemicznego wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu jakości wód podziemnych, który funkcjonuje jako podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Przedmiotem monitoringu są jednolite części wód podziemnych (JCWPd), w tym części uznane za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu. Jednolita część wód podziemnych jest w dobrym stanie, jeżeli zarówno jej stan ilościowy jak i chemiczny, określono jako dobry.

Gmina Sidra znajduje się w granicach trzech JCWPd (jednolitych części wód podziemnych): GW200032 i GW200052 (obszar dorzecza Wisły, region wodny Narwi, RZGW w Białymstoku, Zarząd Zlewni w Białymstoku) oraz GW800053 (obszar dorzecza Niemena, region wodny Niemena, RZGW w Białymstoku, Zarząd Zlewni w Białymstoku).

1) JCWPd 32

Ocena stanu:

- stan chemiczny – dobry,
- stan ilościowy – dobry,
- stan JCWPd – dobry.

Pobór rejestrowany z ujęć wód podziemnych (stan na 2018 rok.) – 19 117,72 tys. m³/rok, co stanowi 8 % wykorzystania zasobów dostępnych do zagospodarowania (z 239 783,47 tys. m³/rok).

Nie zidentyfikowano presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego). Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest niezagrażona.

2) JCWPd 52

Ocena stanu:

- stan chemiczny – dobry,
- stan ilościowy – dobry,
- stan JCWPd – dobry.

Pobór rejestrowany z ujęć wód podziemnych (stan na 2018 rok.) – 21 331,57 tys. m³/rok, co stanowi 10 % wykorzystania zasobów dostępnych do zagospodarowania (z 213 968,84 tys. m³/rok).

Nie zidentyfikowano presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego). Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest niezagrażona.

3) JCWPd 53

Ocena stanu:

- stan chemiczny – dobry,
- stan ilościowy – dobry,
- stan JCWPd – dobry.

Pobór rejestrowany z ujęć wód podziemnych (stan na 2018 rok.) – 436,20 tys. m³/rok, co stanowi 0,2 % wykorzystania zasobów dostępnych do zagospodarowania (z 213 968,84 tys. m³/rok).

Nie zidentyfikowano presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego). Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest niezagrażona.

W 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Wyniki oznaczeń terenowych i laboratoryjnych poddano analizie i wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć następujących klas jakości wód podziemnych:

- I klasa – wody bardzo dobrej jakości,
- II klasa – wody dobrej jakości,
- III klasa – wody zadowalającej jakości,
- IV klasa – wody niezadowalającej jakości,

- V klasa – wody złej jakości.

Bezpośrednio na terenie gminy Sidra nie dokonano pomiarów. Najbliższy otwór znajduje się w granicach JCWPd 52, w gminie Sokółka i otrzymał II klasę – wody dobrej jakości, podobnie jak otwór w gminie Knyszyn, najbliższe otwory znajdujące się w granicach JCWPd 32, w gminach Nowy Dwór i Dąbrowa – III klasę – zadowalającej jakości.

Gospodarka odpadami

W gminie Sidra wszystkie nieruchomości zamieszkałe oraz zamieszkałe częściowo objęte są systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Wytworzone na terenie nieruchomości odpady komunalne podlegają wydzieleniu na: odpady wielomateriałowe, szkło, papier i tektura, metale i tworzywa sztuczne, popiół i żużel oraz odpady biodegradowalne. Usługę odbioru odpadów komunalnych świadczy gmina Sidra. W gminie Sidra funkcjonuje również Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Z gminy w 2024 r. zebrano ogółem 501,0 ton odpadów komunalnych, w tym 442,9 tony z gospodarstw domowych. Selektywnie zebrano 29,2 % odpadów, w przypadku gospodarstw domowych było to 26,5 %. Papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne zebrano selektywnie w 19,6 % a odpady biodegradowalne 1,1 %. Koszty gospodarki odpadami w 2024 r. wyniosły 777 tys. złotych, co daje koszt 1 550 zł za tonę. W przeliczeniu na jednego mieszkańca zebrano 117,7 kg odpadów.

Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku		Źródło odpadów	Ilość [ton]
ogółem	ogółem		146,36
ogółem	z gospodarstw domowych		117,20
ogółem	z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)		29,16
papier i tektura	ogółem		27,98
papier i tektura	z gospodarstw domowych		3,68
papier i tektura	z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)		24,30
szkło	ogółem		38,18
szkło	z gospodarstw domowych		38,18
tworzywa sztuczne	ogółem		31,98
tworzywa sztuczne	z gospodarstw domowych		29,34
tworzywa sztuczne	z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)		2,64
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	ogółem		3,70
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	z gospodarstw domowych		3,70
wielkogabarytowe	ogółem		15,10
wielkogabarytowe	z gospodarstw domowych		15,10
biodegradowalne	ogółem		5,44
biodegradowalne	z gospodarstw domowych		4,96
biodegradowalne	z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)		0,48
zmieszane odpady opakowaniowe	ogółem		23,98
zmieszane odpady opakowaniowe	z gospodarstw domowych		22,24
zmieszane odpady opakowaniowe	z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)		1,74

Hałas komunikacyjny i przemysłowy

Klimat akustyczny w istotny sposób wpływa na warunki bytowania i zdrowie człowieka oraz warunki życia zwierząt. Hałas stanowi jedno z istotnych zanieczyszczeń środowiska, które w związku z ciągłym rozwojem komunikacji,

wzrastającym uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją stale wzrasta. Dopuszczalne poziomy hałasu są regulowane rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112).

Klimat akustyczny na terenie gminy Sidra warunkuje przede wszystkim komunikacja drogowa, w szczególności na drodze wojewódzkiej DW673. Źródłem hałasu może być również linia kolejowa nr 40. Na terenie gminy uciążliwości hałasowe związane z przemysłem są znikome w związku z brakiem dużych zakładów przemysłowych. Hałas związany z terenami rolnymi ma charakter sezonowy i wynika on z prowadzenia prac polowych z użyciem ciężkiego sprzętu.

Efektywne metody ochrony przed hałasem (tzw. metody ograniczające hałas u źródła)

Działania w strefie emisji dotyczą zmniejszenia efektu generowania hałasu przez pojazdy u źródła, czyli w przekroju drogi.

- Metody i środki związane z pojazdem i kierowcą,
- Metody i środki związane ze sposobem projektowania dróg i doborem poszczególnych elementów drogi (lokalizacja drogi i jej otoczenie, pochylenie drogi, przekrój poprzeczny drogi, nawierzchnia),
- Metody i środki związane z organizacją ruchu (natężenie ruchu pojazdów, struktura pojazdów, płynność ruchu z najmniejszą liczbą zatrzymań, koncentracja ruchu na określonych drogach – obwodnice, uspokojenie ruchu, utrzymanie prędkości w zakresie 30-50 km/h).

Ochrona przed hałasem w strefie emisji (tzw. ograniczanie hałasu u odbiorcy)

Działania w strefie emisji dotyczą stosowania odpowiednich środków ochrony odbiorcy i powinny mieć na celu ograniczenie hałasu do wartości dopuszczalnych.

- Metody i środki związane z ograniczeniem hałasu za pomocą urządzeń zlokalizowanych na drodze fali dźwiękowej pomiędzy źródłem hałasu a odbiorcą (ekrany akustyczne, wały ziemne, kombinacje ekranu ziemnego z ekranem akustycznym, pasy zieleni izolacyjnej),
- Metody i środki związane z lokalizacją i odpowiednim ukształtowaniem budynku oraz jego izolacją przed oddziaływaniami akustycznymi (lokalizowanie budynków mieszkalnych w odpowiedniej odległości od tras komunikacyjnych),
- Wymiana stolarki okiennej i izolacja ścian budynków – metody te ograniczają jedynie hałas wewnątrz budynku.

Pola elektromagnetyczne

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Obserwacja ta ma na celu śledzenie poziomów sztucznie wytworzonych pól elektromagnetycznych w środowisku w odniesieniu do wartości poziomów dopuszczalnych określonych dla miejsc dostępnych dla ludności.

Głównymi źródłami pól elektromagnetycznych na terenie gminy są stacje bazowe telefonii komórkowej. Pomiary pól elektromagnetycznych w środowisku zrealizowane w roku 2023 w ramach państwowego monitoringu środowiska nie wykazały ponadnormatywnych wartości w żadnym z 28 punktów zlokalizowanych na obszarze miast oraz 20 punktów rozlokowanych na obszarze gmin wiejskich. Średnia arytmetyczna wartość pola elektromagnetycznego na obszarze województwa podlaskiego w 2023 roku wyniosła 0,57 V/m a najwyższe zarejestrowane wartości nie przekroczyły 2 V/m.

Na mapie promieniowania elektromagnetycznego (SI2PEM) nie wskazano na terenie gminy Sidra źródeł, których emisja promieniowania byłaby większa niż 7 V/m.

Ochrona środowiska przed awariami

Na terenie gminy Sidra nie znajdują się zakłady, które mogłyby spowodować poważne awarie w środowisku. Potencjalnym zagrożeniem jest transport substancji linią kolejową nr 40.

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Do istniejących problemów ochrony środowiska w gminie Sidra należy zaliczyć:

- ruch komunikacyjny i związane z nim zanieczyszczenia powietrza i wód oraz hałasem i światłem,
- antropogeniczne przekształcenia gleb na terenach zabudowanych powiązane ze zmianą flory lokalnej,
- zanieczyszczenie powietrza pochodzenia antropogenicznego,
- zanieczyszczenia wód powierzchniowych spowodowane działalnością człowieka,
- emisja zanieczyszczeń ze źródeł punktowych: miejskich i rolniczych.

Znaczna część gminy Sidra jest przekształcona przez człowieka w formach:

- tereny upraw: użytki rolne w gminie to 10 511 ha, co daje ponad 60 % powierzchni gminy. Zdecydowana większość gruntów rolnych (5 188,4 ha) jest wykorzystywana pod uprawę zbóż. Uprawa roli może skutkować erozją gleb, a

nadmierne nawożenie upraw przyczynia się do eutrofizacji wód.

- tereny lasów: w 2024 r. powierzchnia gruntów leśnych wyniosła 1 923 ha co daje lesistość gminy na poziomie 7,9 %.
- Lasy pełnią funkcję wodo- i glebochronną, krajobrazową oraz są ostoją dla dzikiego ptactwa i zwierzyzny.
- melioracje
- tereny zainwestowania wiejskiego,
- infrastruktura komunikacyjna.

Na obszarze gminy Sidra występują obszary prawnie chronione oraz inne formy ochrony w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody:

- 1) obszar Natura 2000 PLB200003 Puszcza Knyszyńska (OSO - Dyrektywa ptasia);
- 2) Natura 2000 PLB200026 Źródłiska Wzgórz Sokólskich (OSO – dyrektywa siedliskowa).

Oraz korytarze ekologiczne, które zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t. j. Dz. U. 2024 r. poz. 1478 ze zm.) rozumiane są jako obszary umożliwiające migrację roślin, zwierząt lub grzybów, co ma kluczowe znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej. Na terenie gminy znajdują się korytarze:

- korytarz uzupełniający Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Wschodni KPn-3D,
- korytarz uzupełniający Dolina Biebrzy - Puszcza Knyszyńska Środkowy KPn-3C.

6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

W projekcie planu ogólnego znajduje odzwierciedlenie podstawowa zasada krajowej polityki ekologicznej przyjętej w Polityce ekologicznej państwa – zasada zrównoważonego rozwoju. Założenia Polityki ekologicznej państwa nawiązują do ustaleń przyjętych podczas Konferencji Narodów Zjednoczonych „Środowisko i Rozwój” w Rio de Janeiro w 1992 roku (Konwencja w sprawie różnorodności biologicznej) i obowiązujących deklaracji, rezolucji i zaleceń.

W strukturze przyrodniczej obszaru objętego projektem planu ogólnego nie stwierdzono obszarów, które kwalifikowałyby się do objęcia ochroną w ramach europejskiej sieci obszarów chronionych (ECONET, NATURA 2000, CORINE Biotops, EMERALD).

7. Oddziaływanie ustaleń projektu na środowisko

Wpływ projektowanego zagospodarowania obszaru objętego projektem rozpatrzony został poprzez zbadanie zagrożeń środowiska takich jak:

- zanieczyszczenie powietrza,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych,
- zanieczyszczenie gleb,
- emisję hałasu,
- promieniowanie elektromagnetyczne.

Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko.

Plan ogólny gminy Sidra powstaje w związku ze zmianami w planowaniu przestrzennym, wprowadzonymi Ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Najbardziej widoczną zmianą tej ustawy jest zrezygnowanie z opracowywania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania na rzecz planów ogólnych. Plan ogólny ma charakter generalny. Obejmuje cały obszar gminy i może określić na jej terenie 13 stref planistycznych oraz wprowadzić gminne standardy urbanistyczne. W ramach prac nad projektem planu ogólnego oceniono stan istniejącej zabudowy, prowadzonej działalności gospodarczej, rodzaju użytkowania oraz obowiązujących planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy by wskazać właściwą dla danego terenu strefę planistyczną. W tym zakresie plan ogólny nie wprowadza znaczących oddziaływań innych niż funkcjonujące przed jego opracowaniem. Sprawa ma się inaczej odnośnie tej części zapisów, które dotyczą planów inwestycyjnych na terenach dotychczas niezabudowanych. Na etapie opracowywania planu ogólnego trudno ocenić, które z tych ustaleń zostaną zrealizowane i w jakim stopniu, co utrudnia wskazanie i uszczegółowienie przewidywanych znaczących oddziaływań.

1. Różnorodność biologiczna

Na większości obszaru gminy plan ogólny nie zmian w dotychczasowym zagospodarowaniu, w związku z czym realizacja jego zapisów nie będzie się wiązać ze znaczącym wpływem na różnorodność biologiczną. Ewentualne realizacje farm słonecznych będą się odbywać na terenach rolnych niskich klas bonitacyjnych oraz wiązać z zastąpieniem roślinności upraw rolnych roślinnością łąkową. Zwiększy to różnorodność biologiczną zarówno roślin i zwierząt. Nie zawsze jest to korzystne, szczególnie na terenach chronionych, gdzie może skutkować wymianą gatunków. Na różnorodność biologiczną wpływa też wprowadzanie nowej zabudowy (np. usługowej, mieszkaniowej, produkcji), gdyż zawsze wiąże się to z pewnymi zmianami gatunkowymi (pojawiają się gatunki związane z obecnością

człowieka, zmieniają się siedliska gatunków obecnie zamieszkujących). Nadmierna zabudowa na terenie korytarzy ekologicznych może prowadzić do ich fragmentowania aż do punktu, w którym przemieszczanie się zwierząt staje się niemożliwe, co wpływa negatywnie na różnorodność biologiczną.

Są to oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, stałe, w pewnych aspektach pozytywne, w innych negatywne. Wartości negatywne rosną w miarę intensywności wprowadzanych zmian w środowisku i pokrycia terenu nową zabudową (w tym farmami słonecznymi) a także pojawianiem się nowych gatunków. Podobnie będzie to wyglądać w przypadku działań skumulowanych. Na etapie planu ogólnego nie da się wskazać docelowej możliwej intensywności zmian czy powierzchni zajętych terenów, które mogą być nimi objęte. Możliwość taka pojawi się na kolejnym etapie realizacja każdej inwestycji, czyli sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2. Ludzie

Plan ogólny wskazuje tereny, które będą mogły być wykorzystane pod inwestycje, takie jak mieszkalnictwo, usługi, produkcja rolna. W tym zakresie oddziaływanie na ludzi będą pozytywne, bezpośrednie, stałe – nowe miejsca pracy i zamieszkania. Jako negatywne oddziaływanie można wskazać zmiany krajobrazu związane z realizacją elektrowni słonecznych, czy wiatrowych.

Pojawią się również oddziaływanie pośrednie, takie jak:

- ograniczenia w dotychczasowej swobodzie inwestowania – teraz będzie to możliwe wyłącznie w zakresie wyznaczonych stref planistycznych, obszarów uzupełnienia zabudowy oraz zgodnie z obowiązującymi planami miejscowymi i warunkami zabudowy,
- w dłuższej perspektywie skutkiem obowiązywania planu ogólnego może być uporządkowanie zabudowy i zagospodarowania terenu, a przez to większy ład przestrzenny, co powinno przełożyć się na poprawienie jakości życia.

W skali gminy zmiany nie będą znaczące.

3. Zwierzęta

Wprowadzanie nowej zabudowy (np. usługowej, mieszkaniowej, produkcji), wiąże się z pewnymi zmianami gatunkowymi – pojawiają się gatunki związane z obecnością człowieka, zmieniają się siedliska gatunków obecnie zamieszkujących. Nadmierna zabudowa na terenie korytarzy ekologicznych może prowadzić do ich fragmentowania aż do punktu, w którym przemieszczanie się zwierząt staje się niemożliwe. Jednocześnie realizacja elektrowni słonecznych na terenach do tej pory rolnych tworzy nowe siedliska dla drobnych ssaków, ptaków, owadów itp.

Są to oddziaływanie bezpośrednie i stałe, w pewnych aspektach pozytywne, w innych negatywne. W miarę intensywności wprowadzanych zmian w środowisku i pokrycia terenu nową zabudową (w tym elektrowniami słonecznymi) wzrasta efekt fragmentacji i ograniczenia możliwości przemieszczania się większych ssaków. Podobnie od zakresu realizacji nowych inwestycji będzie wzrastać efekt skumulowania oddziaływań. Na etapie planu ogólnego nie da się wskazać docelowej możliwej intensywności zmian czy powierzchni zajętych terenów, które mogą być nimi objęte. Możliwość taka pojawi się na kolejnym etapie realizacja każdej inwestycji, czyli sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Realizacja elektrowni wiatrowych niesie ze sobą ryzyko dla awifauny i będzie to oddziaływanie negatywne, bezpośrednie i stałe. Oceniając lokalizację potencjalnych elektrowni wiatrowych oddziaływanie to nie powinno być znaczące.

Przewiduje się pośrednie pozytywne oddziaływanie – wprowadzane w planach ogólnych ograniczenia w realizacji nowej zabudowy powinny zapobiec jej niekontrolowanemu rozlewaniu się, przez co zmniejszy się możliwość powstawania barier dla przemieszczających się zwierząt, szczególnie w granicach korytarzy ekologicznych.

W skali gminy zmiany nie będą znaczące.

4. Rośliny

Wprowadzanie nowej zabudowy (np. usługowej, mieszkaniowej, produkcji, farmy słoneczne), wiąże się z pewnymi zmianami gatunkowymi – pojawiają się gatunki związane z obecnością człowieka, zmieniają się siedliska gatunków obecnie zamieszkujących. Oceniając zapisy planu ogólnego zmiany te nie będą znaczące.

5. Woda

W przypadku wód, zarówno powierzchniowych jak i podziemnych, plan nie wprowadza żadnych istotnych zmian w stosunku do obecnego zagospodarowania, szczególnie w zakresie wodochłonnych działań gospodarki.

Może wystąpić pośrednie, stałe, pozytywne oddziaływanie związane ze zmniejszeniem arealu pól uprawnych związanego ze spadkiem ludności w gminie i pojawiającą się sukcesją np. lasów, co będzie ograniczać spływ substancji biogennych do rzek.

W skali gminy zmiany nie będą znaczące.

6. Powietrze

Realizacja planu nie będzie skutkować znaczącymi bezpośrednimi oddziaływaniami na powietrze. W chwili obecnej głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza w gminie jest emisja ze źródeł ciepła i transport. Realizacja ustaleń planu

ogólnego nie zmieni tej charakterystyki. W szerszej perspektywie można spodziewać się zmniejszenia emisji, zarówno w związku z przechodzeniem na ekologiczne źródła energii, jak i postępujący spadek liczby ludności gminy.

7. Powierzchnia ziemi

Realizacja planu nie będzie skutkować znaczącymi bezpośrednimi oddziaływaniami na powierzchnię ziemi. Jedyne znaczące oddziaływania w tym aspekcie będą związane z terenami eksploatacji surowców naturalnych. Mniejsze oddziaływania będą związane z realizacją zabudowy na terenach do tego wyznaczonych, w tym obszarach uzupełnienia zabudowy. Z punktu widzenia gminy będą to oddziaływania nieistotne.

8. Krajobraz

Oddziaływanie planu ogólnego gminy Sidra na krajobraz wiąże się przede wszystkim z możliwością realizacji inwestycji OZE – elektrowni fotowoltaicznych i wiatrowych. Na etapie przygotowywania projektu planu ogólnego nie da się przewidzieć skali tych inwestycji, jednak można wskazać, że im większa powierzchnia zostanie zainwestowana, tym oddziaływania te będą bardziej negatywne. Realizacja elektrowni fotowoltaicznych, ze względu na ich obszarowy i jednocześnie nieorganiczny charakter, wyróżniłaby się tworząc nowy typ krajobrazu w gminie, podobnie w przypadku elektrowni wiatrowych. Są to oddziaływania stałe i bezpośrednie. Zmiany wynikające z wprowadzenia nowych terenów inwestycyjnych na etapie planu ogólnego nie wydają się znaczące – będą kontynuacją istniejącej zabudowy.

9. Klimat

Realizacja planu ogólnego gminy Sidra nie będzie miała bezpośredniego wpływu na klimat. Charakterystyka społeczno-gospodarcza gminy pozostanie bez zmian, w związku z czym rodzaje i wielkość emisji nie zmienią się w znaczący sposób. Wystąpią zmiany pośrednie – uporządkowanie gospodarki przestrzennej i zahamowanie rozlewania się zabudowy powinno ograniczyć rozwój infrastruktury, w tym transportowej, a przez to ograniczyć wzrost ilości emisji spowodowanych tym rozwojem (np. długość tras dojazdów, inwestycje w nowe urządzenia sieciowe itp.), co miałyby stały, pośredni pozytywny wpływ na klimat. W skali gminy mało małosnaczące.

10. Zasoby naturalne

Realizacja planu ogólnego gminy Sidra nie będzie miała wpływu na zasoby naturalne. Uwzględnione w planie tereny górnicze i wydobywcze są obecne w trakcie eksploatacji.

11. Zabytki

Realizacja planu ogólnego gminy Sidra nie będzie miała wpływu na zabytki. Obiekty i obszary zabytkowe oraz archeologiczne zostały uwzględnione w projekcie planu, tak samo jak konieczność ich ochrony.

12. Dobra materialne

Realizacja planu ogólnego gminy Sidra nie będzie miała bezpośredniego wpływu na dobra materialne. Projekt planu uwzględnia dobra materialne, a także nie wprowadza zmian, które mogłyby mieć na nie negatywny wpływ w przyszłości. Można spodziewać się pośredniego pozytywnego wpływu w przyszłości, ze względu na założenia porządkujące gospodarkę przestrzenną wpływ planu ogólnego.

13. Natura 2000

Projekt planu ogólnego gminy Sidra nie zakłada zmian na terenach Natura 2000, w związku z czym realizacja planu nie będzie skutkować znaczącymi bezpośrednimi oddziaływaniami na obszary Natura 2000.

Z punktu widzenia możliwości rozwojowych gminy umożliwienie rozwoju jednostek osadniczych jest sprawą istotną, jednocześnie jednak może to się wiązać z negatywnym wpływem na środowisko:

1) Zajętość terenu.

Wiąże się z wprowadzeniem zabudowy na tereny użytkowane rolnie, ewentualnie zadrzewione. Następuje zmiana siedlisk, a razem z nią wymiana gatunków, np. na te związane z obecnością człowieka, czy obecnością farm słonecznych.

Zakres i intensywność tego oddziaływania na tym etapie nie jest możliwy do ustalenia ze względu na zbyt ogólne zapisy, np. strefa usługowa może oznaczać wprowadzenie przykładowo:

- handlu: sklepy, centra handlowe, hurtownie, targowiska,
- gastronomii: restauracje, kawiarnie, bary,
- biur i administracji: biura, siedziby firm, usługi doradcze,
- zdrowia i opieki społecznej: przychodnie lekarskie, szpitale, kliniki, domy opieki, apteki,
- edukacji (nauki): szkoły, przedszkola, uczelnie, instytuty badawcze,
- kultury: kina, teatry, muzea, galerie sztuki, domy kultury,
- turystyki i wypoczynku: hotele, pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe, campingi,
- sportu i rekreacji: hale sportowe, boiska, korty, siłownie,
- rzemiosła usługowego: zakłady rzemieślnicze, warsztaty (często z zastrzeżeniem, że muszą być nieuciążliwe).

Bardziej szczegółowa ocena oddziaływań będzie możliwa na etapie realizacji planów miejscowych, w których nastąpi uszczegółowienie, oraz ewentualnych ocen oddziaływania na środowisko.

2) Oddziaływanie na tereny otaczające.

W związku z realizacją nowej zabudowy zwiększa się antropopresja na tereny sąsiednie – zwiększona obecność człowieka, zintensyfikowany ruch komunikacyjny, „zaśmiecenie” okolicy hałasem, światłem, odorami, pyłami itp. Oddziaływania te można określić jako bezpośrednie i pośrednie, stałe, negatywne.

Zakres i intensywność tego oddziaływania na tym etapie nie jest możliwy do ustalenia ze względu na zbyt ogólne zapisy planów ogólnych, bardziej szczegółowa ocena oddziaływań będzie możliwa na etapie realizacji planów miejscowych, w których nastąpi uszczegółowienie, oraz ewentualnych ocen oddziaływania na środowisko.

3) Ład przestrzenny

Jednym z głównych celów reformy planowania przestrzennego jest ograniczenie „rozlewania się zabudowy”. Realizacja zapisów planu doprowadzi do sytuacji, w której nie będzie można zrealizować nowej zabudowy bez:

- obecności odpowiedniej strefy planistycznej,
- zrealizowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zgodnego ze strefą planistyczną.

Powyższe zasady nie dotyczą terenów z istniejącymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązującymi decyzjami o warunkach zabudowy. Od momentu uchwalenia planu ogólnego decyzje o warunkach zabudowy będą mogły być wydawane wyłącznie na terenach uzupełnienia zabudowy.

Efektom nowych zapisów będzie wyhamowanie pojawiania się nowej zabudowy w miejscach, w której nie było jej do tej pory. Spowoduje to ograniczenie wzrostu antropopresji do terenów już zabudowanych czy wyznaczonych do zabudowy. Bardziej skupiona zabudowa, to mniej energii zużytej na transport, konserwację infrastruktury (drogi, sieci wodne i kanalizacyjne, energetyczne itp.). Będą to oddziaływania pośrednie, stałe, pozytywne.

Plan ogólny gminy Sidra powstaje w związku ze zmianami w planowaniu przestrzennym, wprowadzonymi Ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Najbardziej widoczną zmianą tej ustawy jest zrezygnowanie z opracowywania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania na rzecz planów ogólnych. Plan ogólny ma charakter generalny. Obejmuje cały obszar gminy i może określić na jej terenie 13 stref planistycznych oraz wprowadzić gminne standardy urbanistyczne. W gminie Sidra wyznaczono 12 stref:

Lp.	Strefa planistyczna	Powierzchnia [ha]	% powierzchni gminy
1.	strefa otwarta	16186,76	92,98
2.	strefa produkcji rolniczej	435,35	2,50
3.	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	398,60	2,29
4.	strefa komunikacyjna	187,88	1,08
5.	strefa górnictwa	96,71	0,56
6.	strefa zieleni i rekreacji	36,85	0,21
7.	strefa usługowa	21,55	0,12
8.	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	18,79	0,11
9.	strefa gospodarcza	12,92	0,07
10.	strefa cmentarzy	8,14	0,05
11.	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	4,20	0,02
12.	strefa infrastrukturalna	1,75	0,01
	Razem	17409,49	100,00

1) **strefa otwarta**

dopuszcza: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej;

2) **strefa produkcji rolniczej**

dopuszcza: teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej;

3) **strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową**

dopuszcza: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej;

4) **strefa komunikacyjna**

dopuszcza: teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren infrastruktury technicznej;

5) **strefa górnictwa**

dopuszcza: teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej;

6) **strefa zieleni i rekreacji**

dopuszcza: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej;

7) **strefa usługowa**

dopuszcza: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej;

8) **strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną**

dopuszcza: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej;

9) **strefa gospodarcza**

dopuszcza: teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej;

10) **strefa cmentarza**

dopuszcza: teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej;

11) **strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną**

dopuszcza: teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej;

12) **strefa infrastrukturalna**

dopuszcza: teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji;

Nie została wyznaczona strefa handlu wielkopowierzchniowego.

Na większości terenu gminy wskazano możliwość realizacji inwestycji OZE (odnawialne źródła energii) w postaci pozyskiwania energii słońca (fotowoltaika). Nie dopuszcza się realizacji fotowoltaiki na terenie obszarów Natura 2000 Źródlika Wzgórz Sokólskich (PLH200026) oraz Ostoja Knyszyńska (PLH200006), terenach komunikacji i zabudowy oraz terenów korytarzy ekologicznych. Wyjątkiem są obszary w pobliżu miejscowości Sidra i Siderka, gdzie na terenie korytarza ekologicznego w niewielkim zakresie dopuszcza się fotowoltaikę. Ze względu na położenie przy granicy korytarza a także na nieznaczący w skali korytarza obszar, można uznać, że ewentualna realizacja instalacji OZE w tych miejscach nie wpłynie w sposób znaczący negatywnie na jego funkcjonowanie. Farmy fotowoltaiczne jest to ten rodzaj zagospodarowania, który uważa się za wywierający pozytywny wpływ na środowisko naturalne ze względu na produkcję energii, która nie skutkuje emisją gazów cieplarnianych do atmosfery. Jednocześnie nie oddziałuje negatywnie na takie komponenty środowiska jak ludzie, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne. Stwierdzone negatywne oddziaływanie dotyczy krajobrazu – farmy fotowoltaiczne są jego znaczącym powierzchniowo i wciąż obcym elementem, oraz wprowadzania przeszkód na trasach wędrówek zwierząt (korytarze ekologiczne). Pozytywne środowiskowo oddziaływanie ma również wyłączenie terenów z upraw rolnych i pozostawienie ich sukcesji dzięki roślinności (z ograniczeniem do roślin niezacieniających paneli).

Realizacja instalacji do pozyskiwania energii słońca na terenach korytarzy ekologicznych, ze względu na rozległość farm (często mają znaczne powierzchnie), a także ich ewentualne grodzenie, może przyczynić się do powstawania barier ograniczających możliwości poruszania się zwierząt. By minimalizować efekt przegrodzenia korytarzy ekologicznych, ogrodzenia powinny być wzniesione 10 cm powyżej poziomu gruntu. Co dziesiąty słupek ogrodzenia warto wyposażyć w krótkie, poziome żerdzie, które będą wykorzystywane do zsiadki przez ptaki drapieżne. Będzie to stanowiło rekompensatę utraty przez nie części arealu łowieckiego. Zakres oddziaływania instalacji fotowoltaicznych na korytarz ekologiczny zależy od stopnia zainwestowania. Na etapie opracowywania planów miejscowych należy dążyć do takiego sytuowania instalacji, by nie tworzyły rozległych pasów przecinających korytarze ekologiczne w znacznym stopniu.

Ryzyko dla ptaków:

- złudzenie tafli wody - panele fotowoltaiczne mogą odbijać światło w sposób przypominający powierzchnię wody, co prowadzi do prób lądowania przez ptaki wodne, co może skutkować obrażeniami lub śmiercią,
- utrata i fragmentacja siedlisk – budowa farmy na terenach cennych przyrodniczo, np. łąkach lub terenach podmokłych w pobliżu rzeki, może prowadzić do bezpośredniej utraty siedlisk lęgowych i żerowisk dla ptaków gniazdujących na ziemi (np. czajki, skowronki) oraz do fragmentacji ekosystemów, utrudniając przemieszczanie się,
- kolizje z infrastrukturą – ptaki mogą zderzać się z panelami lub elementami infrastruktury (np. przewodami), zwłaszcza w warunkach słabej widoczności,
- zakłócenia podczas budowy – hałas, ruch pojazdów i sztuczne oświetlenie mogą płoszyć ptaki, zakłócać ich rozród i zmuszać do opuszczenia siedlisk.

Ryzyko dla owadów:

- pułapka polaryzacyjna – panele fotowoltaiczne, podobnie jak inne ciemne, gładkie i poziome powierzchnie, mogą silnie odbijać spolaryzowane światło, co dla niektórych owadów wodnych (np. jętek, chrzączek, ważek) jest sygnałem do lądowania i składania jaj. Owady lądujące na panelach tracą szansę na reprodukcję (giną lub nie mogą złożyć jaj w wodzie), co może negatywnie wpływać na lokalne populacje. Problem ten można znacznie ograniczyć stosując panele z białymi ramkami lub paskami podziału.
- zmiany w warunkach brzegowych – przygotowanie terenu pod farmę może prowadzić do erozji gleby i zanieczyszczenia pobliskiej rzeki osadami, a także do zmian w odpływie powierzchniowym wód,
- zmiana mikroklimatu – panele mogą wpływać na lokalne warunki termiczne i wilgotnościowe, co może zaburzyć cykl życia owadów wodnych,
- sztuczne oświetlenie – może dezorientować owady, zakłócać ich aktywność nocną i migrację, a także zwiększać ryzyko śmierci przez wypalenie lub drapieżnictwo.

Warto zaznaczyć, że w europejskich warunkach farmy fotowoltaiczne mogą wykazywać pozytywny wpływ na bioróżnorodność:

- schronienie i żerowanie: infrastruktura farm, panele i ogrodzenia mogą stanowić atrakcyjne miejsca odpoczynku, czatownie oraz schronienie dla wielu gatunków ptaków (np. dzierzby, pliszki, trznadłe)
- wzrost różnorodności owadów: tereny pod panelami, jeśli są obsiewane mieszankami rodzimych traw i roślin nektarodajnych (łąki kwietne), mogą stanowić cenne siedliska dla owadów zapylających i drapieżnych, które z kolei są pokarmem dla ptaków. Stabilne warunki na terenie farm (brak intensywnego rolnictwa, orki, nawożenia) sprzyjają rozwojowi bioróżnorodności.

W Polsce nie istnieje jednoznaczna ustawa określająca minimalną odległość elektrowni fotowoltaicznych od rzek czy jezior. Jednak istnieją praktyczne i środowiskowe przesłanki, które wskazują, że lokalizacja zbyt blisko cieków wodnych może być niekorzystna:

- gdy odległość lokalizacji elektrowni fotowoltaicznej od brzegu rzeki lub jeziora jest mniejsza niż 100 m może to naruszyć strefę ekotonową (przejściową między wodą a lądem), która jest kluczowa dla ptaków wodnych, płazów i owadów,
- gdy odległość jest mniejsza niż 50 m od terenów podmokłych zwiększa się ryzyko ingerencji w siedliska lęgowe i migracyjne, szczególnie dla gatunków chronionych.

Realizacja elektrowni fotowoltaicznych na obszarach prawnie chronionych nie jest niezgodna z przepisami prawa, lecz należy pamiętać, że zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (z dnia 26 września 2019 r., poz. 1839) zabudowa systemami fotowoltaicznymi wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, oraz 1 ha na innych obszarach, zalicza się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Dodatkowo taka zabudowa nie może być w konflikcie z działaniami ochronnymi wskazanymi w planach zadań ochronnych dla obszarów chronionych. O tym, czy nie ma takiego konfliktu decyduje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, w tym na podstawie wykonanych dla takich inwestycji ocen oddziaływania na środowisko. Opinię co do konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko wydaje Regionalny dyrektor ochrony środowiska. Zakres oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ) jest bardzo szeroki i interdyscyplinarny. OOŚ to postępowanie mające na celu zidentyfikowanie, opisanie i ocenienie bezpośredniego oraz pośredniego wpływu planowanego przedsięwzięcia na środowisko. Głównym dokumentem opisującym ten zakres jest Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (ROŚ).

W północno-wschodniej części gminy w projekcie planu ogólnego wskazano tereny, dla których w profilu dodatkowym przyjęto możliwość realizacji instalacji oze w postaci biogazowni i elektrowni wiatrowych. Tereny te znajdują się w znacznych odległościach od obszarów chronionych (ponad 7 km od obszarów Natura 2000 (PLB200006 Ostoja Biebrzańska i PLH200008 Dolina Biebrzy), nie znajdują się też w granicach korytarzy ekologicznych, w związku z czym można założyć, że ich oddziaływanie na sieć przyrodniczą nie będzie znaczące. Odległość przekraczająca 2 km od granicy kraju z Białorusią wskazuje na prawdopodobny brak oddziaływań transgranicznych w przypadku ewentualnej realizacji inwestycji farmy wiatrowej bądź biogazowni.

Ryzyko dla środowiska jakie niesie ze sobą realizacja biogazowni wiąże się z:

- zanieczyszczenie wód gruntowych azotanami i fosforanami związane z przedostawaniem się poferantu do gleby i wód (szczególnie przy nadmiernym nawożeniu lub nieszczelnych zbiornikach), związki te mogą prowadzić do eutrofizacji i degradacji jakości wód),
- w przypadku awarii do środowiska mogą trafić związki chemiczne, będące dodatkami do procesu fermentacji (np.

środki przeciwpieniące, konserwanty,

- długotrwałe stosowanie pofermentu może obniżać pH gleby i zwiększać zawartość metali ciężkich (np. miedzi, cynku), szczególnie jeśli surowcem są odpady przemysłowe lub gnojowica,
- hałas – praca agregatów i transport substratów mogą zakłócać funkcjonowanie lokalnej fauny – zwłaszcza ptaków i ssaków wrażliwych na dźwięk,
- emisja odorów z magazynów substratów i zbiorników fermentacyjnych może wpływać na komfort życia ludzi i zwierząt,
- intensywne uprawy roślin energetycznych (np. kukurydzy) mogą wypierać naturalne siedliska i zmniejszać różnorodność gatunkową.

Biogazownie mogą być korzystne dla środowiska, ale tylko przy ściśle kontrolowanej eksploatacji i monitoringu wpływu na glebę, wodę i faunę. Szczególną ostrożność należy zachować w pobliżu obszarów chronionych, takich jak Natura 2000, gdzie nawet niewielkie zakłócenia mogą mieć poważne konsekwencje ekologiczne. Tereny wskazane w projekcie planu ogólnego jako możliwe do lokalizacji biogazowni znajdują się w odległościach przekraczających 7 km od obszarów chronionych.

Elektrownie wiatrowe są uznawane za instalacje OZE o potencjalnie największym negatywnym oddziaływaniu na cenne przyrodniczo obszary:

- kolizje z łopatomy turbin, zwłaszcza w okresie migracji, mogą prowadzić do śmiertelności chronionych gatunków,
- hałas i wibracje mogą wpływać na zachowania zwierząt, zwłaszcza ssaków i ptaków lęgowych,
- wpływ na krajobraz: turbiny są widoczne z dużych odległości, co może zakłócać estetykę obszarów chronionych i punktów widokowych,
- budowa dróg dojazdowych i infrastruktury może przecinać korytarze ekologiczne i prowadzić do fragmentacji siedlisk.

W Polsce obowiązuje zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych bezpośrednio na terenach:

- Parków Narodowych,
- Rezerwatów Przyrody,
- Parków Krajobrazowych,
- Obszarów Natura 2000.

Zakazuje się również lokalizacji elektrowni wiatrowej w odległości mniejszej niż 10-krotność całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej od Parku Narodowego a także w odległości mniejszej niż 500 m od rezerwatu przyrody (Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, Dz. U. 2016 poz. 961. Tereny wskazane w projekcie planu ogólnego jako możliwe do lokalizacji elektrowni wiatrowych znajdują się w odległościach znacznie przekraczających 10-krotność całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej od obszarów chronionych.

Umieszczenie w profilu dodatkowym strefy elektrowni pozyskujących energię z odnawialnych źródeł energii (wiatru, słońca, biogazu) dopuszcza realizację tego rodzaju infrastruktury, jednak nie jest jednoznaczne z tym, że takie rozwiązanie zostanie przyjęte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Teren infrastruktury technicznej, obecny w każdej ze stref, oznacza tereny telekomunikacji oraz inne tereny infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m². Chodzi o:

a) infrastruktura energetyczna:

- stacje transformatorowe (elektroenergetyczne),
- sieci przesyłowe (linie energetyczne, gazociągi, ropociągi),
- małe źródła energii (np. lokalne kotłownie, przepompownie),
- inne obiekty związane z produkcją, przesyłem i dystrybucją energii,

b) infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna:

- przepompownie ścieków,
- ujęcia wody,
- stacje uzdatniania wody,
- oczyszczalnie ścieków (małe, lokalne),
- zbiorniki retencyjne,

c) infrastruktura grzewcza:

- lokalne kotłownie, wymiennikownie ciepła,
- sieci ciepłownicze,

d) infrastruktura gazowa:

- stacje redukcyjno-pomiarowe gazu,
- magazyny gazu (lokalne),

e) inne:

- niewielkie stacje paliw (jeśli nie kwalifikują się do strefy usługowej),

- niektóre obiekty związane z gospodarką odpadami (np. punkty selektywnej zbiórki odpadów, ale nieduże składowiska czy spalarnie, które mogłyby mieć odrębną strefę).

Plan ogólny gminy Sidra nie wprowadza zasadniczych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Jego głównym celem jest dostosowanie polityki przestrzennej gminy do nowych przepisów, tak by po utracie ważności przez Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy było możliwe dalsze jej realizowanie na terenach pozbawionych planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy.

Rozmieszczenie stref planistycznych wynika przede wszystkim z:

- dotychczasowego zainwestowania terenu,
- obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy,
- wniosków mieszkańców, gminy czy inwestorów o wyznaczenie strefy planistycznej danego rodzaju.

Należy podkreślić dwie rzeczy:

- obecność którejś ze stref jest obligatoryjna w każdym miejscu na terenie gminy (jedynym wyjątkiem są tereny zamknięte),
- strefy w planie ogólnym przedstawiają propozycje zagospodarowania zgodne z katalogiem zawartym w rozporządzeniu w sprawie projektu planu ogólnego (Warszawa, dnia 3 grudnia 2024 r. Poz.1775) i dopiero na następnym etapie planistycznym, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, zostaje to uszczegółowione. Przykładowo w strefie usługowej (SU) zamiast typowych usług (np. handel, edukacja itp.) mogą być zlokalizowane tereny zieleni urządzonej, czy tereny ogródków działkowych.

Charakterystyczną cechą gminy Sidra jest niewielki udział terenów chronionych w powierzchni gminy – 33,5 ha, co przy powierzchni gminy równej 17 409 ha daje niecałe 0,2 %. Tereny te w całości znajdują się w granicach strefy planistycznej otwartej, bez wskazanych ustaleń w profilu dodatkowym. W kontekście planu ogólnego wiąże się to z najmniejszym przewidywalnym obciążeniem antropizacją.

Zarówno na terenie całej gminy, jak i obecnych tu obszarów chronionych, największą powierzchnię zajmuje strefa otwarta, której granice w pewnym uogólnieniu wynikają z niewskazania innych stref planistycznych. Strefa otwarta w profilu podstawowym dopuszcza:

- teren rolnictwa z zakazem zabudowy,
- teren lasu,
- teren zieleni naturalnej,
- teren wód,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

Wybór jednego z powyższych dopuszczeń na etapie realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowy. W strefie otwartej z założenia nie realizuje się zabudowy, z pewnymi wyłączeniami – altanki ogródków działkowych oraz urządzenia infrastruktury technicznej np. ujęcia wody czy oczyszczalnie ścieków. Wyznaczona w planie ogólnym strefa ogólna jest zgodna z dotychczasowym zagospodarowaniem terenu – w granicach ustalonych przez zmiany w ustawie o planowaniu przestrzennym.

Zaznaczone w planie ogólnym strefy górnictwa, cmentarzy, komunikacyjnej i infrastrukturalnej nie wprowadzają zmian w zagospodarowaniu przestrzennym na terenie gminy ani w istniejącym zagospodarowaniu. Zadaniem strefy górnictwa jest wprowadzenie do planu ogólnego potwierdzonych złóż surowców naturalnych oraz terenów górniczych. Strefa cmentarzy obejmuje istniejące cmentarze, podobnie jak komunikacyjna funkcjonujące ciągi komunikacyjne a infrastrukturalna – tereny infrastruktury technicznej.

Rozpatrując pozostałe strefy planistyczne należy wskazać, że przede wszystkim dotyczą terenów obecnie zainwestowanych i opisują stan aktualny.

Na obszarach Natura 2000 zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34 Ustawy, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Plan ogólny przedstawia schemat zagospodarowania przestrzeni. Normy zawarte w planie ogólnym mają na celu wskazanie ram, w jakich ma się mieścić docelowe zagospodarowanie przestrzeni i stanowią wytyczne dla szczegółowych działań projektowych na kolejnych etapach procesu planistycznego, niezależnie od formy prawnej jakie te działania przyjmą. Plan ogólny jest dokumentem elastycznym, w takim znaczeniu, że opisane w nim zasady będą dawały projektantowi swobodę w zakresie wariantowania niekonfliktujących ze sobą rozwiązań na etapie sporządzania planów miejscowych, nie powodując jednocześnie konieczności zmiany planu ogólnego. Pomimo dużego zakresu obszarowego opracowania, z uwagi na wąski zakres tematyczny i niewielką liczbę wymaganych oznaczeń, oddziaływanie planu ogólnego na środowisko jest ograniczone. W szerszej perspektywie i w dłuższym okresie należy spodziewać się, że rola planu ogólnego polegająca na uporządkowaniu polityki planistycznej gminy, będzie korzystna dla środowiska.

W planie ogólnym gminy Sidra uwzględniono obszary chronione występujące na terenie gminy i konieczność ich ochrony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Należy zauważyć, że plany ogólne są rozwiązaniami alternatywnymi do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, których rola polegająca na kształtowaniu polityki przestrzennej gminy okazała się niewystarczająca.

Projekt planu ogólnego przede wszystkim przedstawia obecną funkcjonującą strukturę gminy, a zmiany, które wprowadza w tej strukturze są marginalne, w związku z czym nie pojawią się negatywne oddziaływania inne niż występujące do tej pory. Przyjęte w projekcie planu rozwiązania w zakresie przeznaczenia terenów, sposobu ich zagospodarowania są zgodne z kierunkami rozwoju przyjętymi przez gminę oraz ukształtowaną strukturą przestrzenną.

10. Materiały źródłowe

Przy opracowaniu wykorzystano następujące materiały:

- Opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby planu ogólnego gminy Sidra,
- Program Rozwoju Powiatu Białostockiego na lata 2023 – 2030,
- Plan rozwoju gospodarki wodą na terenach wiejskich na lata 2022 -2030, Lokalne Partnerstwo ds. Wody w powiecie białostockim,
- Raport o stanie środowiska w województwie podlaskim 2020,
- Dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie Województwa podlaskiego w roku 2023,
- Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2024,
- Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej,
- Program ochrony środowiska województwa podlaskiego do 2030,
- Strategia rozwoju województwa podlaskiego 2030,
- Szczegółowa mapa geologiczna Polski, Państwowy Instytut Geologiczny,
- Objaśnienia do mapy geośrodowiskowej Polski 1:50 0000, Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2012,
- Zagadnienia przyrodnicze w ocenach oddziaływania na środowisko, GDOŚ, Warszawa 2014 r.,
- Józef Mikołajków i Andrzej Sadurski - Informator PSH, Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, Warszawa, 2017,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2023,
- Mapy akustyczne dla odcinków dróg wojewódzkich nr 662, 676, 677, 678, 689, 690, 693, na których natężenie ruchu przekracza 3 000 000 pojazdów rocznie (baasa acoustics),
- Strategiczna Mapa Hałasu Dla Dróg Krajowych O Ruchu Powyżej 3 000 000 Pojazdów Rocznie Zlokalizowanych W Województwie Podlaskim (baasa acoustics),
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sidra (Sidra 1998/1999 r.).

Inne źródła:

- http://geoportal.pgi.gov.pl/uslugi_gis
- <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>
- <http://www.obszary.natura2000.pl/index.php?dzial=2&kat=10>
- <http://www.obszary.natura2000.pl/index.php?dzial=2&kat=9>
- <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

- <https://www.pgi.gov.pl/>
- <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe/>
- <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>
- <https://powietrze.gios.gov.pl/>

Prognoza została opracowana w oparciu o akty prawne:

- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko,
- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne,
- ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- ustawę z dnia 28 września 1991 r. o lasach,
- ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawę z dnia 9 czerwca 2013 r. Prawo geologiczne i górnicze,
- rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z 22 czerwca 2017 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000.

Opracował
Piotr Tomasz Piotrowski

Załącznik

Oświadczenie

autora prognozy o spełnianiu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940.).

Ja, niżej podpisany Piotr Tomasz Piotrowski jako autor „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Sidra”, oświadczam, iż spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940.).

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.